فرهنگ جغرافیایی

برای کودکان ونوجوانان

نویسنده : دیک بیتمن

مترجمان: نازیلا بهمنی ، سیاوش شایان

بسم الله الرحمن الرحیم

فرهنگ جغرافیایی

برای کودکان و نوجوانان

نویسنده: دیک بیتمن

مترجمان: سیاوش شایان، نازیلا بهمنی

بیتمن، دیک
فرهنگ جغرافیایی برای کودکان و نوجوانان/ نویسنده دیک بیتمن ؛ مترجمان سیاوش شایان، نازیلا بهمنی ؛ ویراستار امیر صالحی طالقانی. ـ تهران : مدرسه، ۱۳۸۰.
۷۲ ص. : مصور، نقشه.
I.S.B.N: 978-964-436-943-8
فهرستنویسی بر اساس اطلاعات فیپا (فهرستنویسی پیش از انتشار).
چاپ چهارم : ۱۳۸۹.
ترجمه‌ای است از : The Oxford Children's A to Z of Geography.
۱. جغرافیا ـ اصطلاحها و تعبیرها ـ ادبیات نوجوانان. الف. شایان، سیاوش، مترجم. ب. بهمنی، نازیلا، مترجم. ج. صالحی طالقانی، امیر، ویراستار. د. مدرسه. هـ. عنوان
۴ ف ۹ ب / G ۱۰۸ ۹۱۰/۳

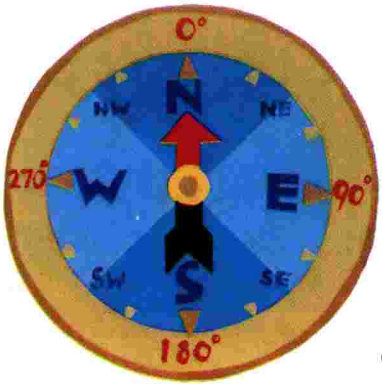
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
وزارت آموزش و پرورش

فرهنگ جغرافیایی
برای کودکان و نوجوانان
این کتاب ترجمه‌ای است از:
The Oxford Children's
A to Z of Geography
نویسنده: دیک بیتمن
مترجمان: سیاوش شایان، نازیلا بهمنی
ویراستار: امیر صالحی طالقانی
چاپ اول: ۸۰/ چاپ چهارم: ۱۳۸۹
تیراژ چاپ اول تا سوم: ۱۲۰۰۰ / تیراژ چاپ چهارم: ۳۳۰۰ نسخه
لیتوگرافی، چاپ و صحافی از: چاپخانه مدرسه
قیمت: ۳۰۰۰۰ ریال

شابک ۸-۹۴۳-۴۳۶-۹۶۴-۹۷۸
ISBN 978-964-436-943-8

نشانی: تهران، خیابان سپهبد قرنی، پل کریمخان زند، کوچه شهید محمود حقیقت طلب، شماره ۸
تلفن: ۹-۸۸۰۰۳۲۴ دورنویس (فاکس): ۸۹۰۳۸۰۹

خواننده‌ی محترم، با سلام و احترام؛ ضمن تشکر از شما، خواهشمند است هرگونه نظر، انتقاد و پیشنهاد خود را در مورد این کتاب یا دیگر کتاب‌های انتشارات مدرسه از طریق پیام‌نگار (ایمیل) info@enma.ir یا از طریق صندوق پستی ۱۴۱۵۵/۱۹۴۹ ارائه فرمایید. هم‌چنین می‌توانید کتاب‌های ما را از طریق پایگاه اینترنتی www.enma.ir ثبت و سفارش دهید تا در کوتاه‌ترین زمان ممکن، پاسخ لازم یا کتاب مورد نظر خود را دریافت کنید.

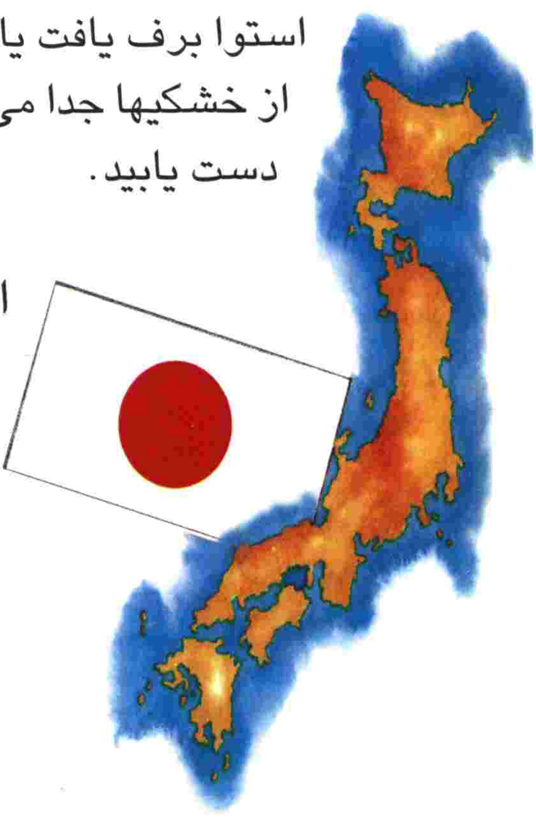

خوانندهٔ عزیز!

آیا علاقه دارید در تُندآبهای رود «وایت واتر» در گراندکانیون قایقرانی کنید؟ آیا دوست دارید گلّه های فیل را در ساوانهای شرق افریقا ببینید یا روی یخچالهای کوه های هیمالیا راه بروید؟

آیا می دانید تندآب، ساوان یا پُشته به چه معناست؟ بسیار خوب، این کتاب را بخوانید تا با این واژه‌ها و بیش از سیصد واژه دیگر، آشنا شوید. شما می توانید در این کتاب دربارهٔ جلگه‌ها، کوه ها، شهرها، حومه های شهری، قارّه ها و اقیانوسهایی که سیارهٔ زیبای ما را آراسته اند، مطالبی بخوانید.

شما خواهید توانست که این لغتها را در مدرسه به کار ببرید؛ زیرا آنها به شما کمک می کنند تا مکانهای دور و نزدیک خود را درک کرده و آنها را توصیف کنید. وقتی می شنوید که در اخبار می گویند در جزایر آنتیل، هاریکان به وقوع پیوسته یا یک آتشفشان در شرق آسیا شروع به فوران کرده، می فهمید چیست. شما می توانید به اطلاعات جالبی مانند در کجا می توان روی استوا برف یافت یا در کجا کوه های یخ به بزرگی یک شهر از خشکیها جدا می شوند و به داخل دریاها رها می شوند، دست یابید.

امیدوارم با خواندن کتاب، اوقات لذتبخشی را پشت سر بگذارید.

دیک بیتمن

چگونه از این کتاب استفاده کنیم؟

شما از این کتاب، ممکن است به دو صورت استفاده کنید ؛ صورت اوّل این که، آن را باز کنید و مثل کتابهای دیگر، از ابتدا تا انتها بخوانید. اگر این روش را انتخاب کرده‌اید، پیشنهاد می‌کنیم به واژه‌هایی که با حروف سیاه مشخص شده‌اند، توجه داشته باشید. توضیح این واژه‌ها را در صفحه‌های دیگر پیدا خواهید کرد. وقتی از یک واژه شروع کنید و به دنبال توضیحات واژه‌های مشخص شده بروید، در نهایت، تقریباً کل کتاب را مطالعه خواهید کرد.

صورت دیگر استفاده از این کتاب و کتابهای دیگری که به شکل فرهنگنامه تنظیم شده‌اند، این است که هرگاه به توضیحاتی دربارهٔ یک واژه نیاز داشتید، به آن مراجعه کنید. دلیل اصلی تهیه و تنظیم این کتابها که به نام «کتاب مرجع» مشهور هستند، همین رفع نیاز مراجعه کنندگان است ـ البته در حدّ گنجایش کتاب. شما خوب می‌دانید که یک کتاب مرجع، هر قدر هم مفصّل باشد، نمی‌تواند همهٔ اطلاعات و دانستنیها را در خود جای دهد ؛ ولی هر قدر مختصر باشد، باز پاسخگوی بسیاری از پرسشهاست.

برای پیدا کردن توضیحات یک واژه، به ترتیب زیر عمل کنید :

- مشخص کنید این واژه مربوط به کدام‌یک از موضوعهای جغرافیا، فن‌آوری، بدن انسان، ریاضیات و علوم است. به عنوان مثال، واژهٔ پانکراس به موضوع بدن انسان مربوط می‌شود، کمان به ریاضیات، شبه جزیره به جغرافیا، دینام به فن‌آوری و مواد شیمیایی به علوم.

- فرهنگ آن موضوع را بردارید. به عنوان مثال، برای واژهٔ گدازه فرهنگ جغرافی.

M

market gardening

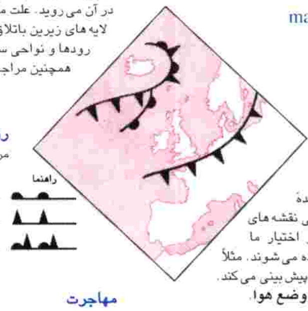
پرورش گیاهان بازاری

پرورش گیاهانی مانند کاهو، گوجه فرنگی و سبزیجات، که این کار مانند باغبانی است؛ اما در حد وسیعتری. کاشت، برداشت، تمیز کردن و فروختن، مراحلی است که پرورش این گونه محصولات به آن نیاز دارد. این محصولات در **بازار** فروخته می شوند.

marsh

لجنزار

جایی است پست که در آن، آب می ماند و علف و گیاهان باتلاقی در آن می روید. علت ماندن آب در این محل، نفوذ ناپذیری لایه های زیرین باتلاق است. باتلاقها در کنار دریاچه ها، رودها و نواحی ساحلی مشاهده می شوند.
همچنین مراجعه کنید به **باتلاق**.

این نمونه یک نقشهٔ هواشناسی برای قارهٔ اروپاست

meander

رودپیچ، مآندر

مراجعه کنید به **رود**.

migration

مهاجرت

جابه جایی انسانها از مکانی به مکان دیگر، مهاجرت نامیده می شود. انسانها به دو دلیل، مکان خود را ترک می کنند؛ یکی به خاطر یافتن زندگی بهتر در مکانی دیگر و دوم، ترس از مواجه شدن با خطرها. حیوانات و پرندگان نیز مهاجرت می کنند. آنها در هر سال، در فصلهای متفاوت مهاجرت می کنند.

در بازار شناور تایلند، مردم خرید و فروش را روی قایق انجام می دهند.

meridian

نصف النهار

مراجعه کنید به **نصف النهار گرینویچ**.

magma

گدازه

... روان و گداختهٔ ... زمین، گدازه نام دارد و اگر به سط... **روانه** ... نام دارد.

mangrove swamp

... (حَرا)

... (حرا) معمولاً در دهانهٔ رودهای نواحی **حاره ای** ... دریاها یافت می شوند. گیاهان این مرداب، ... در گل و ... رودها رشد می کنند. (مانند جنگلهای حرا در آبهای ... استان هرمزگان)

manufact...

صنایع دس...

محصولاتی ... در ساخته می شوند و ا... ی دارند.

نقشه

نقشه ترسیم مک... شکلی که انکار ش... این مکان می نگرید. ت... دارای **علائمی** باشند مث... ان دهندهٔ جهت شمال، **مقیا**... . برخی نقشه های بزرگ، اطلاعات ... را در اختیار ما می گذارند، که نقش... ی نامیده می شوند. مثلاً یک نقشهٔ هواشنا... هوا را پیش بینی می کند.
همچنین مراجعه ک... **بینی وضع هوا**.

market

بازار

بازار، یعنی جایی ... فروش کالاها در آن انجام می شود. ... های قدیمی ایران، دارای ب... سرپوشیده اند و ... شهرها، بازارهای ... محلّی دایر ... ود.

landscape

... که در یک زمان می توانیم ببینیم، ...م انداز در شهر، می تواند یک ساختمان ... ، می تواند زمینهای زراعی و بیش...

محیط ...

... محل زندگی ... محیط محلی نام دارد.

گدازه های مذاب را هنگام خروج از آتشفشان، روانه می گویند

location

محل، موقعیت

موقعیتهایی است که یک مکان در آن قرار دارد. شما می توانید موقعیت یک محل را روی **نقشه**، با استفاده از **شبکه ها** معین کنید. همچنین شما می توانید در صورت قرار گرفتن یک مکان در نزدیکی یک **شاخص** یا **شاخصه**، موقعیت آن را ذکر کنید.

خطوط طول جغرافیایی، از قطب شمال به قطب جنوب ترسیم شده اند.

روی نقشه ها، عرضهای جغرافیایی از شرق به غرب ترسیم شده اند.

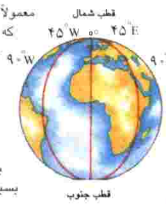
...lide

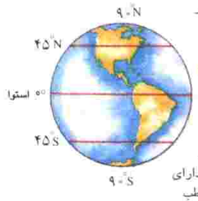
... ی شود. ... می افتد که برف ... خاکها را در ... ورد.

loess

لُس

خاک خاکستری یا زردی که معمولاً در حاشیه و جاهایی که قبلاً بیابان بوده است، مشاهده می شود. این خاکها به وسیلهٔ بادهای بیابانی، از جای خود حرکت و به نقاطی دورتر حمل می شوند. این خاک برای کاشت محصول، بسیار مفید است.

latitud...

... فرضی ... چقدر ... جنوب، ... افیایی در ... شمال دارای ... مالی و قطب ...
... خط **استوا**.

longitude

طول جغرافیایی

طول جغرافیایی، خطی فرضی است که مشخص می کند در چه فاصله ای از شرق یا غرب هستید. خط طول جغرافیایی °۰ (درجه) از اروپا و افریقا می گذرد. تمام طولهای جغرافیایی دیگر، با این خط سنجیده می شوند. همچنین مراجعه کنید به **گرینویچ**، **نصف النهار** و **عرض جغرافیایی**.

long shore drift

حرکت مواد موازی با ساحل

حرکت موازی شن و ماسه ها در امتداد **ساحل** که به وسیلهٔ **امواج** دریاصورت می گیرد.

حیوان اهلی که در این مزرعه نگهداری می شود، شترمرغ است. شترمرغها را برای استفاده از تخم و یا پرهایشان پرورش می دهند.

lava

... مذابی است که از یک ...
... **گدازه**.

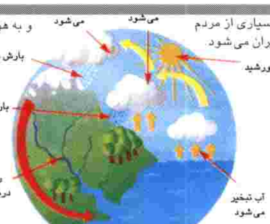
limestone

... و سفید که از ... شکل می گیرد، ... د. هنگامی که ... ریا زندگی می کنند، ... دریا رفته و با ... ند و میلیونها سال ... می شوند. اگر ... آهک یا گچ سفید ... ت) مشاهده ... ی در آن جا دریا

livestock

... پرورش داده می شوند، مثل ... انات اهلی نامیده می شوند.

... و به هوا می رود، که این عمل، **تبخیر** نام دارد.
سپس این بخارها به قطره های ریز آب تبدیل می شوند که به آن، **تراکم** می گویند. پس از آن، ابرها سرد شده و به صورت باران به زمین می ریزد. آن گاه از طریق رود و جویبار، دوباره وارد دریا می شود.

هم... کشور می جنگند. در جنگها بسیاری از مردم ک... شده و بسیاری از خانه ها ویران می شود.

... همچنین جنگ باعث **آلودگی** و ... رانی زمینها می شود. در جنگ ... لیج فارس در سال ۱۳۶۹، ... سربازان عراقی، چاه های نفت کویت را آتش زدند و میلیونها تن نفت وارد آبهای خلیج فارس شد.

waterfall

آبشار

جایی که رود از یک سطح شیب دار به پایین فرو می ریزد و جاری می شود، آبشار نامیده می شود.

رود نیاگارا به خاطر آبشارش که ۴۵ متر ارتفاع دارد، معروف است

waste disposal

دور ریختن زباله

دور ریختن زباله ها، روشی برای خلاص شدن از زباله است. باقیماندهٔ غذاها، پوست میوه ها، لباسها و لوازم خانگی کهنه، چیزهایی است که ما دور می ریزیم.

خلاص شدن از کوهی از زباله، کار بسیار مشکلی است. در برخی کشورها مثل آلمان، مردم زباله ها را جدا کرده و در کیسه های مخصوص شیشه، پلاستیک و غیره می ریزند. کیسه های مختلف به کارخانه های مختلف برده شده و به کالاهای جدید تبدیل می شوند.
همچنین مراجعه کنید به **بازیافت** و **منابع طبیعی**.

در این محل دفن زباله، تمامی آشغالها و زباله ها آماده می شوند تا در زیر زمین دفن شوند.

watershed

آب پخشان

آب پخشان، برآمدگی زمینها در اطراف حوزهٔ آبریز رودهاست. آب باران از این برآمدگیها به درون حوزه های آبریز جاری می شود.

waterspout

گردباد دریایی

گردبادی که روی دریا ایجاد می شود، گردباد دریایی نام دارد. در این گردباد، مقدار زیادی از آب دریا به شکل ستونی به بالا مکیده می شود و ابری توفانی را به وجود می آورد.

... بوته و درخت، رویش گیاهی نام دارد.

village

دهکده، روستا

مناطق مسکونی کوچک در نزدیکی شهرها، دهکده یا روستا نام دارد. دهکده ها در دنیا به هم شبیه نیستند.

در ایران، دهکده ها دارای خانه هایی با آجر یا سنگ، مسجد و فروشگاه هایی برای خرید کالاست.

در **افریقا** دهکده ها کاملاً متفاوتند. خانه ها بسیار کوچکند و از موادی چون گل خشک و چوب ساخته می شوند. کنار این خانه ها، برای نگهداری حیوانات حصارهایی به دور زمینها ساخته می شود.

برخی از حیوانات، شهری شده و در شهرها و شهرکها ساکن شده اند. این روباه در میان زباله های خانه ها، چیزهایی برای خوردن پیدا می کند

... ست که داخل شهر کار می کند. مخالف این کلمه، ... اژهٔ روستایی است.

volcano

آتشفشان

آتشفشان، **کوهی** است که از دهانهٔ آن، **سنگها** و گازهای گرم داخل زمین، به بیرون پرتاب می شو... نگامی که لایه های سنگهای زمین شکاف برمی دار... **گدازه** ... اعماق زمین به بیرون ریخته می شود. اگر سنگهای داغ بسرعت و بموقع بیرون ریخته نشوند، کوه آتشفشان منفجر می شود.

درون آتشفشانها، مجراهایی وجود دارد که از طریق آنها گازها و گدازه خارج می شوند. گاز و گدازه از درون گودالها به خارج راه می یابند

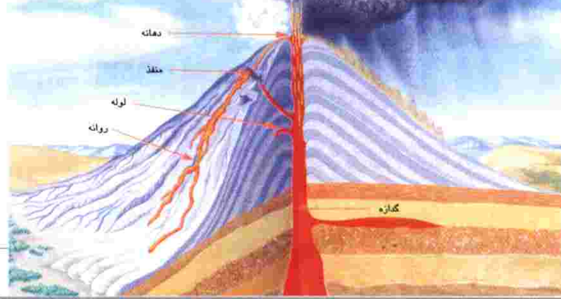
valley

...ه

... طی ممتد و دراز از زمینهای پست بین کوه ها و تپّه ها، درّه ... میده می شود. درّه ها معمولاً دارای رودها و جویبارهایی هستند ... در اطراف آنها، سبزه زار و درختهای سبز وجود دارد.

... درّه ها شکلهای متفاوتی دارند. ... رّه های مناطق کوهستانی، دارای ... یبهای تند و در کنارهٔ رودها دارای ... مینهای پست هستند؛ در حالی که در ... راحی پست درّه ها، شیب بسیار کم و ... مینهای کم ارتفاع و فراوانی ... شاهده می شود.

... در برخی درّه ها، اصلاً ... ویباری وجود ندارد و آب ... ران به طور مستقیم در ... **نگهای آهکی و گچی** ... وذ می کند.

● به بخش واژه‌یاب فرهنگنامه مراجعه کنید. صفحه‌های ۶۹ تا ۷۲

● واژه‌یاب، به ترتیب حروف الفبای فارسی تنظیم شده است. واژه را در واژه‌یاب پیدا کنید. برای پیدا کردن واژهٔ روانه، باید در بین واژه‌هایی که با «ر» شروع شده‌اند، جست و جو کنید.

ح

حارّه‌ای ۵۱	tropical
حدّ رویش درختان ۵۱	tree line
حرکت مواد موازی با ساحل ۳۲	longshore drift
حفاظت محیط زیست ۱۴	conservation
حلبی‌آباد ۴۶	shanty town
حمل و نقل ۵۱	transport
حوزهٔ آمازون ۵۸	The Amazon Basin
حومه ۱۵	countryside
حومه ۴۹	suburb
حیات جانوری ۲۲	fauna

ر

راندمان ۵۵	yield
راه آهن ۴۰	railways
راهنمای نقشه ۳۱	key
رُس ۱۲	clay
رستنگاه ۲۷	habitat
رسوب ۴۶	sediment
رنگین کمان ۴۰	rainbow
روانه ۳۲	lava
رود ۴۳	river
رودپیچ ۳۳	meander
روستا ۵۲	village
روستایی ۴۴	rural

سنگواره ۲۴	fossil
سیّاره ۳۸	planet
سیرک یخچالی ۱۵	corrie
سیکلون ۱۶	cyclone
سیل ۲۳	flood
سیلت ۴۶	silt
سینه کش ۲۱	escarpment

ش

شاخابه ۵۱	tributary
شاخص ۳۱	landmark

● در کنار هر واژه، یک عدد که شمارهٔ صفحه‌ای است که واژه در آن قرار دارد، معادل انگلیسی آن نوشته شده است. به صفحهٔ مورد نظر مراجعه کنید و واژه را پیدا کنید. به عنوان مثال، واژهٔ روانه در صفحهٔ ۳۲ قرار دارد.

روانه lava

روانه، سنگ بسیار داغ و مذابی است که از یک آتشفشان خارج می‌شود.
همچنین مراجعه کنید به **گدازه**.

سنگ آهک limestone

سنگهای خاکستری، زرد و سفید که از صدف جانوران در دریا شکل می‌گیرد، سنگ آهک نامیده می‌شود. هنگامی که موجودات ریزی که در دریا زندگی می‌کنند، بمیرند، اجساد آنها به کف دریا رفته، با گل و لای آمیخته می‌شوند و میلیونها سال بعد، تبدیل به سنگ آهک می‌شوند. اگر جایی، صخره‌ای از سنگ آهک یا گچ سفید (که نوعی سنگ آهک است) مشاهده کردید، بدانید که روزگاری در آن جا دریا وجود داشته است.

حیوانات اهلی livestock

حیواناتی که در **مزرعه** پرورش داده می‌شوند، مثل گاو، گوسفند و اسب، حیوانات اهلی نامیده می‌شوند.

طول جغرافیایی longitude

طول جغرافیایی، خطی فرضی است که مشخص می‌کند در چه فاصله‌ای از شرق یا غرب هستید. خط طول جغرافیایی ۰° (درجه) از اروپا و افریقا می‌گذرد. تمام طولهای جغرافیایی دیگر، با این خط سنجیده می‌شوند. همچنین مراجعه کنید به **گرینویچ**، **نصف النهار** و **عرض جغرافیایی**.

حرکت مواد موازی با ساحل long shore drift

حرکت موازی شن و ماسه‌ها در امتداد **ساحل** که به وسیلهٔ **امواج** دریاصورت می‌گیرد.

حیوان اهلی که در این مزرعه نگهداری می‌شود، شترمرغ است. شترمرغها را برای استفاده از تخم و یا پرهایشان پرورش می‌دهند.

● توضیحات واژه را مطالعه کنید. در متن توضیحات، ممکن است به واژه‌هایی برخورد کنید که با حروف سیاه مشخص شده‌اند؛ این واژه‌ها در همین فرهنگنامه هستند و در مورد آنها توضیح داده شده است. با مراجعه به آنها می‌توانید اطلاعات بیشتری کسب کنید.

● اگر واژه‌ای را در یک کتاب پیدا نکردید، به واژه‌یاب کتابهای دیگر مراجعه کنید و به دنبال آن بگردید. اگر دربارهٔ موضوع یک واژه شک داشتید، واژه‌یاب کتابها را یکی‌یکی جست و جو کنید. بعضی از واژه‌ها در دو یا چند موضوع مشترک هستند، در مورد آنها، می‌توانیم اطلاعاتی را از هر کتاب جمع‌آوری کنید.

اثر گلخانه‌ای greenhouse effect

چگونگی گرم شدن زمین، اثر گلخانه‌ای نام دارد. به خاطر گازهای موجود در اتمسفر، زمین رفته رفته گرمتر می‌شود. سیّارهٔ ما توسط خورشید گرم می‌شود. بخش عمده‌ای از گرما در هوا باقی می‌ماند و مقدار خیلی کمی به فضا برمی‌گردد. این عمل،

اثر گلخانه‌ای greenhouse effect

لایه‌های هوایِ اطراف زمین، بخشی از گرمای رسیده از خورشید را گیر می‌اندازند. ما به این پدیده، اثر گلخانه‌ای می‌گوییم؛ زیرا لایه‌هایی که اتمسفر را تشکیل می‌دهند، مانند گلخانه، از فرار گرما جلوگیری می‌کنند. دانشمندان عقیده دارند

● در انتهای توضیحات، برخی واژه‌ها به عبارت «همچنین مراجعه کنید به ...» برخورد خواهید کرد، این به معنای آن است که شما برای اطلاعات بیشتر، باید به آن واژه مراجعه کنید. علاوه بر این، به جای توضیحات بعضی واژه‌ها عبارت «مراجعه کنید به ...» نوشته شده است، در این صورت، توضیحات واژهٔ مورد نظر شما در زیر واژه‌ای که باید به آن نگاه کنید نوشته شده است و شما باید به آن مراجعه کنید.

هنگامی که در باران، اسید زیادی وجود داشته باشد، درختها را می‌خشکاند.

acid rain باران اسیدی

باران اسیدی، بارانی است که دارای مقدار زیادی اسید است. در تمام بارانها ذرّات کوچک اسیدی یافت می‌شود؛ اما همهٔ آنها زیان‌آور نیستند. اسید دراثر خروج انواع گازها از دودکش خانه‌ها و **نیروگاه ها** به وجود می‌آید. این گازها با باران مخلوط شده و اسیدی تولید می‌کند که می‌تواند موجب زیانهای زیادی شود. باران اسیدی، درختها را از بین می‌برد، باعث سرفهٔ انسانها می‌شود و بتدریج ساختمانها را فرسوده می‌کند.

acre آکر،جریب

آکر تکّه‌ای زمین تقریباً به اندازهٔ یک زمین فوتبال کوچک است. کشاورزان از آن برای اندازه‌گیری زمینهای خود استفاده می‌کردند(اکنون از **هکتار** استفاده می‌کنند). منظور از یک آکر، زمین کوچک و منظور از ده آکر، زمین بزرگ بود.

Africa افریقا

افریقا دومین **قارّهٔ** بزرگ جهان است. مراجعه کنید به **نقشهٔ صفحهٔ ۶۱ ـ ۶۰.**

agriculture کشاورزی

کشاورزی، شغلی است که مزرعه داران از خاک برای کشت محصول و پرورش حیوانات استفاده می‌کنند.

alp آلپ

مردم سوئیس، سرزمین مرتفع و سرسبز روی یک کوه را «آلپ» می‌گویند. آلپها نیز نام یک رشته کوه در اروپاست.

altitude ارتفاع

منظور از ارتفاع یک مکان، اندازهٔ بلندی آن از سطح دریاست. به عنوان مثال، ارتفاع بلندترین کوه که اورِست نام دارد (در زبان نپالی، ساگارماتا گفته می‌شود)، ۸۸۴۸ متر است.

همچنین مراجعه کنید به **سطح دریا.**

America امریکا

امریکا، **قارّه ای** است که به دو قسمت امریکای شمالی و جنوبی تقسیم می‌شود.

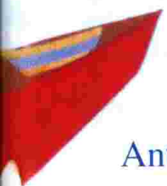
مراجعه کنید به **نقشه ها در صفحهٔ ۵۹ـ۵۶.**

annual سالیانه

رویدادهایی که در طول یک سال یا یک بار در سال، اتفاق می‌افتد، سالیانه نام دارد. به طور مثال، وقتی می‌گوییم تعطیلات سالیانه، یعنی تعطیلاتی که یک بار در سال استفاده می‌شود.

Antarctica جنوبگان، ناحیهٔ قطب جنوب

سرزمین یخ زدهٔ اطراف **قطب جنوب**، جنوبگان نامیده می‌شود که سردترین **قارهٔ** جهان است. مراجعه کنید به **نقشهٔ صفحهٔ ۶۸.**

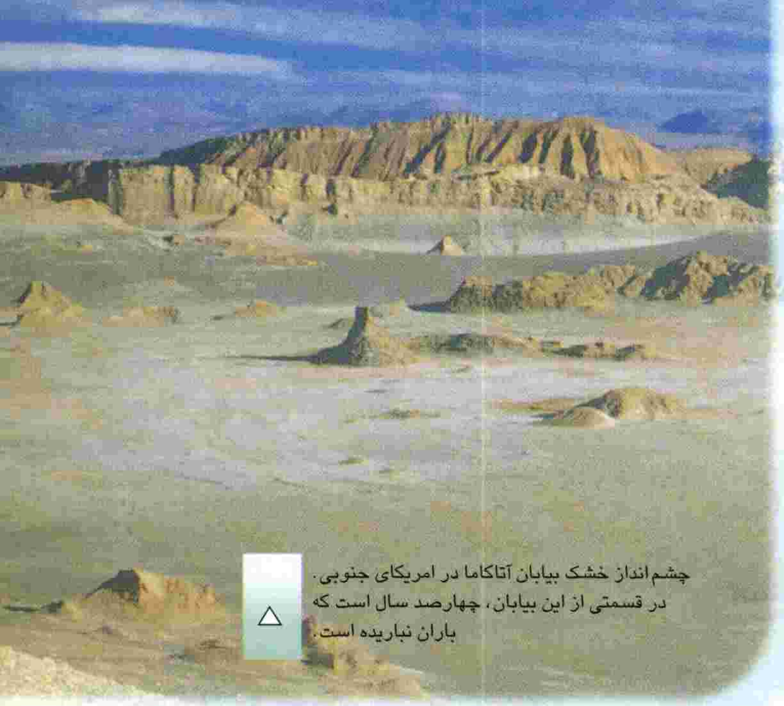

Antarctic Circle مدار جنوبگان، مدار قطبی جنوب

مدار قطبی جنوب یا مدار جنوبگان، خطی است که در نقشه ها در اطراف **قطب جنوب** کشیده شده است. مراجعه کنید به **نقشهٔ صفحهٔ ۶۸.**

کشاورزی در ژاپن: این کشاورزان، دارند شالیزاری را درو می‌کنند.

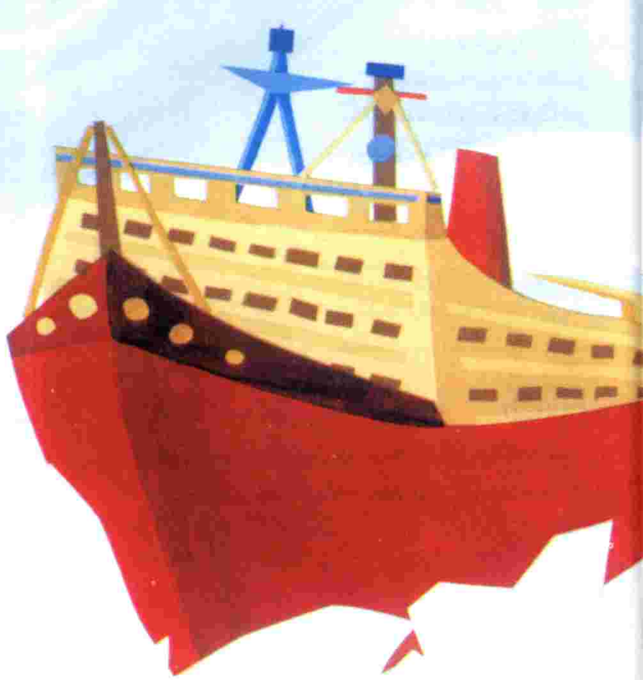
▵ چشم‌انداز خشک بیابان آتاکاما در امریکای جنوبی. در قسمتی از این بیابان، چهارصد سال است که باران نباریده است.

مزروعی، قابل کشت arable

به زمینی قابل کشت گفته می‌شود که کشاورزان برای کشت شخم می‌زنند. معمولاً کشاورزان زمین را برای کشت سیب‌زمینی، گندم، برنج و انواع نخود شخم می‌زنند.
همچنین مراجعه کنید به **چراگاه.**

مجمع‌الجزایر archipelago

تعدادی **جزیره** را که درکنار یکدیگر واقع شده باشند، مجمع‌الجزایر می‌نامند؛ مانند جزیرهٔ یونان در دریای اژه و هند غربی در دریای کاراییب.

▵ یک کشتی یخ‌شکن ازمیان یخهای قطب شمال، راه را باز می‌کند.

شمالگان، منطقهٔ قطب شمال Arctic

شمالگان، ناحیهٔ اطراف **قطب شمال** است که قسمت اعظم آن را دریاهای یخ‌زده فرا گرفته است.

مدار قطبی شمال Arctic Circle

مدار قطبی شمال، خطی است که در نقشه‌ها دور ناحیهٔ **قطب شمال** کشیده شده است.

منطقه، ناحیه، مساحت area

مساحت یا منطقه یا ناحیه، تکّه‌ای از زمین است که نشان‌دهندهٔ حدودی از یک مکان یا یک شهر می‌باشد. برای به دست آوردن مساحت یک زمین، طول آن زمین را در عرض آن ضرب کنید. به طور مثال، مساحت یک زمین بازی به طول ۷۰ متر و عرض ۳۶ متر، برابر با ۲۵۲۰ مترمربع است.

کم‌آب arid

کم‌آب به معنای خشک است. زمینهای کم‌آب در جهان، بیابانها هستند که در آنها باران کم می‌بارد و کمتر گیاهی قابل کشت است. شما می‌توانید زمینهایی را خشک بنامید که چیزی جز سنگ و خاک در آن نباشد. در برخی ازمناطق بیابانی، سالها باران نمی‌بارد.

آسیا Asia

آسیا، بزرگترین **قارّه** در بین قارّه‌های جهان است.
مراجعه کنید به **نقشه‌های صفحه‌های ۶۵ ـ ۶۴**

اطلس، کتاب نقشه atlas

اطلس، یک کتاب با مجموعه‌ای از نقشه‌هاست. در اطلس، نقشه‌های جهان را مشاهده می‌کنید.

اتمسفر، جوّ atmosphere

اتمسفر، هوای بالای سر ماست. جوّ، لایهٔ ضخیمی از گازهای مختلف است که اطراف **زمین** را احاطه کرده است. خارج از جوّ، هیچ هوایی وجود ندارد و خلأ است.

این چند جزیرهٔ مرجانی، در تاهیتی، یک آبسنگ حلقوی ساخته‌اند.

جوّسنج، فشارسنج barometer

مراجعه کنید به **پیش بینی وضع هوا**.

آبسنگ حلقوی، آتُل atoll

آبسنگ حلقوی، **جزیره ای** حلقه‌ای شکل است که از **مرجان** ساخته شده است. بسیاری از آتلها، دارای ساحلی شنی با درختهای نخل است. در اقیانوس آرام، هزاران آتل وجود دارد.

خور bay

پیش رفتن آب دریـا بـه داخـل مـجـرای رودهـا در نواحی ساحلی و در داخل **دماغه ها** را، خور می گویند، که برخی بسیار بزرگند و برخی بسیار کوچک. خور موسی[1] در محل ورود رود جراحی به خلیج فارس، به وجود آمده است.

استرالیا Australia

استرالیا، کوچکترین قارّهٔ جهان است.

مراجعه کنید به **نقشه، صفحه های ۶۷-۶۶.**

پاییز autumn

مراجعه کنید به **فصل**.

ساحل ماسه ای beach

ساحل ماسه ای از شن و ماسه تشکیل یافته است. ساحل جایی است که آب دریا و رودخانه، با خشکی برخورد می کند.

زاویه انحراف از شمال bearing

زاویه انحراف از شمال عبارت است از فاصلهٔ زاویه ای هر جهت نسبت به شمال. این زاویه را می توان با **قطب نما** اندازه گیری کرد.

بهمن avalanche

بهمن، ریزش مقدار زیادی برف، یخ و سنگ، با سرعت زیاد به پایین **کوه** است. همه ساله بسیاری ازمردم دراثر برخورد با بهمن، جان خود را از دست می دهند.

مقیاس بوفورت Beaufort Scale

مقیاس بوفورت، مقیاسی است که برای اندازه گیری شدت **باد** استفاده می شود. این مقیاس، حوادثی را که در طبیعت براثر وزش باد با سرعتهای مختلف اتفاق می افتد، دسته بندی می کند؛ مثل وضعیت درختها در بادهای مختلف. برای استفاده از این مقیاس، باید آثار باد را در نظر گرفت.

دریادار بوفورت (۱۸۵۷ - ۱۷۷۴) نوعی مقیاس را برای توصیف قدرت و نیروی باد ابداع کرد.

بسیاری از آبراه‌ها، بسیار عریض نیستند و بنابراین، از قایقها و کرجیهایی برای جابه جایی بار، از یک جا به جای دیگر استفاده می‌شود.

بوران blizzard

به وزش باد شدید همراه با بارش برف سنگین، بوران می‌گویند.

باتلاق bog

به زمینی که دارای خاک نرم و مرطوب، همراه با خزه و ساقه های نی باشد، باتلاق می‌گویند. **کود گیاهی** یا زغال‌سنگ نارس، در آن جا به وجود می‌آید. حیوانات و گاهی انسانها به دام این باتلاقها می‌افتند و غرق می‌شوند.

همچنین مراجعه کنید به **لجنزار.**

مرز boundary

حاشیهٔ اطراف هر زمین یا ناحیه‌ای، مرز نامیده می‌شود. برای پیدا کردن مرز یا محدودهٔ یک زمین، شما باید به دنبال حصار، پرچین، دیوار یا سیم خاردار بگردید. کشورها نیز دارای مرزهایی هستند.

نسیم breeze

نسیم، **باد** ملایمی است که شما می‌توانید آن را احساس کنید. نسیم ملایم، فقط می‌تواند برگهای درختها را به حرکت درآورد.

پل bridge

انسانها به خاطر این که بتوانند به سلامت از روی رودها، جاده ها و ریلها عبور کنند، روی آنها پل می‌سازند.

جادهٔ کمربندی bypass

به خاطر جلوگیری از ترافیک در مرکز شهرها، جاده هایی به نام جاده های کمربندی دور شهرها ساخته می‌شود.

بسیاری از مردم، برای استفاده از این جاده ها استقبال می‌کنند؛ به خاطر این که شهرها را سالمتر، آرامتر و رضایتبخش تر می‌سازد. ولی برخی دیگر با این موضوع مخالفند و معتقدند که این جاده ها، منظرهٔ مزارع را خراب و غیرقابل استفاده می‌کند.

همچنین مراجعه کنید به **بزرگراه.**

این افراد، علیه احداث یک جادهٔ کمربندی در حومهٔ شهر، تظاهرات می‌کنند.

آبراه، مجرا canal

مجرای بزرگی که در زمین حفر شده و در ساختمان آن، سنگ، خاک یا سیمان به کار رفته و سپس پر از آب شده باشد، آبراه نام دارد. بیشتر آبراه ها برای ارتباط بین دو رود یا دو دریا ساخته می‌شوند. کشتیها و قایقهای باری، به منظور حمل و نقل کالاها و **محموله**‌های باری، در این آبها شناور هستند.

آبراه پاناما در امریکای مرکزی، دو اقیانوس اطلس و آرام را به هم مرتبط می‌سازد. پیش از ساخته شدن کانال پاناما، کشتیها مجبور بودند امریکای جنوبی را دور بزنند تا از شرق به غرب این قارّه سفر کنند.

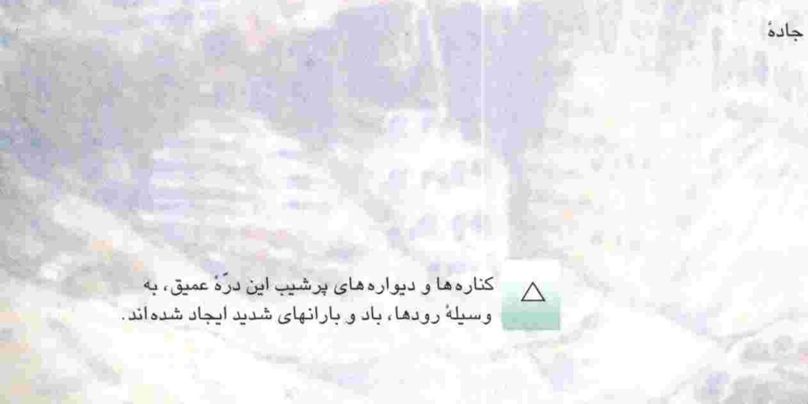
کانیون، درّهٔ تنگ و ژرف canyon

کانیون، واژه‌ای اسپانیایی به معنای درّهٔ پرشیب و عمیق می‌باشد. کانیونها در مناطق خشک جهان یافت می‌شوند؛ جایی که سالهای طولانی قبل از آن، **رود**های عظیم و پرفشاری وجود داشته است.

مشهورترین کانیون در جهان، گراندکانیون در جنوب غربی امریکاست، که به وسیلهٔ رود «کلرادو» ایجاد شده و میلیونها سال طول کشیده تا به فلات «کلرادو» تبدیل شده است. این درّهٔ عمیق، دارای ۱/۵ کیلومتر عمق است و با سنگهای قرمز و زرد، منظره‌ای زیبا دارد.

دماغه cape

آخرین نقطهٔ یک کشور یا قارّه که به دریا متصل می‌شود، دماغه نام دارد؛ مثل دماغهٔ «امیدنیک» در افریقای جنوبی.

کناره‌ها و دیواره‌های پرشیب این درّهٔ عمیق، به وسیلهٔ رودها، باد و بارانهای شدید ایجاد شده‌اند.

پایتخت capital

پایتخت، شهری است که به عنوان مرکزیت سیاسی یک **کشور** پذیرفته شده است؛ مثل تهران که پایتخت ایران می باشد.

بار، محموله cargo

بار، **کالایی** است که به وسیلهٔ کامیون، قطار، هواپیما و کشتی حمل می شود.

کارتوگرافی، نقشه کشی cartography

علم ترسیم **نقشه**، کارتوگرافی نام دارد.

غار cave

سوراخی که آب رود یا دریا در درون سنگها یا کوه ایجاد می کند، غار نامیده می شود. برخی از غارها، آن قدر بزرگند که شما می توانید در درون آنها راه بروید. غارهای بزرگ معمولاً مَغار یا کهف نامیده می شود. رودهایی که به درون زمین راه می یابند، غارهای بزرگی ایجاد می کنند که غارنوردان برای سرگرمی، داخل آنها گردش می کنند.
همچنین مراجعه کنید به **فرسایش**.

△ این یک نقاشی از دیوار غاری در جنوب فرانسه است که در اعصار گذشته، شاید حدود ۱۷۰۰۰ سال پیش نقاشی شده اند.

غلّه cereal

مراجعه کنید به **محصول**.

گچ، گِل سفید chalk

مراجعه کنید به **سنگ آهک**، **سنگ**.

کانال، مجرا channel

آبراه باریکی که دریاهای بزرگ یا اقیانوسها را به هم متصل می کند، کانال نام دارد. کانال ممکن است قسمت باریکی از یک رود یا یک دریا باشد. کانال انگلیس، دریای شمال را به اقیانوس اطلس متصل می کند و مهمترین **مسیر** رفت و آمد کشتیهاست.

شهر city

شهر، یک مجموعهٔ مسکونی بزرگ با جمعیت فراوان است. مکزیکو، پرجمعیت ترین شهر جهان است. این شهر با جمعیت پانزده میلیون نفری خود، روی هم به بزرگی نیویورک و لندن است.

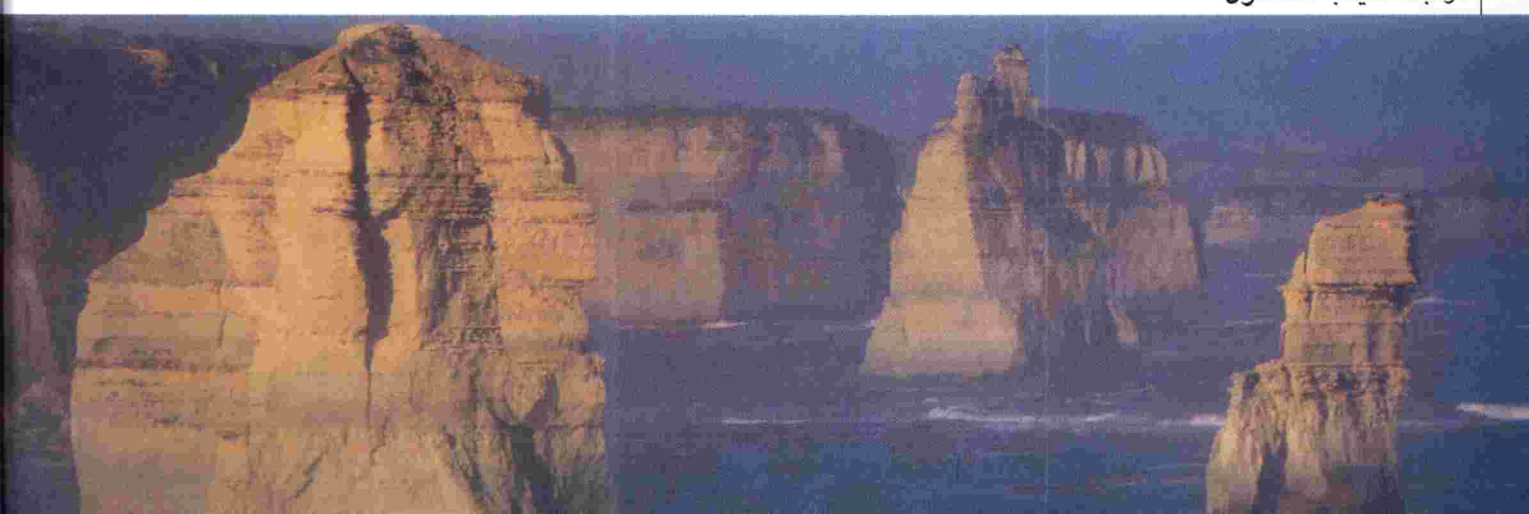
رُس clay

رُس نوعی خاک نرم و سفید است. ما برای ساختن وسایل سفالی مثل کوزه وبشقاب یا ساختن آجر، از آن استفاده می کنیم.

پرتگاه، صخره cliff

شیب تند صخره ها، پرتگاه نامیده می شود. پرتگاه ها را در ساحل دریاها و در کوه ها مشاهده می کنیم. برخی از پرتگاه ها صدها متر ارتفاع دارند. صخره های ساحلی، اغلب آشیانهٔ مناسبی برای پرندگان است.

▽ پرتگاه هایی مثل این پرتگاه در کشور استرالیا، آرام آرام به وسیلهٔ امواج و حرکت آب دریا فرسوده می شوند و می ریزند.

آب و هوا، اقلیم climate

وضعیت **هوای** یک مکان طی یک سال، آب و هوا یا اقلیم نام دارد. مکانهای مختلف جهان، آب و هوای متفاوتی دارند. آب و هوای قطب شمال و جنوب، بسیار سرد است و بسیاری از زمینها و دریاها، پوشیده از یخ است. در مناطق حارّه‌ای، آب و هوا گرم و خشک یا گرم و مرطوب است. جنگلهای بارانی در آب و هوای گرم و مرطوب رشد می‌کنند و بیابانها در مناطق گرم و خشک وجود دارند. قسمتی از امریکای شمالی، اروپا و انگلستان، دارای آب و هوای معتدلند؛ یعنی نه خیلی گرم و نه خیلی سرد است.

ساحل coast

ساحل، جایی است که دریا با خشکی برخورد می‌کند. امتداد ساحل در نقشه با خطی مشخص می‌شود که خط ساحلی نام دارد.

△ دو اقلیم بسیار متفاوت: در بیابان صحرا در افریقا، دمای هوا به 53°C می‌رسد. این دو نفر در سیبری هستند که دمای آن به -60°C می‌رسد.

ابرها clouds

ابرها توده‌ای از قطره‌های ریز آبند که آنها را در آسمان شناور می‌بینیم. از درون آنها ما این قطره‌ها را به شکل **مه** می‌بینیم؛ اما روی زمین، ما اغلب آنها را به شکلهای متفاوَت و رنگهای مختلف می‌بینیم. ابرهایی که به شکل یک دسته موی سفید به نظر می‌رسند، سیروس نامیده می‌شوند.

ارتباطات communications

ارتباطات، روشهایی است که مردم به وسیلهٔ آن، عقاید خود را از جایی به جایی دیگر انتقال می‌دهند. به طور مثال، شما می‌توانید در جاده‌ها سفر کنید تا با افراد مختلف صحبت کنید یا به وسیلهٔ تلفن، با مردم در نقاطی دیگر ارتباط برقرار کنید.
ارتباطات شامل راه‌آهن، تلویزیون، تلفن و روزنامه‌هاست.

زغال سنگ coal

زغال سنگ، سنگی سیاه و شفّاف است. این **سنگ** از گیاهانی به وجود می‌آید که میلیونها سال پیش می‌زیسته‌اند. زغال سنگ، گرما و روشنایی تولید می‌کند.

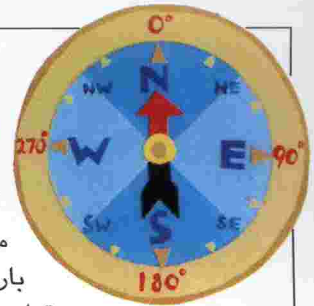
معدن زغال سنگ، جایی است که انسان زغال سنگ را از زمین استخراج می‌کند.

مسافر روزانه commuter

مسافری است که هر روز از خانه تا محل کارش و بعکس را به وسیلهٔ ماشین یا قطار طی می‌کند. این گونه مسافران، معمولاً به شهرهای بزرگ سفر می‌کنند. برای مثال، هزاران نفر هر روز صبح برای انجام کار به تهران سفر می‌کنند و سپس هر شب به خانه‌هایشان باز می‌گردند.

◁ کارگران معادن زغال سنگ، اغلب در چند صد متری عمق زمین کار می‌کنند. کار در این معادن، بسیار خطرناک است.

قطب نما compass

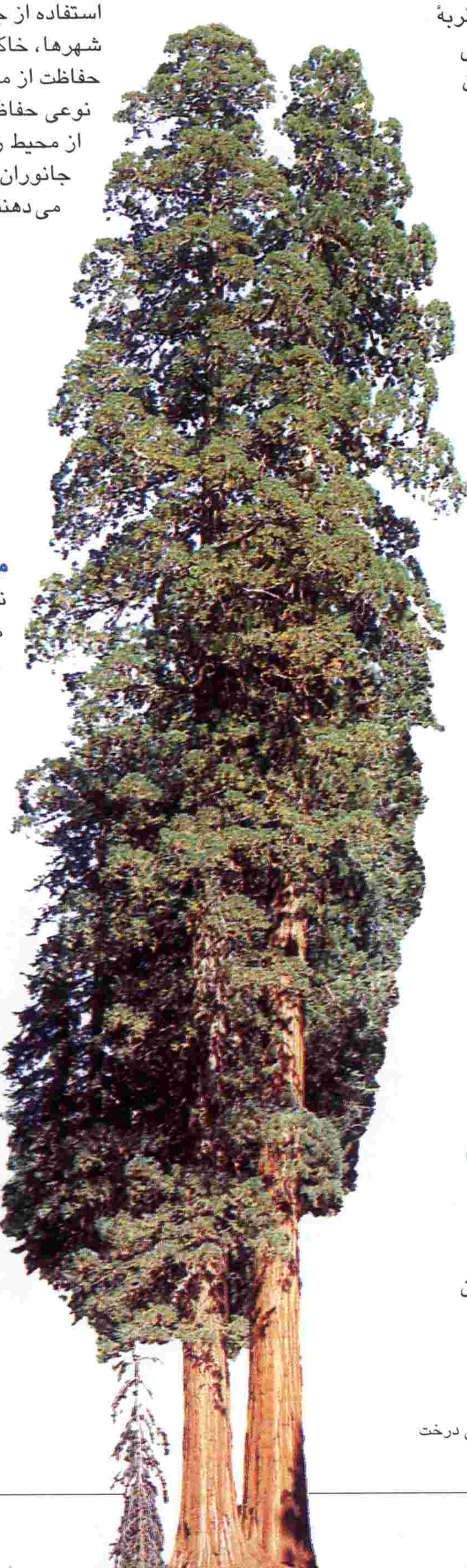
جعبهٔ کوچکی که یک عقربهٔ مغناطیسی باریک در آن قرار دارد، قطب نما نام دارد. قسمت قرمز این عقربه، به شمال اشاره می کند. پس همهٔ جهتهای دیگر را می توانید به وسیلهٔ قطب نما بیابید. قطب نما وسیله ای برای یافتن مسیر حرکت است. در قطب نما جهت شمال زاویه ۰°، جهت جنوب زاویهٔ ۱۸۰°، جهت شرق زاویهٔ ۹۰° و جهت غرب زاویهٔ ۲۷۰° را نسبت به شمال نشان می دهد. اگر جهت شمال را رو به روی خود در نظر بگیرید، جهت جنوب در پشت سر، جهت شرق در قسمت راست و جهت غرب در سمت چپ شماست.

تراکم condensation

حتماً قطره های آبی را که دراثر بخارشدن، پشت پنجره های خانهٔ شما ایجاد می شود، دیده اید. عمل تبدیل بخار به آب را هنگام سرد شدن هوا، تراکم می نامند. **ابرها**، **شبنم** و **مه** به این طریق تبدیل به قطره های آب یا باران می شوند.

مخروطیان coniferous

درختهایی که مخروطی شکل هستند، مخروطیان نام دارند. بسیاری از آنها دارای برگهای سوزنی شکل هستند. درخت کاج، یک نوع از این مخروطیان است.

◁ درخت عظیم چوب سرخ، نوعی درخت مخروطی است.

حفاظت محیط زیست conservation

منظور از حفاظت، نگهداری و مراقبت از گیاهان وحیواناتی است که در اطراف ما زندگی می کنند. نگهداری و دقت در استفاده از جنگلها، رودها، دریاها، محیط طبیعی پیرامون شهرها، خاکها و دیگر بخشهای محیط طبیعی اطراف، حفاظت از محیط زیست می باشد. نگهداری آشیانهٔ پرندگان، نوعی حفاظت محیط زیست است. سازمانهایی برای حفاظت از محیط زیست تشکیل شده که مثلاً **جنگلهای بارانی** یا جانوران کمیابی مثل ببر و کرگدن را مورد حفاظت قرار می دهند.

قارّه ها continents

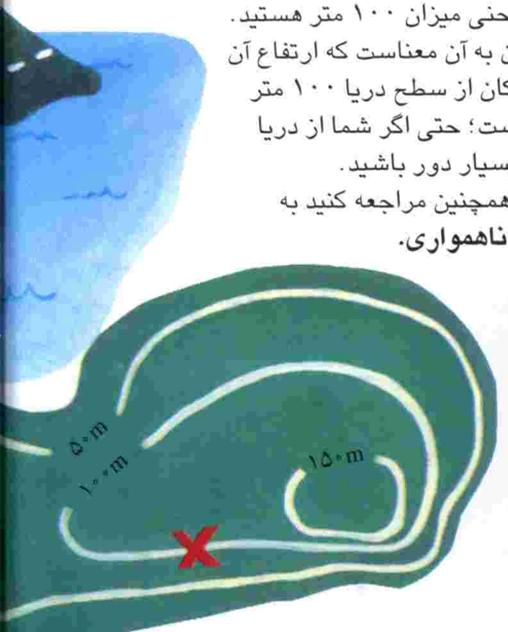
شش خشکی وسیع در جهان وجود دارد که هرکدام یک قارّه نام دارد. این قارّه ها عبارتند از: افریقا، امریکا، قطب جنوب، آسیا، اروپا و استرالیا.

مراجعه کنید به **نقشه های صفحهٔ ۶۸ ـ۵۶.**

منحنی میزان contour

نقشه کش ها روی نقشه هایشان، خطهایی ترسیم می کنند که منحنی میزان نام دارد. این خطهای منحنی، نقاط دارای ارتفاع یکسان را به هم وصل کرده و ارتفاع آنها را از **سطح دریا** مشخص می کنند. سطح دریا از لحاظ ارتفاع صفر است. به طور مثال، تصور کنید که روی نقشهٔ زیر، در نقطهٔ X ایستاده اید. شما روی خط منحنی میزان ۱۰۰ متر هستید. این به آن معناست که ارتفاع آن مکان از سطح دریا ۱۰۰ متر است؛ حتی اگر شما از دریا بسیار دور باشید.

همچنین مراجعه کنید به **ناهمواری.**

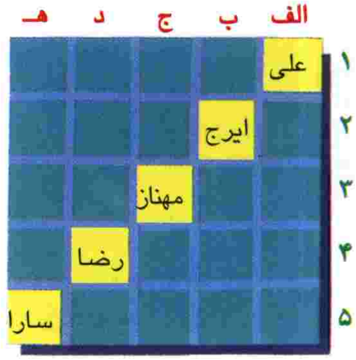

△ این منحنیهای میزان، جزیره‌ای را با ۱۵۰ متر ارتفاع، بالاتر از سطح دریا نشان می دهد. تمام سواحل دریاها در صفر متری قرار گرفته اند.

کلان شهر conurbation

از به هم پیوستن چندین شهر، شهر بزرگی به وجود می‌آید که کلان شهر نام دارد. توکیو ـ یوکوهاما در ژاپن، یک کلان شهر است و جمعیت آن نسبت به دیگر شهرهای جهان بیشتر است.

روی این مختصات، در خانهٔ ب۲ چه کسی قرار دارد؟

انجمن، شورا council

انجمن، به گروهی از مردم گفته می‌شود که برای مردم ساکن **شهر**، **شهرکها** یا **روستاها** تصمیم‌گیری می‌کنند که چه کارهایی بهتر است انجام شود.

مختصات co-ordinates

مختصات، اعداد یا حروفی هستند که به شما می‌گویند مکان شما روی یک **نقشه** کجاست. در نقشه‌ای که نشان داده شده سارا در «هـ ۵» و رضا در «د ۴» قرار دارند. «الف ۱» و «ب۲» مختصاتند.
همچنین مراجعه کنید به **شبکه**.

کشور country

کشور، سرزمینی است که حکومت، پرچم و قوانین مخصوص به خود دارد. وسیعترین کشور در دنیا روسیه است که از شرق تا غرب آن، حدود هشت هزار کیلومتر فاصله دارد و حدود یک هفته با قطار طول می‌کشد تا این مسافت طی شود. کم‌وسعت‌ترین کشور در دنیا، واتیکان در رُم است که شما می‌توانید طی یک ساعت، تمام آن را پیاده بپیمایید.

حومه countryside

به نواحی اطراف شهرها، حومه گفته می‌شود. این نواحی، ممکن است دارای زمینهای زراعی، فضاهای سبز، فضاهای جنگلی، بوته‌زارها، رودخانه‌ها، کوه‌ها و روستاها باشد.

مرجان coral

از اسکلت موجودات ریزی که در دریاهای گرم زندگی می‌کنند، سنگی به وجود می‌آید که مرجان نام دارد. مرجانها دارای لبه‌های تیزی هستند که می‌توانند کف کشتیهایی را که از روی آنها عبور می‌کنند، سوراخ کنند.
همچنین مراجعه کنید به **آبسنگ**.

شهرستان county

سرزمینی است در درون یک **کشور** و هر شهرستان، انجمن شهری دارد که منافع افراد ساکن شهرستان را حفظ می‌کند.

در دریاهای گرم که مرجانها رشد می‌کنند، هزاران ماهی رنگین زندگی می‌کنند.

هسته core

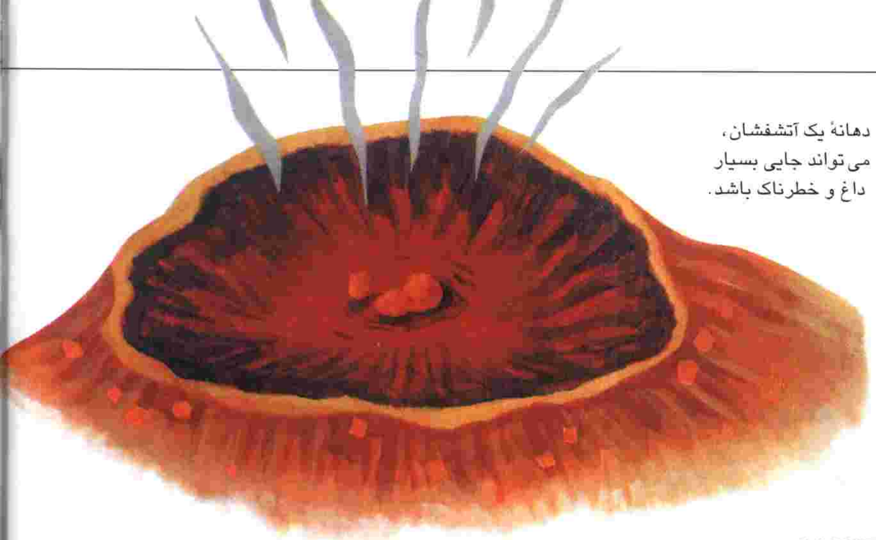
مراجعه کنید به **زمین**.

سیرک یخچالی corrie

حفرهٔ بزرگ کاسه‌ای شکل در زمین، سیرک یخچالی نام دارد. سیرک یخچالی در کوه‌های مرتفع یافت می‌شود. گاهی این حفره‌ها پر از آب شده و دریاچه‌ای ایجاد می‌شود. سیرکها به وسیلهٔ یخهایی که سنگها را فرسوده‌اند، ایجاد می‌شوند و روزگاری محلّ شروع **یخچالهای** کوچک بوده‌اند.

خور کوچک cove

مراجعه کنید به **خور**.

دهانهٔ یک آتشفشان، می‌تواند جایی بسیار داغ و خطرناک باشد.

دهانه crater

حفره‌ای که در قلّهٔ یک کوه **آتشفشانی** وجود دارد، دهانه نام دارد. دهانه‌ها همچنین دراثر برخورد شهابسنگها از فضا به سطح زمین، ایجاد می‌شوند. در سطح کرهٔ ماه نیز دهانه‌های بسیاری دیده می‌شود.

شکاف یخی، یخ شکاف crevasse

شکاف یخی، شکاف عمیق در **یخچالهای طبیعی** است. این شکافها می‌توانند با حرکت یخچالها باز و بسته شوند. آنها گاهی پوشیده از لایه‌های برف هستند و راه رفتن و کوهنوردی در این مناطق بسیار خطرناک است.

محصول کشاورزی crop

چیزهایی که کشاورزان می‌کارند، رشد می‌کند و بار می‌دهد، محصول کشاورزی نام دارد. برنج، گندم و سیب زمینی محصولات اصلی هستند که کشاورزان آنها را تولید می‌کنند. برنج و گندم از انواع غلاّت می‌باشند. غلاّت محصولاتی است که کشاورزان قرنهاست می‌کارند و پرورش می‌دهند و در خوراک روزانهٔ مردم، بسیار مهم هستند. محصولات علوفه‌ای، محصولاتی است که برای تغذیهٔ حیواناتی مانند گاو و گوسفند کاشته می‌شود. از جملهٔ این علوفه‌ها، کاه است.

پوستهٔ جامد زمین crust

مراجعه کنید به **زمین**.

کشت، زراعت cultivation

عملی که کشاورزان ابتدا زمین را شخم می‌زنند و سپس دانه می‌کارند، زراعت نام دارد. همهٔ زمینها قابل کشت نیستند؛ برخی زیاد شیبدار هستند و بعضی بیش از حد خیس و مرطوب، و برخی دیگر زیاده از حد خشک می‌باشند.

جریان current

سه نوع جریان وجود دارد:

جریان رود، سریعترین بخش آبِ در حال حرکت است.

جریان اقیانوسی، حرکت آب اقیانوس است که هزاران کیلومتر را می‌پیماید. به طور مثال، یک جریان اقیانوسی به نام جریان لابرادور وجود دارد که کوه‌های یخی را از بخش جنوبی گرینلند به نیوفوندلند حمل می‌کنند.

جریان هوا، عبارت است از روانه‌ای از هوای متحرّک. «چهل‌های غران»، جریانهای هوا هستند. آنها جریاناتی‌اند که در سراسر کرهٔ زمین، بین عرضهای جغرافیایی ۴۰° و ۵۰° جنوبی حرکت می‌کنند.

سیکلون، گردباد cyclone

سیکلون، توفان سهمگینی است که از روی دریاهای گرم آغاز می‌شود. هنگام وقوع سیکلونها مردم سواحل هند و بنگلادش، نگران بادهای تند، مدهای بلند و سیلابهایی هستند که این سیکلونها ایجاد می‌کنند. آنها گاهی هاریکن یا تیفون نامیده می‌شوند.

این کشاورز، مشغول زراعت است. او زمین را شخم می‌زند تا بتواند این محصولها را در آن کشت کند.

① ذرّت ② برنج و ③ گندم

D

گاوداری برای تولید لبنیات dairy

مکانی که گاوها برای استفاده از شیر آنها پرورش داده می شوند گاوداری شیری نام دارد. شیر در آن جا از آلودگیها پاک شده و در شیشه ریخته می شود و مورد استفاده قرار می گیرد.
همچنین مراجعه کنید به **چراگاه**.

سد dam

سد، دیوار بلندی است که روی درّه ساخته شده و آب رود در پشت آن، جمع و دریاچه ایجاد می شود. این دریاچه، **مخزن** نام دارد.
سد آسوان روی رود نیل در مصر، ۳/۶ کیلومتر طول و ۱۱۱ متر بلندی دارد.

برگریز deciduous

درختهای برگریز، درختهایی هستند که برگهایشان در زمستان می ریزد؛ یعنی زمانی که نور خورشید برای تغذیهٔ آنها کافی نباشد. درخت بلوط، نمونه ای از این گونه درختهاست.
درختهای بلوط، به خاطر دانه هایشان معروفند؛ چون از آنها درختهای جدیدی به وجود می آید.

دلتا delta

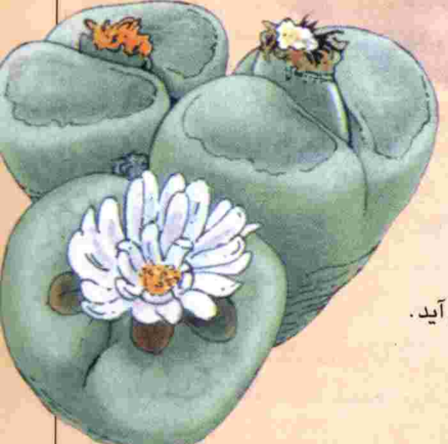
دِلتا (Δ) چهارمین حرف الفبایی یونان قدیم است. هنگامی که رودی به دریاچه یا دریایی می ریزد، جریان آن آرام شده و گل و ماسه ای را که با خود آورده، بر جای می گذارد. این نوع مواد روی نقشه، به شکل (Δ) نشان داده می شود و به همین خاطر، به آنها دلتا می گویند.
همچنین مراجعه کنید به **رود** و **رسوب**.

نهشته گذاری deposition

نهشته گذاری، عبارت است از برجای گذاشتن گل، ماسه و شن، به هنگام کاهش سرعت رود. شما می توانید گل، ماسه یا شنهای نهشته شده را در کف جویبارها، رودها، دریاچه ها یا دریاها بیابید.
همچنین مراجعه کنید به **رسوب**.

افتادگی depression

افتادگی از نظر علم جغرافیا، دارای دو معناست؛
ابتدا به معنای چاله یا گودال در زمین و معنای دیگر آن منطقهٔ کم فشار یا فروبار است. فروبار همراه با باد و باران و جبههٔ هوای گرم و سرد است و از سوی دریا می آید.

△
برگهای گوشتی این گیاهان بیابانی، به آنها کمک می کند که آب را ذخیره کنند.

بیابان desert

سرزمین خشک و کم گیاه، بیابان نام دارد. یکی از انواع گیاهان بیابانی، در شکل دیده می شود. در بیابان، چیزی جز مقدار زیادی سنگ و ماسه دیده نمی شود.

در کشورهای توسعه یافته، می توان جاده های عریض و تعداد زیادی خودرو را مشاهده کرد.

developed countries
کشورهای توسعه یافته
کشورهای توسعه یافته، کشورهای ثروتمندی هستند که در آنها مردم، مشاغل گوناگونی دارند. آنها دارای خانه، جاده، کارخانه، مدرسه و بیمارستانهای زیادی هستند.
همچنین مراجعه کنید به **کشورهای در حال توسعه**.

حمل و نقل در کشورهای در حال توسعه مثل هند، نیازمند بهبود است.

developing countries
کشورهای در حال توسعه
کشورهای در حال توسعه، کشورهای فقیری هستند که بیشترمردم آنها در مزارع کار می کنند. با بهبود وضع کشاورزی و شروع صنایع جدیدی چون توریسم به وسیلهٔ مردم، این کشورها در حال توسعه می باشند. این امر، سبب وارد شدن پول بیشتر به کشور شده و باعث بهبود وضع جاده ها، آبها و کارخانه ها می شود.

dew
شبنم، ژاله
قطره های آبی که هنگام صبح یا اوایل شب روی گیاهان دیده می شود، شبنم نام دارد. شبنم در اثر **تراکم** آب در هوا، هنگام شب ایجاد می شود.

directions
جهتهای جغرافیایی
با استفاده از قطب نما می توانید جهت حرکت خود را بیابید. شمال، جنوب، مشرق و مغرب، جهتهای جغرافیایی نام دارند. عقربهٔ **قطب نما** همواره به سمت شمال می ایستد. در اواسط روز، می توانید جهت حرکت خود را با پشت به خورشید ایستادن، مشخص کنید. در این صورت، شمال در رو به روی شما قرار دارد. این عمل، در صورتی صحیح است که شما در شمال خط استوا زندگی کنید؛ مانند آسیا و امریکای شمالی. اما اگر در جنوب خط استوا زندگی می کنید، درست بعکس این عمل را باید انجام دهید. برای یافتن جهت شمال، باید خورشید رو به روی شما باشد. بنابراین، جهت شمال نیز در مقابل شما قرار دارد.

disaster
سانحه
سانحه، حادثه ای است که موجب مصیبت سنگین و ناگواری می شود. این حوادث، ممکن است در طبیعت اتفاق بیفتد؛ مثل **زلزله**، یا دراثر بی احتیاطی انسانها به وقوع بپیوندد؛ مثل سقوط هواپیما.
همچنین مراجعه کنید به **جنگ**.

distance
فاصله، مسافت
مقدار دوری یک مکان از مکان دیگر، فاصله نام دارد. فاصله ممکن است کوتاه باشد؛ مثل عرض یک اتاق یا طولانی باشد؛ مثل مسافت بین دو طرف یک کشور. جالب است بدانید که مسافت خط استوا به دور زمین، ۴۰۰۷۶ کیلومتر است.

dock
بارانداز
بارانداز، جایی است که کشتیهای باربری برای تخلیه و بارگیری در آن جا توقف می کنند. بارانداز، معمولاً در بندرها وجود دارد؛ اما در رودها و کانالهای بزرگ نیز یافت می شود.

downstream
سفلای رود، پایین رود
مراجعه کنید به **رود**.

drought
خشکسالی، دورهٔ بی بارانی
به یک دورهٔ آب و هوایی بی باران، خشکسالی گفته می شود. در بیابانها اغلب ماه ها و شاید هم سالها باران نمی بارد.

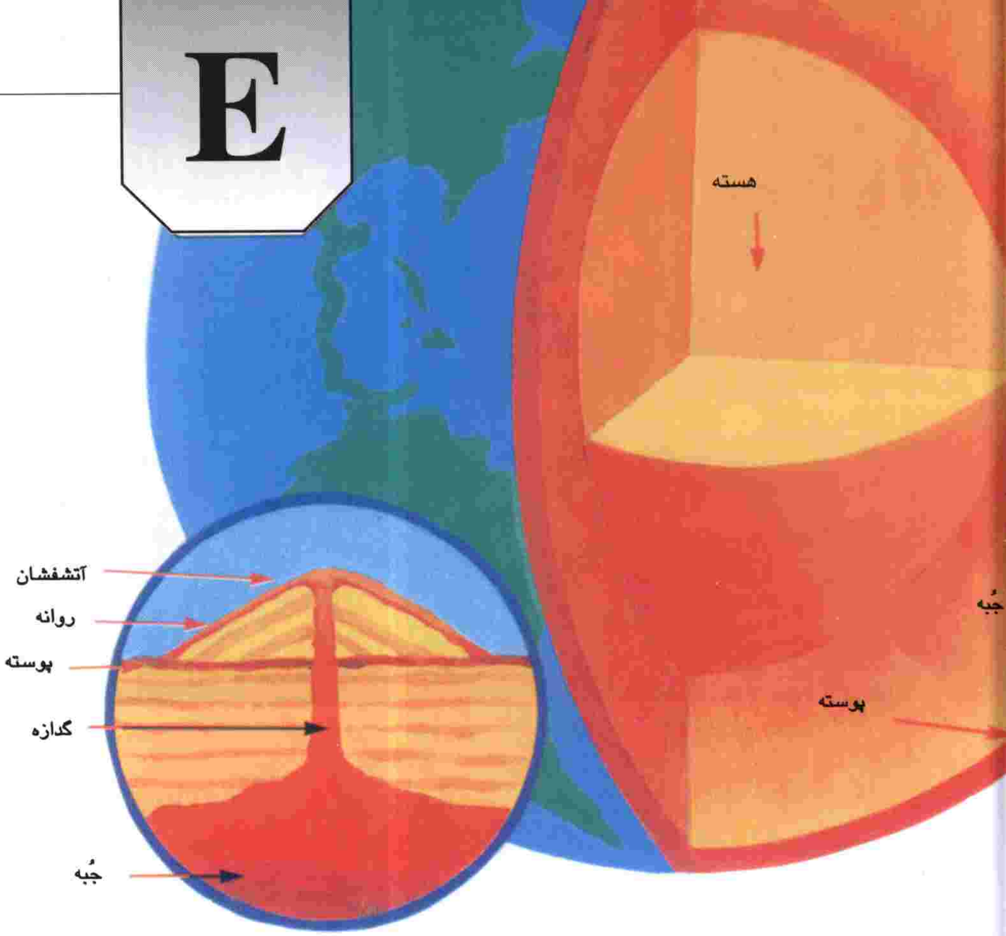
dune
تپهٔ ماسه ای
مراجعه کنید به **ماسه**.

هنگام خشکسالی، زمین خشک شده و شکاف برمی دارد.

زمین Earth

زمین، نام سیّاره‌ای است که ما در آن زندگی می‌کنیم. زمین مانند توپ بسیار بزرگی است که از سنگ تشکیل شده و سطح آن، پوشیده از آب است و اطراف آن را هوا احاطه کرده است. خارجی‌ترین لایهٔ زمین، پوستهٔ زمین نام دارد. سنگهای جامد، زیر خاک قرار دارند. شما این سنگها را می‌توانید در معادن مشاهده کنید. در زیر آن جُبه یا گوشته قرار دارد. در قسمت عمیقتر زیر پوستهٔ زمین، سنگهای لغزنده و گداخته‌ای به نام ماگما وجود دارد؛ در جایی که پوستهٔ زمین دارای شکاف است. این سنگهای گداخته، به طرف سطح زمین حرکت می‌کنند و **آتشفشان** به وجود می‌آید. در مرکز زمین، هسته وجود دارد. سنگهایی که در هستهٔ زمین وجود دارند، شش هزار کیلومتر با ما فاصله دارند و بسیار داغند. گاهی به **خاک** نیز زمین گفته می‌شود.

△ روانه، موادی داغ و متحرّک است که گاهی از طریق شکافهای پوستهٔ زمین به سطح زمین می‌رسند.

△ در زیر پوستهٔ زمین، داخل زمین بسیار داغ بوده و در مرکز زمین، به حدود ۵۰۰۰°C می‌رسد.

شرق east

مراجعه کنید به **قطب نما**.

زلزله، زمین‌لرزه earthquake

در جریان زلزله، زمین تکان می‌خورد و ممکن است خانه‌ها را خراب کند یا در زمین شکافهای بزرگی به وجود آورد. زلزله هنگامی ایجاد می‌شود که سنگهای پوستهٔ زمین، تا عمق زیاد تکان می‌خورد. زلزله ممکن است در مکانهایی جداگانه به وقوع بپیوندد. دانشمندان به دنبال راهی هستند که زمان و مکان وقوع زلزله را از پیش مشخص کنند.

همچنین مراجعه کنید به **مقیاس ریشتر**.

اکولوژی، بوم شناسی ecology

اکولوژی، علم مطالعهٔ تعادل طبیعت میان حیوانات و گیاهان، با محیط اطرافشان است. انسانها نیز به قسمتی از این تعادل تعلّق دارند. اکولوژی به مردم کمک می‌کند تا درک کنند که چه تأثیری بر گیاهان، حیوانات، هوا، آب و خاک اطراف خود می‌گذارند. اکولوژیستها به ما نشان داده‌اند که باران اسیدی، چگونه بر جنگلها تأثیر می‌گذارد.

▽ هنگام وقوع زلزله در نواحی شهری، خسارتهایی به ساختمانها وارد می‌شود. این عکس، ساختمانهای شکاف خورده بر اثر یک زلزله را نشان می‌دهد.

نظام اقتصادی economy

نظام اقتصادی یک کشور را خرید و فروش کالا و خدماتی که در آن کشور انجام می‌شود، تعیین می‌کند. اگر صادرات کالا در یک کشور، بیشتر از واردات آن باشد، دارای نظام اقتصادی قوی است. این امر، مردم آن کشور را ثروتمند می‌کند.

این ماهیها بخشی از یک اکوسیستم بزرگند. این اکوسیستم دریاست و شامل تمام جانداران، ماهیها و گیاهانی است که در آن می رویند.

اکوسیستم ecosystem

مجموعهٔ حیوانات وگیاهانی که در یک **محیط** یا مکان زندگی می کنند، اکوسیستم نام دارد. یک آبگیر با جلبکها، قورباغه ها، ماهیها و سنجاقکهایش گونه ای از یک اکوسیستم است.

محیط environment

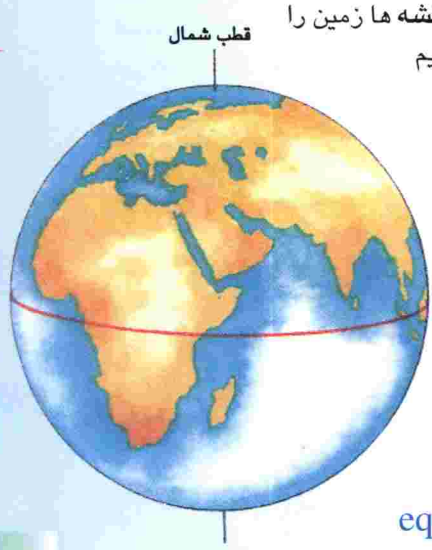
آنچه که در اطراف ما وجود دارد، محیط ماست. هر تغییری در محیط روی گیاهان، حیوانات و انسانهای آن محیط تأثیر می گذارد. اگر مردم درختهای **جنگلهای بارانی** را بِبُرند، محیط جانوران استوایی بر هم خورده و حیوانات می میرند. بسیاری از کارهای مردم، ممکن است به محیط صدمه بزنند. مثلاً راندن ماشین، سبب آلودگی می شود و به محیط آسیب می رساند.

فرسایش erosion

شسته شدن زمین به وسیلهٔ آب، یخ یا باد، فرسایش نامیده می شود. در اثر فرسایش، شکل ظاهری دنیای اطراف ما تغییر می کند. فرسایش بمرور زمان، صخره ها و تپه های ماسه ای و همواره ذره های کوچک را کوچکتر می کند. در سواحل، فرسایش امواج، صخره های کنار دریاها را تبدیل به سنگریزه می کند. رودها زمین را فرسایش می دهند و درّه ها را ایجاد می کنند. همچنین رودها در اثر فرسایش، سنگریزه ها را به رُس و ماسه تبدیل می کنند. در بیابانها بر اثر باد، ماسه ها به سنگهای سخت برخورد می کنند و از آنها شکلهای عجیبی ساخته می شود.

استوا equator

استوا خطی است که در **نقشه** ها زمین را به دو قسمت مساوی تقسیم می کند؛ نیمکرهٔ شمالی و نیمکرهٔ جنوبی. مناطق نزدیک استوا، در تمام مدت سال، گرم است. استوا همچنین از میان **امریکای جنوبی**، **افریقا** و جزایر جنوب شرقی **آسیا** می گذرد.

خط استوا از درون امریکای جنوبی، افریقا و جزایر جنوب شرق آسیا می گذرد.

فوران eruption

وقتی که مواد مذاب داخل زمین، از دهانهٔ یک کوه **آتشفشانی** به خارج آن پاشیده می شود، فوران گفته می شود. ذره های آتشفشانی در ارتفاع زیاد، به هوا پرتاب شده و در نواحی اطراف، به صورت خاکستر فرو می ریزند.

equatorial forest
جنگل استوایی

مراجعه کنید به **جنگل بارانی**.

تُنده، سینه کش
escarpment

تُنده، به جایی گفته می‌شود که دارای شیب تند یا ملایم باشد. هنگام بالارفتن با دوچرخه از یک شیب تند، شما مجبورید دوچرخهٔ خود را به طرف بالا بکشید؛ اما هنگام بازگشت از روی شیب ملایم، چرخها آزادانه می‌چرخند و پایین می‌آیند.

مصبّ، دهانه
estuary

مصبّ، دهانهٔ وسیع رود است که در آن، **رود** به دریا متصل می‌شود. هنگام **مَد**، سطح آب در خورها کمی بالا می‌آید و هنگام جزر، پایین می‌رود. در موقع جزر، در زمینهایی مرطوب دسته‌های بزرگ پرندگان قدم می‌زنند و خود را تغذیه می‌کنند. پاهای دراز این پرندگان، به آنها اجازه می‌دهد که در داخل آب راه بروند.

اوراسیا
Eurasia

به سرزمینهایی که بخشی از آن در قارّهٔ **اروپا** و بخش دیگر آن، در قارّهٔ **آسیا**ست، اوراسیا گفته می‌شود؛ مثل کشور بزرگ روسیه که نیمی از آن در اروپا و نیم دیگر آن، در آسیا قرار دارد.

اروپا
Europe

اروپا یکی از **قارّه های** جهان است.
مراجعه کنید به **نقشه های صفحه های ۶۳ـ۶۲**.

در جریان برونریزی شدید مواد آتشفشانی، سنگهای داغ و قرمز رنگ، خاکستر و بخار آب، از درون کوه فوران می‌کند.

تبخیر
evaporation

پس از بارش باران، خورشید از پشت ابرها نمایان شده و گرمای آن سبب خشک شدن آبگیرها می‌شود. بخشی از این امر، بر اثر تبخیر انجام می‌شود. گرمای خورشید، آب را به نوعی گاز به نام بخار آب تبدیل می‌کند. بخار آب با هوا ترکیب می‌شود و آب در آبگیرها ناپدید می‌شود.

همیشه سبز
evergreen

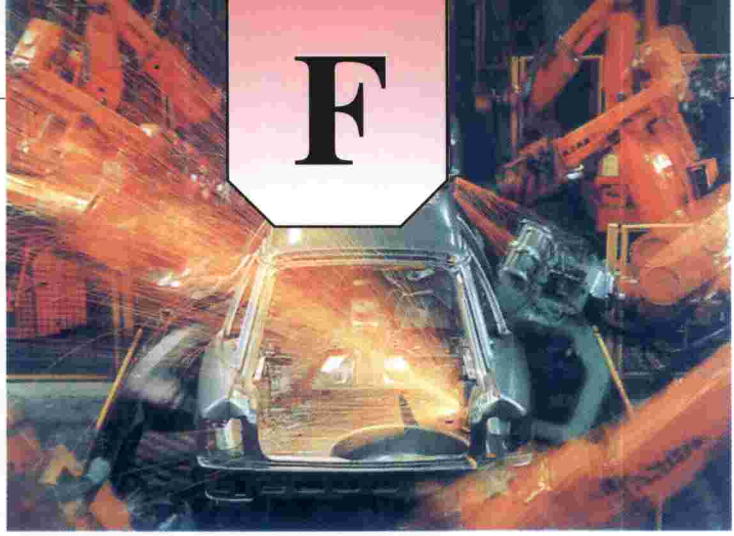
درختهایی که در تمام سال، دارای برگهای سبز هستند، همیشه سبز نام دارند. اغلب **مخروطیان** و درختهای **جنگلهای حارّه ای**، از این گونه درختها هستند.

صادرات
export

چیزهایی که در یک کشور تولید می‌شود و مردم یک کشور به مردم کشورهای دیگر می‌فروشند، صادرات نامیده می‌شود. برای مثال، نارگیل از سرزمینی به نام فیجی درناحیهٔ حاره‌ای اقیانوس آرام، به کشورهایی مثل آلمان که اصلاً نارگیل در آن جا به عمل نمی‌آید، صادر می‌گردد.

نارگیلهایی که توسط این مرد در کشور سریلانکا جمع‌آوری شده، برای صدور به کشورهای دیگر آماده می‌شوند.

در یک کارخانهٔ خودروسازی، از وسایل پیشرفته برای اتصال قطعات استفاده می شود.

کارخانه factory

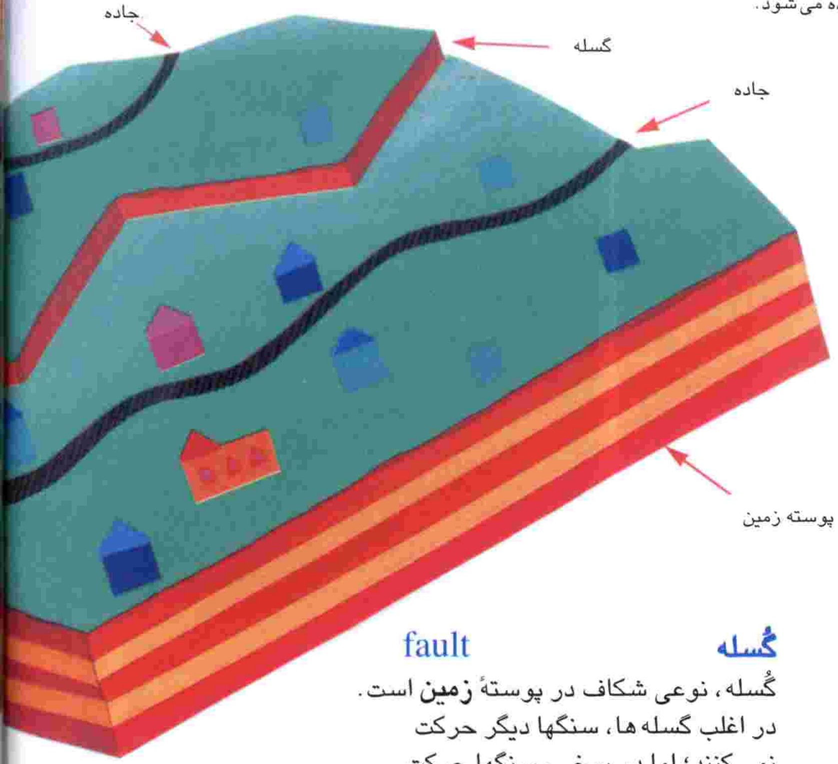
کارخانه، جایی است که در آن، اشیایی را می سازند. به عنوان مثال، تلویزیون و ماشین، درکارخانه ساخته می شود. در برخی از کارخانه های پیشرفته، کارها به وسیلهٔ رُبات انجام می شود و فقط تعداد کمی کارگر برای کنترل رُباتها در آن جا کار می کنند.

کشاورزی farming

کشت **محصولات کشاورزی** یا پرورش دامها را، کشاورزی می گویند. انواع عمدهٔ کشاورزی عبارت است از: زراعت (کشت محصولات کشاورزی) و دامپروری (پرورش دام). محصولات عمدهٔ کشاورزی، عبارت است از ّغلات؛ مانند برنج، گندم و جو و پرورش حیوانات عمده مثل گوسفند، گاو و طیور.

قحطی، گرسنگی famine

به زمانی که مردم در منطقه ای غذای کافی برای ادامهٔ حیات نداشته باشند، قحطی می گویند. برخی از قحطیها در اثر نباریدن باران و برخی دیگر در اثر وجود جنگ پدیدار می شود. مناطق حاشیهٔ بیابان صحرا در افریقا، در سالهای اخیر با بدترین قحطیها مواجه بوده اند.

در امتداد این گسله، یکی از قسمتهای پوستهٔ زمین، از دیگری پایینتر است.

مزرعه farm

مزرعه، مکانی برای پرورش حیوانات و کشت **محصولات کشاورزی** است. در بیشتر مناطق جهان، مزرعه داران برای تهیهٔ غذای خود و خانواده، کشت می کنند و زمینهای آنها یک هکتار (۱۰۰۰۰ مترمربع) است. پهناورترین مزرعه در جهان، یک مزرعهٔ پرورش گاو و گوسفند در **استرالیا**ست که مساحت آن ۱,۶۰۰,۰۰۰ هکتار است (۱۰۰×۱۶۰کیلومترمربع).

یک مادر و پسر اهل کشور اتیوپی. مردم اتیوپی در قارهٔ افریقا، متحمّل قحطیهای زیادی شده اند.

گُسله fault

گُسله، نوعی شکاف در پوستهٔ **زمین** است. در اغلب گسله ها، سنگها دیگر حرکت نمی کنند؛ اما در برخی، سنگها حرکت کرده و باعث ایجاد **زلزله** می شود.

حیات جانوری fauna

حیات جانوری، نامی است که به تمام حیواناتی که در یک منطقه زیست می کنند، داده می شود.

کود fertilizer

کود ماده ای است که کشاورزان در **خاک** می ریزند تا **محصول کشاورزی** بهتری به دست آورند. برخی از کودها در طبیعت یافت می شوند؛ مثل کود حیوانی، و برخی دیگر شیمیایی **هستند** و به دست دانشمندان ساخته می شوند.

field — **زمین، مزرعه**

تکّه زمینی که به وسیلهٔ حصار یا پرچین مرزبندی شده باشد، زمین یا مزرعه نام دارد. از زمین برای **کشاورزی** استفاده می شود.

ماهیگیران اهل کشور سریلانکا، برای ماهیگیری روی یک تکّه چوب، خود را مستقر می کنند.

fiord — **آبدره (فیورد)**

واژهٔ آبدره، از زبان نروژی گرفته شده و **درّه**ای طویل و پرشده از آب دریاست. آبدره ها در نواحی ساحلی و رشته کوه های بلند یافت می شود. نروژ در اروپای شمالی و زلاندنو در اقیانوس آرام، دارای سواحل آبدره ای (فیوردی) هستند.

fishing — **ماهیگیری، صید ماهی**

گرفتن و فروختن ماهی به مقدار زیاد، شغلی است که ماهیگیری نام دارد. اغلب ماهیگیریها، در اقیانوسها و آبهای سرد انجام می گیرد. چینیها بیشتر از مردم دیگر جهان، به شغل ماهیگیری می پردازند. آنها هر سال، سیزده میلیون تن ماهی می گیرند؛ در حالی که آمار ماهیگیری در مناطق دیگر جهان، ۱۰۰ میلیون تن در سال است.

flood plain — **جلگهٔ سیلابی، دشت سیلابی**

مراجعه کنید به **رود**.

flora — **گیا**

کلیهٔ گیاهانی که از نظر موقعیت جغرافیایی، در یک منطقه زیست می کنند، گیا نام دارند.

fog — **مِه غلیظ**

ابرهای نزدیک به زمین یا **سطح دریا**، مِه نامیده می شود. مِه وقتی ایجاد می شود که هوای مرطوب سرد می گردد. ضخامت مه غلیظ از **مِه رقیق** بیشتر است. از درون مِه غلیظ، نمی توان بیش از صد متر را دید؛ اما از درون مِه رقیق، می توان تا چهارصدمتری را دید.

forest — **جنگل**

جنگل، منطقهٔ وسیعی از درختهای بزرگ و کوچک است. **جنگلهای سخت چوب**، در نزدیکی استوا و **جنگلهای درختهای نرم چوب**، در نواحی شمال یافت می شود. اغلب جنگلها به وسیلهٔ انسانها بریده شده و از بین می روند. به طور مثال، نیمی از جنگلهای بارانی جهان، بدین طریق از بین رفته اند. انسانها از درختها به خاطر چوب و از زمین خالی آن، برای زراعت استفاده می کنند.

forestry — **جنگلبانی**

به شغل نگهداری و مراقبت از **جنگلها**، جنگلبانی گفته می شود. جنگلبانان از درختهای جوان مراقبت کرده و دیگر درختها را می بُرند و می فروشند. به ازای هریک درخت پیر و فرسوده که بریده می شود، یک درخت جوان کاشته می شود و جنگلها به همان اندازهٔ همیشگی باقی می مانند.

در بنگلادش، بارانهای سنگین، سبب سیلاب می شود. مردم سعی می کنند از این سیلابها عبور کنند.

flood — **سیل**

هنگامی که آب از مجرا خارج شده و در سطح زمین جاری می شود، سیل نام دارد. سیل زمانی ایجاد می شود که آب دریاچه یا دریا، بیش از حد بالا بیاید و زمینهای اطراف را بگیرد. اغلب سیلها پس از بارندگیهای شدید یا پیشروی دریا در خشکی، بر اثر وزش **بادهای شدید** یا در اثر **جزر و مد** به وجود می آید.

G

◁

فسیلهای زیادی از دایناسورها یافت شده است. استخوانهای فسیل شدهٔ این اسکلت، مربوط به دایناسوری به نام استگوساروس است.

فسیل، سنگواره fossil

بقایای شکل یا اجساد حیوانات و گیاهان که در درون سنگها باقی می‌ماند، فسیل نام دارد. از روی این فسیلها زمان زندگی یا از بین رفتن آنها را می‌توان تخمین زد. گیاهان و جانوران از بین می‌روند و بمرور زمان، ماسه و گِلی که گیاهان و جانوران را در بَرگرفته است، به سنگ تبدیل شده و بعد از مدتهای زیاد، شکل این گیاهان یا جانوران را می‌بینیم.

محموله، بار freight

به **کالایی** که توسط شخصی خریداری شده و برای شخص دیگری حمل می‌شود، محموله می‌گویند. بیشتر محموله‌ها با ماشینهای باری حمل می‌شود. اگر محموله سنگین باشد، با قطار حمل می‌شود و چنانچه ارزشمند و مسافت طولانی باشد، با هواپیما انتقال می‌یابد. اما بارهای خیلی سنگین، با کشتی حمل می‌شود؛ زیرا ارزانتر است.
همچنین مراجعه کنید به **بار**.

مرز frontier

محدودهٔ اطراف یک کشور را مرز می‌گویند. همان‌طور که می‌دانید، مرزها در کشورها علامت گذاری شده‌اند تا مشخص شود کجا کشوری را ترک می‌کنیم و از کجا وارد کشوری دیگر می‌شویم.

برفک frost

برفک، بلورهای ریزی است که در اثر یخ زدن بخار آب در هوا ایجاد می‌شود. شما می‌توانید در زمستان، درخشش آنها را روی زمین، سیمهای برق یا درختها مشاهده کنید.

تندباد gale

به باد قوی، تندباد می‌گویند. تندباد، شاخه‌های درختها را می‌شکند و قدم زدن در مقابل آن، مشکل است.
همچنین مراجعه کنید به **مقیاس بوفورت**.

جغرافیا geography

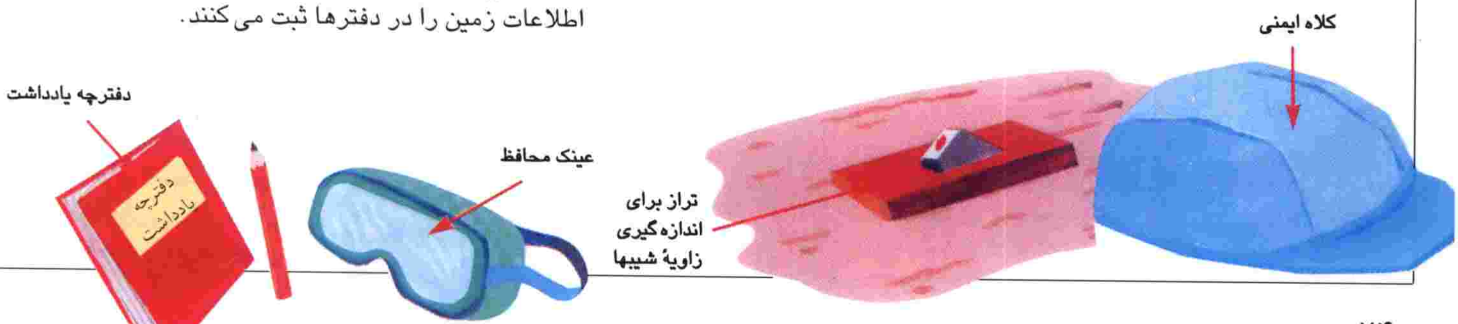
جغرافیا، علمی است که به مطالعهٔ مکان و چگونگی زندگی انسانها در مکانهای سراسر جهان می‌پردازد. جغرافیای انسانی، به نحوهٔ زندگی انسانها در کشورها، شهرها، روستاها و صنعت و زراعت می‌پردازد و جغرافیای طبیعی دربارهٔ عوارض طبیعی جهان مطالعه می‌کند. جغرافیای طبیعی، دربارهٔ کوه‌ها و زمینهای پست، دریاها، رودها، جنگلها و مراتع به مطالعه می‌پردازد. جغرافیا دربارهٔ علل سردی یا گرمی، رطوبت یا خشکی مکانها بحث می‌کند.

زمین شناسی geology

علم مطالعهٔ درون زمین را، زمین شناسی می‌گویند. یک دانشمند زمین شناس، به مطالعهٔ **سنگها** و پیدایش قارّه‌ها، کوه‌ها، درّه‌ها و اقیانوسها می‌پردازد. آنها از ابزارهایی برای جمع آوری و آزمایش تکّه سنگها استفاده می‌کنند و اطلاعات زمین را در دفترها ثبت می‌کنند.

▽ برای مطالعهٔ زمین شناسی، ابزارهایی به کار می‌رود. برای در امان ماندن، یک کلاه ایمنی، بسیار ضروری است.

global warming

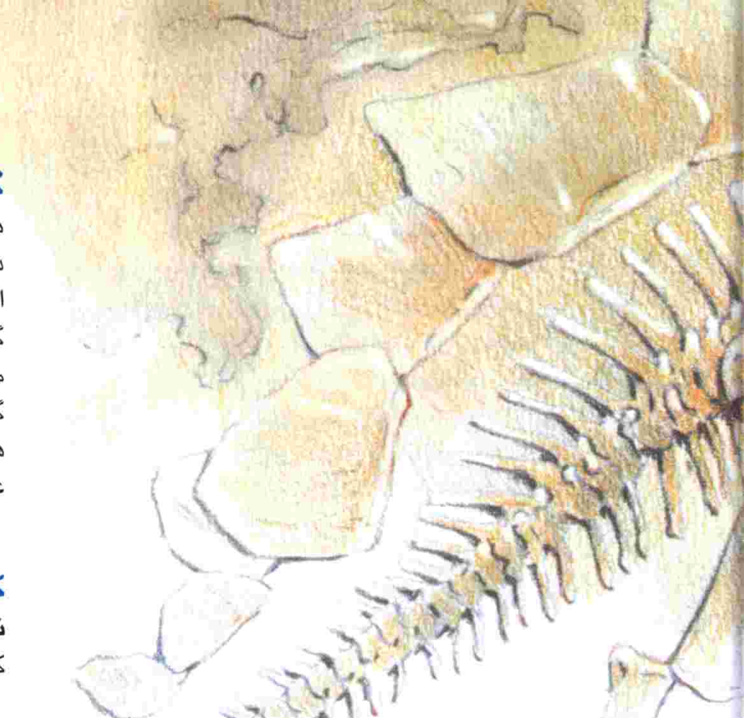
گرمایش جهانی

همان طورکه می دانید، کرهٔ ما ـ زمین ـ دورانهای سردی را پشت سر گذاشته و اکنون زمان گرمایش جهانی می باشد. گازهای ناشی از سوختن در خانه ها، ماشینها و کارخانه ها، باعث تسریع در گرم شدن کرهٔ زمین می شود.
همچنین مراجعه کنید به **اثر گلخانه ای** و **عصر یخبندان.**

globe

کرهٔ جغرافیایی

نقشهٔ جهان که روی یک کُره ترسیم شده باشد، کرهٔ جغرافیایی نام دارد.

geyser

آبفشان

فوّاره‌ای از بخار آب و آب گرم که از درون زمین، بشدت به بیرون پاشیده می شود، آبفشان نام دارد. آبفشانها در اطراف **آتشفشانها** وجود دارند و در فاصله های زمانی منظّمی، فوران می کنند. آبفشان ایسلند تا ارتفاع ۵۰ متر در هوا فوران می کند.

goods

کالا

کلیهٔ چیزهایی که خرید و فروش می شود، کالا نام دارد؛ مانند خودرو، کامپیوتر، نان و سیب زمینی.

gorge

گلوگاه، تنگه

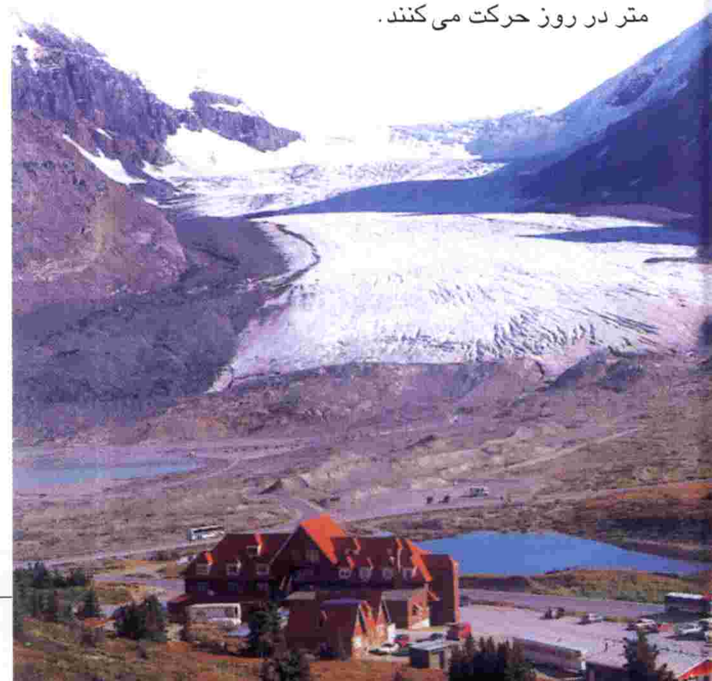
گلوگاه، **درّهٔ** عمیق و باریکی است که طرفین آن دارای شیب تند است. گلوگاه ها معمولاً بر اثر برش سنگهای سخت، به وسیلهٔ رودها ایجاد می شوند. معمولاً رودها از قسمت بالای گلوگاه، به صورت **آبشار** جاری می شوند.

glacier

یخچال طبیعی

یخچالهای طبیعی، مانند رودهایی از یخ هستند که در مناطق کوهستانی مرتفع و پر از برف یافت می شوند. برف زیاد در فرورفتگیهای کوه ها انباشته می شود و به یخ تبدیل شده و به آرامی به طرف زمینهای پست جاری می شود. این یخچالها حدود یک متر در روز حرکت می کنند.

▽ این یک یخچال کوهستانی در ایالت آلبرتای کاناداست.

gradient

مقدار شیب

مقدار شیب، میزان شیب یک دامنه است. این مقدار، معمولاً به صورت درصدی (٪) یا به صورت نسبت (یک دهم) بیان می شود.

granite

گرانیت

گرانیت، نوعی سنگ سخت است. این سنگ، معمولاً رنگ قهوه‌ای روشن دارد و از بلورهای سفید، سیاه و صورتی تشکیل شده است. گرانیت باعث پیدایش بوته زارها و صخره های بزرگ می شود. این گونه سنگها در ساختن اسکله ها به کار می رود.

grassland

چراگاه، مرتع

به زمینهای پوشیده از علف که در تمام قارّه های جهان پراکنده اند، مرتع می گویند. مراتع وسیع در مرکز امریکای شمالی، مرغزار یا چمنزار نام دارد. مراتع کم باران، در قسمت مرکزی آسیا علفزار یا استپ نامیده می شود.

کمربند سبز green belt

درختهای سرسبز اطراف یک شهر، کمربند سبز نامیده می شود. قانون اجازه نمی دهد که در این گونه زمینها ساختمان یا کارخانه ساخته شود. برای جلوگیری از گسترش شهرها، در اطراف آنها کمربند سبز ایجاد می شود.

به طور مثال، اگر پیرامون شهر تهران، کمربند سبز وجود نداشت، اکنون وسعت بیشتری داشت.

اثر گلخانه ای greenhouse effect

چگونگی گرم شدن زمین، اثر گلخانه ای نام دارد. به خاطر گازهای موجود در اتمسفر، زمین رفته رفته گرمتر می شود. سیّارهٔ ما توسط خورشید گرم می شود. بخش عمده ای از گرما در هوا باقی می ماند و مقدار خیلی کمی به فضا برمی گردد. این عمل، باعث یکنواختی دمای زمین می شود.

دانشمندان بتازگی دریافته اند که این گازها از اگزوز ماشینها، نیروگاه های برق و آتش سوزیها خارج شده و زمین را گرمتر می کند.

اگر چنین چیزی ادامه یابد، آب و هوای جهان تغییر می کند و باعث می شود یخهای گرینلند و قطب جنوب ذوب شود و کشورهایی که در جاهای پست قرار دارند، مثل بنگلادش و هلند، زیر آب فرو روند.

▷ در اثر گلخانه ای، گازهای موجود در هوا، همچون شیشهٔ گلخانه عمل می کنند. آنها اجازهٔ ورود گرمای زیادی را می دهند؛ اما نمی گذارند گرمای بسیاری از محیط خارج شود.

نصف النهار گرینویچ Greenwich Meridian

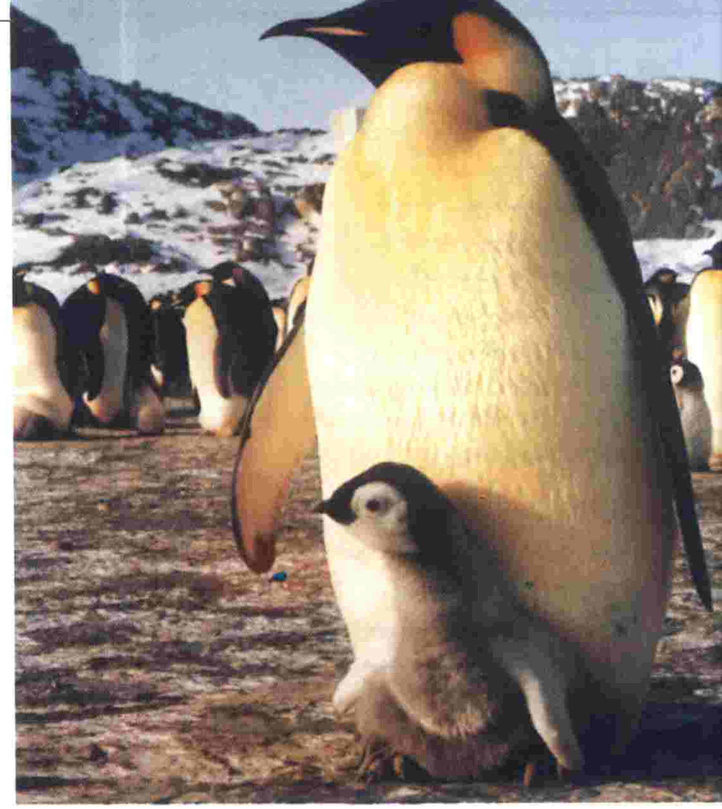
روی یک نقشهٔ جغرافیا، نصف النهار گرینویچ، مهمترین خط **طول جغرافیایی** است. این خط از قطب شمال شروع شده و از گرینویچ در لندن می گذرد و به قطب جنوب وصل می شود. به این خط، نصف النهار اصلی نیز گفته می شود، چون دیگر طولهای جغرافیایی، با این خط اندازه گیری می شود. گرینویچ در نزدیکی لندن، برای این منظور انتخاب شد؛ چون از سال ۱۸۸۴ مرکز اکتشافهای جغرافیایی جهان بوده است.

شبکه grid

یکسری خطوط منظّم روی **نقشه**، شبکه نام دارد که به منظور آسان یافتن مکانهای مورد نظر ترسیم شده است. هر مربع در شبکهٔ نقشه، دارای مرجع است که اعداد و علائمی هستند که می گویند تا شمال یا شرق، چقدر فاصله است. با توجه به این اعداد و علائم، می توانید شبکه ها را در نقشه بیابید.
همچنین مراجعه کنید به **مختصات**.

خلیج gulf

خور بزرگ با دهانهٔ باریک، خلیج نام دارد. در قسمت جنوب غربی آسیا، خلیج فارس، بین ایران و عربستان قرار دارد. در امتداد سواحل خلیج فارس، بزرگترین میدانهای نفتی جهان قرار دارند.
همچنین مراجعه کنید به **خور**.

△
زیستگاه پنگوئن امپراتور،
سواحل قطب جنوب است.

گلف استریم Gulf Stream

گلف استریم، **جریان** آب گرم اقیانوسی است که از خلیج مکزیک عبور کرده و تا اقیانوس اطلس شمالی پیش می رود.
این جریان، سپس به سوی اروپا حرکت می کند و تا شمال این قارّه ادامه دارد.
این جریان آبهای گرم، از یخ زدن بندرهای نروژ، حتی در زمستان، جلوگیری می کند.

آبگذر، آبکَند gully

آبگذر، **درّه**ٔ بسیار کوچکی است که آب در داخل خاکها می کَند. این آبگذرها معمولاً در مناطقی که درختها قطع می شوند، ایجاد می گردند.

H

بوم، رستنگاه habitat

به محیط طبیعی رشد یک گیاه یا جانور، بوم گفته می شود.

تگرگ hail

تگرگ، دانه های یخی است که درون ابرهای تیره و ضخیم ایجاد می شود. این دانه های یخی، معمولاً به اندازهٔ یک نخود است و به شکل رگبار می بارد. جالب است که بدانید بزرگترین تگرگی که تاکنون باریده، ۲۰ سانتیمتر قطر داشته است.

آبادی، دهکده hamlet

مجموعه ای از خانه های کوچک و نزدیک به هم در حومهٔ شهر، آبادی نام دارد. در این گونه آبادیها فروشگاه، پمپ بنزین و غذاخوری وجود ندارد. معمولاً مردم آن، راه زیادی را تا شهر باید بپیمایند.

لنگرگاه harbour

خلیج، دهانه ای از دریا که به داخل خشکی نفوذ کرده و مکان مناسبی برای توقف کشتیها باشد، لنگرگاه نام دارد.
لنگرگاه هایی که مورد استفادهٔ کشتیهای بسیار قرار گیرد، به **بندر** تبدیل می شود.

این جا، لنگرگاهی برای قایقها و کشتیهای کوچک در سواحل کشور فرانسه است.
▽

سخت چوب hardwood

سخت چوب، شامل درختهایی است که در مناطق گرم و مرطوب رشد می کنند و چوبهای سخت و محکمی دارند. جنگلهای سخت چوب، مناطق معتدل از درختهایی مثل بلوط و نارون تشکیل شده و جنگلهای سخت چوب مناطق استوایی در ساختن میزهای تحریر زیبا مورد استفاده قرار می گیرد. بیشتر درختهای جنگلهای سخت چوب نواحی معتدله، تاکنون بریده شده اند و اکنون نوبت به درختهای جنگلهای استوایی رسیده است. اگر این گونه باشد، تا سال ۲۰۵۰، دیگر هیچ اثری از جنگلهای طبیعی سخت چوب باقی نمی ماند. همچنین مراجعه کنید به **جنگل بارانی** و **نرم چوب**.

خلنگزار heath

خلنگزار، زمین پست پوشیده از گیاهان قوی است. کمربند بزرگی از خلنگزار از هلند تا شمال آلمان در اروپا کشیده شده و تا بلغارستان ادامه می یابد. این گونه زمینها معمولاً مکان مناسبی برای کشت محصول نیست.

سرخس، از گیاهان خلنگزارهاست.

موج گرم heat - wave

هنگامی که به طور غیرمعمول، هوا برای چند روز گرم می شود، موج گرم نام دارد.

هکتار hectare

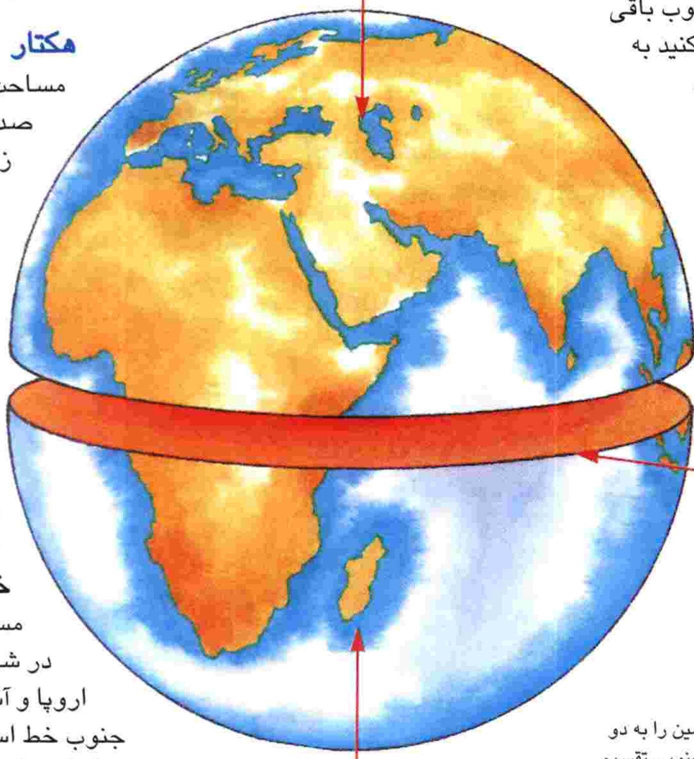
مساحت زمینی به طول صد متر و به عرض صد متر، برابر یک هکتار است که دو برابر زمین فوتبال است. کشاورزان، بتازگی زمینهای خود را با این مقیاس می سنجند. زمینهای کوچک، کمتر از یک هکتار و زمینهای بزرگ، بیشتر از ده هکتار مساحت دارند.

هوای غبارآلود haze

توده ای از ذره های گرد و غبار یا دود و غیره در هوا که میزان دید را پایین می آورد و در آن، دو کیلومتر یا بیشتر را نمی توان دید.

نیمکره hemisphere

نیمکره، همان طورکه از اسمش پیداست، نصف کره است و **خط استوا** جهان را به دو نیمکرهٔ مساوی تقسیم می کند. نیمکرهٔ شمالی در شمال خط استوا قرار دارد و قارّه های اروپا و آسیا در آن است. نیمکرهٔ جنوبی در جنوب خط استوا قرار دارد و قارّهٔ استرالیا و قسمتی از افریقا و جنوبگان، در این نیمکره است.

خط استوا، کرهٔ زمین را به دو نیمکرهٔ شمالی و جنوبی تقسیم کرده است.

دماغه headland

دماغه، قسمتی از خشکی است که در دریا پیشروی می کند. هر **خور** یا خلیج کوچکی در هر طرف، دارای یک دماغه است.

تپه hill

تپّه زمینی است که از زمینهای اطراف خود، بلندتر است. تپّه از کوه، کوتاهتر است و صعود به آن، کار آسانی نیست.

افق horizon

افق به خطی می‌گوییم که به نظر می‌رسد در آن، دریا با آسمان برخورد کرده است.

هورن horn

نوک تیز قلهٔ کوه، هورن نامیده می‌شود؛ مانند ماترهورن در آلپهای سوئیس. **برف** و **یخ**، باعث ایجاد هورن می‌شود.

بشر، انسان humans

کلیهٔ مردان، زنان و کودکان که در این جهان زندگی می‌کنند، بشر نامیده می‌شوند

جغرافیای انسانی، علمی است که به بررسی بشر و نحوهٔ استفادهٔ آنها از زمین می‌پردازد. همچنین زندگی شهری و روستایی را مطالعه می‌کند.
همچنین مراجعه کنید به **جغرافیا**.

گیاخاک humus

گیاخاک، موادی است که از اجساد گیاهان و جانوران به دست می‌آید. این اجساد، آن قدر روی خاک می‌مانند تا تجزیه شده و جزئی از خاک شوند. گیاخاک برای رشد گیاهان دیگر بسیار مفید است.
همچنین مراجعه کنید به **خاک**.

مرکز هاریکن را چشم می‌گویند.

هاریکن، توفند hurricane

توفان عظیمی که در نواحی حارّه‌ای اقیانوس اطلس پدیدار می‌گردد، توفند نام دارد. توفندها بیش از دویست کیلومتر وسعت دارند و بادهای شدیدی با دویست کیلومتر در ساعت سرعت و باران سنگین همراه دارد. توفند از جانب دریا ایجاد می‌شود و باعث تخریب نواحی ساحلی و از بین رفتن افراد آن می‌شود. این واژه در آسیا با نام سیکلون و تیفون، و در استرالیا ویلی‌ویلی نامیده می‌شود.
همچنین مراجعه کنید به **سیکلون** و **تیفون**.

برق آبی hydro - electricity

برق آبی، برقی است که از سقوط آب از بلندی و عبور دادن آن از روی توربین ایجاد می‌شود. بزرگترین نیروگاه برق آبی جهان، ایتایپو، در جنوب برزیل، روی رود پارانا احداث شده است.
همچنین مراجعه کنید به **نیروگاه**.

قلهٔ ماترهورن، به خاطر نوک شاخ مانندش، مشهوراست.

در آب و هوای سرد قطب جنوب، بلورهای یخی، تقریباً چهرهٔ این مرد را پوشانیده‌اند.

یخ ice

یخ، شکل منجمد شدهٔ آب است. شما می‌توانید در زمستان، در کشورهای سردسیر، وقتی آبگیرها، دریاچه‌ها و بعضی از قسمتهای رودها و دریاها منجمد می‌شوند، یخ را مشاهده کنید.

یخ می‌تواند مانند یک پتوی بزرگ، منطقهٔ وسیعی را بپوشاند، که پهنهٔ یخی نامیده می‌شود. پهنهٔ یخی جنوبگان، در بعضی قسمتها بیش از چهار کیلومتر ضخامت دارد.

پهنهٔ عظیمی از یخ در جنوبگان و گرینلند وجود دارد که کلاهک یخی نام دارد.

عصر یخبندان ice age

دوره‌ای که صفحه‌های عظیم یخ، نسبت به زمان حاضر، وسعت بیشتری پیدا کردند، عصر یخبندان نام دارد.

آخرین عصر یخبندان، حدود ده هزار سال پیش به پایان رسید.
در عصر یخبندان،
بیست هزار سال پیش،
حدود صدها متر یخ ضخیم،
روی شهرهایی قرار داشت که اکنون
تورنتو، بوستون، لندن، مسکو و برلین است.

کوه یخ iceberg

توده‌ای از یخ که مانند کوه در دریا شناور است، کوه یخی نام دارد. در محل برخورد پهنه‌های یخی گرینلند و جنوبگان با دریا، تکهٔ عظیمی از آن جدا شده و در دریا شناور می‌شود. گاهی کوه‌های یخی، به بزرگی یک کشور کوچکند.

مشکل است بتوان باور کرد که $\frac{8}{9}$ از حجم یک کوه یخی، در زیر آبها قرار می‌گیرد؛ امّا حقیقت دارد.

واردات imports

واردات، **کالاهایی** هستند که مردم از کشورهای خارجی خریداری کرده و وارد کشور خود می‌کنند.

صنعت industry

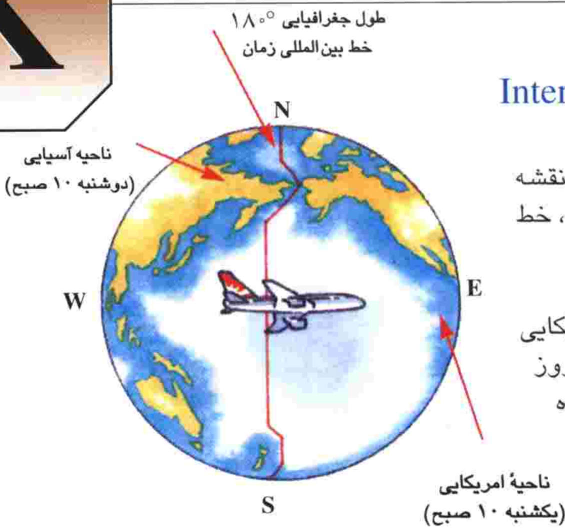
صنعت به انواع کارها گویند. صنایع مختلفی وجود دارد.

صنایعی که از زمین محصولاتی را به دست می‌آورد، صنایع استخراجی گفته می‌شود. **کشاورزی**، **صید**، **جنگلداری** و **معدن کاری** جزو این صنایع می‌باشند. صنایعی که در آن، اشیایی چون خودرو ساخته می‌شود، صنایع کارخانه‌ای گفته می‌شوند. مشاغلی که در آن، کسانی چون معلّمان، پرستاران و مغازه‌داران به کار مشغولند، صنایع خدماتی نامیده می‌شود.

این روزها بسیاری از مردم در مشاغل اطلاعاتی کار می‌کنند. آنان نرم‌افزارهای کامپیوتری طراحی می‌کنند یا برنامه‌های تلویزیون را می‌سازند تا اطلاعات را به مردم برسانند.

خلیج کوچک دهانه‌ای inlet

فضای باز و کوچکی که در دهانهٔ خلیج ایجاد می‌شود و از آب دریا پر می‌شود، خلیج کوچک دهانه‌ای نام دارد. این خلیجها نسبت به دریاهای باز، باد کمتری دارند و مکان مناسبی برای لنگر انداختن کشتیها هستند.

با عبور از خط بین‌المللی زمان، روز و تاریخ عوض می‌شود.

International Date Line
خط بین‌المللی زمان

خطی که در ۱۸۰° **طول جغرافیایی**، روی نقشه ترسیم می‌شود و از اقیانوس آرام می‌گذرد، خط بین‌المللی زمان نام دارد. این خط، تغییرات تاریخ و روز را مشخص می‌کند. در قسمت آسیایی این خط، روز عقب‌تر از قسمت امریکایی این خط است. اگر شما در ساعت ده صبح روز دوشنبه، در آسیا باشید، در امریکا ساعت ده صبح روز یکشنبه است.

key
راهنمای نقشه

راهنما در تمام نقشه‌ها وجود دارد و شامل **علائم** نقشه هستند که در نقشه دارای معنای خاصی می‌باشند. راهنمای نقشه، نشان می‌دهد که علائم روی نقشه، چه معنایی دارند. همچنین مراجعه کنید به **نقشه**.

lagoon
مانداب

مانداب دریاچه‌ای است که در ساحل دریاها ایجاد می‌شود و اغلب دارای آب شور است.

آبیاری مزارع غلات در کشور ویتنام.

lake
دریاچه

گودال بزرگی در زمین که پر از آب باشد، دریاچه نام دارد. دریاچه‌ها معمولاً با آب شیرین رودها پر می‌شوند. اما دریاچه‌هایی که توسط بیابانها احاطه شده‌اند، دارای آب شورند؛ مانند دریاچهٔ مسیله در ایران.

irrigation
آبیاری

آب دادن به محصولات برای رشد بهتر، آبیاری نامیده می‌شود. کشاورزان آب را از رودها، دریاچه‌ها و چاه‌ها می‌گیرند و به وسیلهٔ نهر آب یا لوله‌کشی، به طرف زمینهای خود هدایت می‌کنند.

land
خشکی

سنگهای جامد و خاکی که ما در آن زندگی می‌کنیم، خشکی نام دارد. کمتر از $\frac{۱}{۳}$ سطح کرهٔ زمین را خشکی فراگرفته و بقیهٔ آن، اقیانوس است.

landform
عارضه

عارضه، عبارت است از شکل قابل رؤیت خشکیها، مثل درّه و تپه که هر یک عارضه‌ای محسوب می‌شوند.

island
جزیره

تکّهٔ خشکی که اطراف آن را آب فراگرفته باشد، جزیره است. بزرگترین جزیره در جهان، جزیرهٔ گرینلند در اقیانوس اطلس است.

landmark
شاخص، شاخصه

ساختمان، مسجد یا تپه‌هایی که در اطراف یک شهر وجود دارد و از راه دور می‌توان آنها را دید، مشخصه‌های یک شهر می‌باشند، که به آنها شاخص یا شاخصه می‌گویند.

عوارض درهٔ یادبودها در ایالات متحدهٔ امریکا، دیدنی هستند.

jungle
جنگل

جنگل، واژه‌ای هندی است و به منطقه‌ای گفته می‌شود که پوشیده از بوته‌ها و زیردرختیهاست. این نوع جنگل، در جایی یافت می‌شود که یک قطعه زمین از **جنگلهای بارانی** پاک شده باشد و دوباره درختها در آن رشد کنند. این نوع جنگل، دارای تعدادی درخت، خزندگان و حیات وحش می‌باشد.

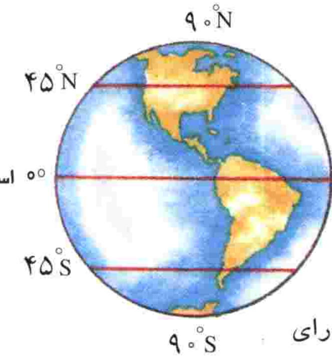
چشم‌انداز landscape

قسمتی از سطح خشکی که در یک زمان می‌توانیم ببینیم، چشم‌انداز نام دارد. چشم‌انداز در شهر، می‌تواند یک ساختمان یا یک جاده و در حومهٔ شهر، می‌تواند زمینهای زراعی و بیشه‌زارها باشد.

لغزش زمین landslide

هنگامی که سنگ و خاک فراوان، از یک شیب تند به پایین سُر بخورد، در اصطلاح، زمین لغزه گفته می‌شود. زمین لغزه، زمانی اتفاق می‌افتد که برف و یخ یا باران، سنگها و خاکهارا در سراشیبی به حرکت در آورد.

روی نقشه‌ها، عرضهای جغرافیایی از شرق به غرب ترسیم شده‌اند.

عرض جغرافیایی latitude

عرض جغرافیایی، خطی فرضی است که مشخص می‌کند چقدر از خط استوا تا شمال یا جنوب، فاصله است. عرض جغرافیایی در خط استوا ۰° است و قطب شمال دارای عرض جغرافیایی ۹۰° شمالی و قطب جنوب، ۹۰° جنوبی است.
همچنین مراجعه کنید به خط **استوا** و **طول جغرافیایی**.

روانه lava

روانه، سنگ بسیار داغ و مذابی است که از یک **آتشفشان** خارج می‌شود.
همچنین مراجعه کنید به **گدازه**.

گدازه‌های مذاب را هنگام خروج از آتشفشان، روانه می‌گویند.

سنگ آهک limestone

سنگهای خاکستری، زرد و سفید که از صدف جانوران در دریا شکل می‌گیرد، سنگ آهک نامیده می‌شود. هنگامی که موجودات ریزی که در دریا زندگی می‌کنند، بمیرند، اجساد آنها به کف دریا رفته و با گل و لای آمیخته می‌شوند و میلیونها سال بعد، تبدیل به سنگ آهک می‌شوند. اگر جایی، صخره‌ای از سنگ آهک یا گچ سفید (که نوعی سنگ آهک است) مشاهده کردید، بدانید که روزگاری در آن جا دریا وجود داشته است.

حیوانات اهلی livestock

حیواناتی که در **مزرعه**ها پرورش داده می‌شوند، مثل گاو، گوسفند و اسب، حیوانات اهلی نامیده می‌شوند.

محیط محلی local

محیط اطراف محل زندگی شما، محیط محلی نام دارد.

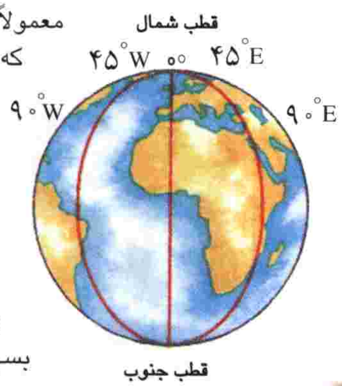
محل، موقعیت location

موقعیتهایی است که یک مکان در آن قرار دارد. شما می‌توانید موقعیت یک محل را روی **نقشه**، با استفاده از **شبکه** ها معین کنید. همچنین شما می‌توانید در صورت قرار گرفتن یک مکان در نزدیکی یک **شاخص** یا **شاخصه**، موقعیت آن را ذکر کنید.

خطوط طول جغرافیایی، از قطب شمال به قطب جنوب ترسیم شده‌اند.

لُس loess

خاک خاکستری یا زردی که معمولاً در حاشیه و جاهایی که قبلاً بیابان بوده است، مشاهده می‌شود. این خاکها به وسیلهٔ بادهای بیابانی، از جای خود حرکت و به نقاطی دورتر حمل می‌شوند. این خاک برای کاشت محصول، بسیار مفید است.

طول جغرافیایی longitude

طول جغرافیایی، خطی فرضی است که مشخص می‌کند در چه فاصله‌ای از شرق یا غرب هستید. خط طول جغرافیایی ۰° (درجه) از اروپا و افریقا می‌گذرد. تمام طولهای جغرافیایی دیگر، با این خط سنجیده می‌شوند. همچنین مراجعه کنید به **گرینویچ**، **نصف النهار** و **عرض جغرافیایی**.

حرکت مواد موازی با ساحل long shore drift

حرکت موازی شن و ماسه‌ها در امتداد **ساحل** که به وسیلهٔ **امواج** دریاصورت می‌گیرد.

حیوان اهلی که در این مزرعه نگهداری می‌شود، شترمرغ است. شترمرغها را برای استفاده از تخم و یا پرهایشان پرورش می‌دهند.

M

magma
گدازه
سنگهای روان و گداختهٔ زیرزمین، گدازه نام دارد و اگر به سطح زمین بریزد، **روانه** نام دارد.

mangrove swamp
مرداب شاه پسندیان (حَرّا)
مرداب شاه پسندیان (حرا) معمولاً در دهانهٔ رودهای نواحی **حارّه ای**، در ساحل دریاها یافت می شوند. گیاهان این مرداب، در گل و لای و بستر رودها رشد می کنند. (مانند جنگلهای حرا در آبهای خلیج فارس و استان هرمزگان)

manufacturing
صنایع دستی
محصولاتی که به دست بشر ساخته می شوند و اغلب ارزش هنری دارند.

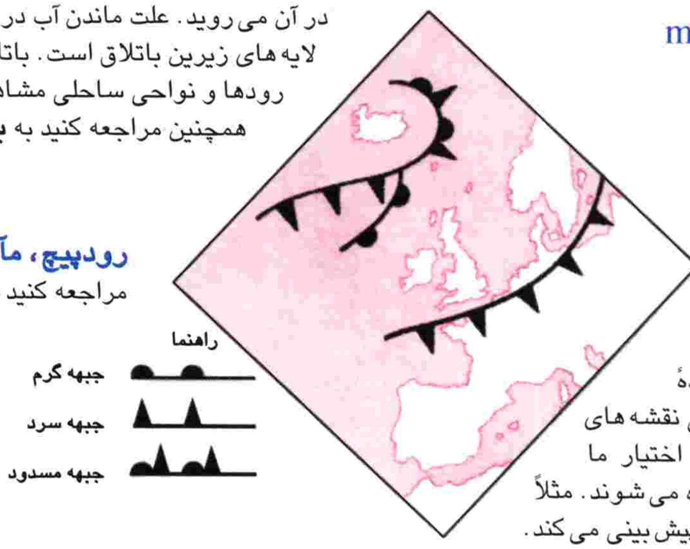
map
نقشه
نقشه ترسیم مکان است؛ به شکلی که انگار شما از بالا به این مکان می نگرید. نقشه ها باید دارای **علائمی** باشند مثل پیکان، نشان دهندهٔ جهت شمال، **مقیاس** و **راهنما**. برخی نقشه های بزرگ ، اطلاعات مخصوصی را در اختیار ما می گذارند، که نقشهٔ موضوعی نامیده می شوند. مثلاً یک نقشهٔ هواشناسی، وضع هوا را پیش بینی می کند.
همچنین مراجعه کنید به **پیش بینی وضع هوا**.

market
بازار
بازار، یعنی جایی که خرید و فروش کالاها در آن انجام می شود. اکثر شهرهای قدیمی ایران، دارای بازارهای سرپوشیده اند و در برخی شهرها، بازارهای هفتگی محلّی دایر می شود.

market gardening
پرورش گیاهان بازاری
پرورش گیاهانی مانند کاهو، گوجه فرنگی و سبزیجات، که این کار مانند باغبانی است؛ اما در حدّ وسیعتری. کاشت، برداشت، تمیز کردن و فروختن، مراحلی است که پرورش این گونه محصولات به آن نیاز دارد. این محصولات در **بازار** فروخته می شوند.

marsh
لجنزار
جایی است پست که در آن، آب می ماند و علف و گیاهان باتلاقی در آن می روید. علت ماندن آب در این محل، نفوذ ناپذیری لایه های زیرین باتلاق است. باتلاقها در کنار دریاچه ها، رودها و نواحی ساحلی مشاهده می شوند.
همچنین مراجعه کنید به **باتلاق**.

meander
رودپیچ، مآندر
مراجعه کنید به **رود**.

▷ این نمونهٔ یک نقشهٔ هواشناسی برای قارّهٔ اروپاست.

migration
مهاجرت
جابه جایی انسانها از مکانی به مکان دیگر، مهاجرت نامیده می شود. انسانها به دو دلیل، مکان خود را ترک می کنند؛ یکی به خاطر یافتن زندگی بهتر در مکانی دیگر و دوم، ترس از مواجه شدن با خطرها. حیوانات و پرندگان نیز مهاجرت می کنند. آنها در هر سال، در فصلهای متفاوت مهاجرت می کنند.

meridian
نصف النهار
مراجعه کنید به **نصف النهار گرینویچ**.

▽ در بازار شناور تایلند، مردم خرید و فروش را روی قایق انجام می دهند.

mineral
کانی، مواد معدنی
مواد موجود در سنگهای زیرزمین که مورد استفادهٔ انسانها قرار می‌گیرد، مواد معدنی یا کانی نام دارند. بسیاری از این مواد معدنی، در خانه یا مدرسهٔ شما یافت می‌شود؛ مانند زغال، گچ، سنگ نمک، نفت، گاز و جواهرات.

mining
معدنکاری
ایجاد کردن حفره هایی در زیر زمین برای استخراج **کانیها**، معدنکاری نام دارد؛ مثل معدنکاری زغال سنگ.

△ کانی‌ای همچون آمتیست را می‌توان برّاق کرد و به صورت جواهر درآورد.

mist
مه رقیق
نوعی **مه** است که معمولاً می‌توان از میان آن، بین صد تا چهارصد متری را دید. اما از میان مه غلیظ، نمی‌توان بیش از صد متر را دید.

مه رقیق، از تعداد زیادی از قطره‌های ریز آب به وجود می‌آید. ▽

monsoon
موسمی
بادهای بارانی تابستانه که از جانب اقیانوس هند به طرف جنوب آسیا حرکت می‌کند و باران همراه دارد، بادهای باران‌آور موسمی نام دارد. این بادها در هند، باران فراوان موسمی ایجاد می‌کنند.

moorland
خارزار
قطعه زمینی که پوشیده از گیاهان وحشی و علفهای خاردار است و بیشتر در ارتفاعات کوه‌ها یا مناطق پست سردسیری نزدیک پهنه‌های یخی یافت می‌شود.

motorway
بزرگراه
بزرگراه، **جاده**ٔ پهن و عریضی است که برای سریعتر حرکت کردن خودروها و کامیونها ساخته شده است. معمولاً حصارهای محکمی در وسط اتوبانها کشیده می‌شود، تا مانع عبور خودروها از یک طرف به طرف دیگر شود و از تصادفات جلوگیری شود. به این نوع جاده‌ها، اتوبان یا شاهراه نیز می‌گویند.

mountain
کوه
به زمینهای بسیار مرتفع، کوه گفته می‌شود. کوه‌ها از **تپه‌ها** بسیار بلندتر و پرشیب‌ترند و صعود به آنها کار دشواری است. مرتفع‌ترین رشته کوه‌ها در روی زمین، کوه‌های هیمالیاست و بلندترین قلّه در هیمالیا، قلّهٔ اورست است. مرتفع‌ترین کوه در منظومهٔ شمسی، کوه‌های اولیمپوس در **سیّاره**ٔ مریخ است که ارتفاع آن، دو برابر اورست است.

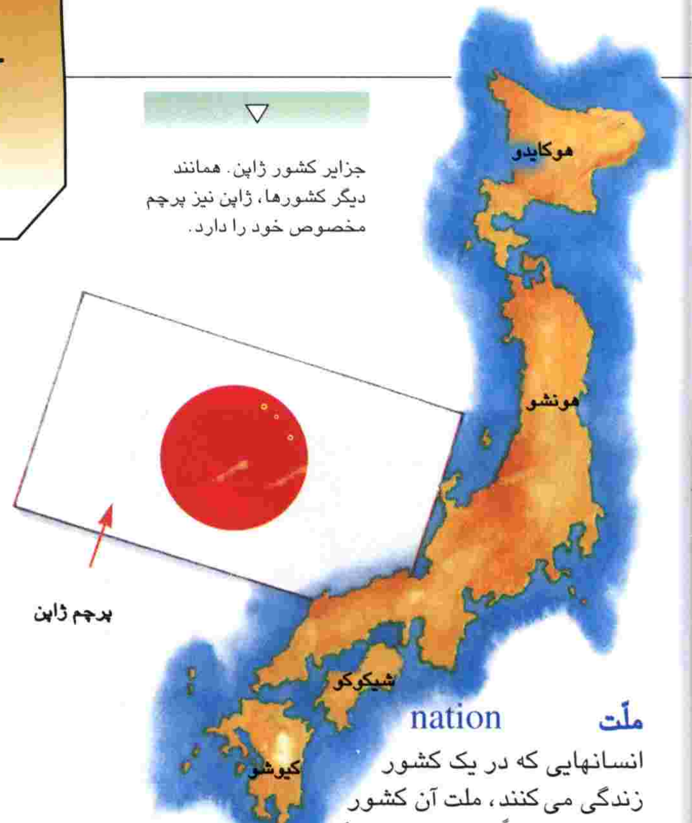
mouth
دهانه، مصبّ
مراجعه کنید به **رود**.

N

new town شهر جدید

شهر جدید، شهری است که قبل از ساخته شدن، روی آن تفکر شده و نقشهٔ آن از قبل ترسیم شده باشد. این گونه شهرها معمولاً دارای فروشگاه، مراکز ورزشی، زمین بازی، فضاهای سبز، خانه، کارخانه و ادارات می باشند. این ساختمانها برای رفاه حال انسانها ساخته می شوند تا از شلوغی شهرهای بزرگ نجات یابند.

▽ جزایر کشور ژاپن. همانند دیگر کشورها، ژاپن نیز پرچم مخصوص خود را دارد.

nation ملّت

انسانهایی که در یک کشور زندگی می کنند، ملت آن کشور نام دارند. مثلاً ملت ایران، کلیهٔ مردمی هستند که در کشور ایران زندگی می کنند، یا ملت ژاپن که در کشور ژاپن ساکنند.

△ این کوچروان، همراه با حیوانات خود حرکت می کنند و در بیابانهای چاد در افریقا سکونت دارند.

nomad چادرنشین، عشایر، کوچ رو

انسانهایی که در چادرها زندگی می کنند تا راحت بتوانند نقل مکان کنند، چادرنشین یا عشایر خطاب می شوند. اغلب چادرنشینها، برای این که براحتی بتوانند دامهای خود، مثل گوسفند و بز و شتر را به چراگاه ببرند، در چادر زندگی می کنند. در حاشیهٔ بیابانهای افریقا و آسیا چادرنشینها به سر می برند. امروزه دیگر تعداد زیادی از آنان باقی نمانده اند.

national park پارک ملّی

مراجعه کنید به **پارک**.

◁ محدوده های حفاظت شده در افریقا، مأوای بسیاری از جانوران وحشی مثل شیر می باشد.

north شمال

مراجعه کنید به **قطب نما**.

nature reserve محدودهٔ حفاظت شده

ناحیه ای از خشکیها که به زندگی گیاهان وجانوران اختصاص یافته و انسانها درآن نباید هیچ گونه دخالتی کنند، محدودهٔ حفاظت شده نام دارد.

همچنین مراجعه کنید به **پارک**.

North Pole نقطهٔ قطبی شمال

شمالیترین نقطهٔ زمین، نقطهٔ قطبی شمال نام دارد. تمامی جهتها در نقطهٔ قطب شمال، به سمت جنوب است. این نقطه تا هفتصد کیلومتر، به وسیلهٔ اقیانوس منجمد شمالی، از خشکیها جدا شده است.

network شبکه

شبکه، خطوطی است که در نقاطی همدیگر را قطع کرده باشند؛ مثل شبکه های تور ماهیگیری. **جاده ها** و **راه آهنها** روی **نقشه** شبکه هایی به وجود می آورند.

واحه oasis

مکانی آباد و قابل زندگی در داخل بیابانهای گرم، که بر اثر وجود آب پدید آید، واحه نام دارد. واحه ها در نواحی بیابانی، تنها جاهایی هستند که گیاهان در آنها می رویند و انسان می تواند در آن سکونت کند.

باغ orchard

قطعه زمین کوچکی که در آن درختهای میوه ای مثل سیب و گلابی پرورش می یابد، باغ نام دارد. اغلب خانه های بزرگ و **مزرعه** ها دارای باغ هستند. هنگامی که میوه ها می رسند، از درختها چیده می شوند و ممکن است برای فروش به **بازار**ها عرضه شوند.

اقیانوس ocean

پهنه های وسیعی از آب که بزرگتر از دریاها هستند، اقیانوس نام دارد. در جهان، پنج اقیانوس اطلس، آرام، هند، منجمد شمالی و منجمد جنوبی وجود دارد.

وقتی سنگ آهن حرارت داده می شود، فلز مذاب به شکل مایع، روان می شود.

سنگ معدن ore

سنگهایی که دارای مواد فلزی مفیدند، سنگ معدن هستند. به طور مثال، هنگامی که سنگی مثل آهن شناخته شد، آن را در اثر حرارت ذوب کرده، آهن را استخراج می کنند. آهن به دست آمده، پس از سرد شدن، شکل می گیرد و به مصارف گوناگونی می رسد.

نفت oil

نفت، مایع نسبتاً غلیظی است که در زیر زمین یافت می شود. نفت از مدفون شدن جانوران در طی میلیونها سال به وجود می آید.

از این مایع، سوخت خودروها، کشتیها و هواپیماها به دست می آید و سوزاندن آن باعث تولید گرما می شود.

از مواد نفتی برای لغزنده کردن اجزای ماشینها روی یکدیگر نیز استفاده می شود. وزارت نفت در ایران، کار اکتشاف، استخراج و توزیع مواد نفتی را بر عهده دارد.

برخی از دکلهای نفتی، داخل دریا برپا می شوند. از این دکلها برای بهره برداری از نفت بستر دریا استفاده می شود.

برکه ox - bow lake

مراجعه کنید به **رود**.

اُزن ozone

اُزن، یکی از گازهای موجود در **اتمسفر** است. این گاز برای جلوگیری از تابش مستقیم اشعهٔ خورشید روی سطح زمین، بسیار مفید است.

بتازگی دانشمندان دریافته اند حفره هایی در لایهٔ اُزن ایجاد شده است که از میان آن، اشعهٔ خورشید مستقیماً به زمین می رسد. آنها معتقدند که این حفره ها در اثر خروج گازهای موجود در افشانه ها و آتش سوزیها ایجاد شده است. به خاطر وجود این حفره ها انسان باید از پوست خود در برابر اشعه های مضر محافظت کند.

شالیزار paddy field

زمین پر آبی که ساقه های جوان برنج در آن رشد می کند، شالیزار نام دارد. گیاه برنج برای رشد، احتیاج به آب فراوان و زمین مرغوب دارد.

برنج را در این شالیزار، در ماداگاسکار می کارند.

پارک، بوستان park

مناطق پرگل و سرسبز در شهرها و روستاها، بوستان یا پارک نامیده می شوند و مردم می توانند در آن قدم بزنند و بازی کنند. پارکهای طبیعی در اطراف شهرها از چشم انداز خوبی برخوردارند. مردم از رفتن به پارکها و دیدن مناظر طبیعی و حیات وحش، بسیار لذّت می برند.
همچنین مراجعه کنید به **طبیعت حفاظت شده**.

تنگه pass

تنگه، راه باریکی است که در کوه ها به وجود می آید. اگر کسی بخواهد از میان کوه ها بگذرد، بهتر است از تنگه ها عبور کند تا به نوک قلّه صعود کند.

چراگاه pastoral

چراگاه، همان گونه که از نامش پیداست، زمین پرعلف و بوته ای است که مورد استفادهٔ حیواناتی چون گوسفند، گاو و بز قرار می گیرد.
همچنین مراجعه کنید به **کشاورزی**.

مرتع؛ چراگاه pasture

علفزاری که برای تغذیهٔ حیوانات مفید است، مرتع یا چراگاه نامیده می شود.

قلّه peak

مرتفع ترین نقطهٔ **کوه**، قلّه نام دارد.
همچنین مراجعه کنید به **هورن**.

کودگیاهی، تورب peat

کودگیاهی، خاک سبک و تیره ای است که در مناطق مسطح و مرطوب یافت می شود. گیاهان این مناطق، پس از خشک شدن و از بین رفتن، به مرور زمان تبدیل به کود گیاهی نرمی می شوند که برای سوزاندن نیز مفیدند؛ مثل **زغال سنگ**. شما می توانید کیسه های کود گیاهی را خریداری کنید و در باغچهٔ خانهٔ خود، از آن استفاده کنید.

ریگ pebbles

ریگ، سنگ ریز و گردی است که سطوح صاف آن، حاکی از آن است که روزی در بستر رودخانه ها، چشمه ها و **امواج** دریاها، به وسیلهٔ حرکت آب، گرد شده اند.

فلوریدا یک شبه جزیره در جنوب شرقی امریکاست.

شبه جزیره peninsula

ادامهٔ خشکیها به داخل دریا، به طوری که خشکی مذکور از سه طرف به دریا محدود شده و از یک سو به خشکیهای اصلی متصل شده باشد، شبه جزیره نامیده می شود.

نفوذ پذیر permeable

سنگهایی که می توانند آب را از خود عبور دهند، به سنگهای نفوذ پذیر معروفند. معروفترین سنگهای نفوذپذیر، **سنگ آهک** و سنگ گچ هستند.

آفت کش، سمّ دفع آفتها pesticides

آفت کش، ماده ای شیمیایی ای است که آفت مزارع را که **محصولات کشاورزی** را می خورند، از بین می برد. بسیاری از حشرات، آفت محسوب می شوند.

در مزارع وسیع، آفتکشها از طریق چرخبال روی گیاهان پاشیده می شوند.

نفت خام petroleum

نوعی نفت است که خام بوده و از آن، برای خودروها بنزین تهیه می کنند. نفت خام در اعماق زمین و در درون سنگهای اعماق پوستهٔ زمین یافت می شود. نفت خام بر اثر پوسیدن و فاسد شدن جانداران قدیمی در داخل سنگها به وجود می آید.

نام مکانها place names

هر مکانی در جهان، نامی دارد و در هر نامی، سرگذشتی نهفته است. مثلاً شهر همدان در گذشته «امادانا» یا «اکباتان» نامیده می شده است.

نام مکانها، روی پایه هایی نصب می شود تا مردم راه خود را پیدا کنند.

دشت plain

زمین پهناور و مسطح را دشت می گویند.

طرح plan

نقشهٔ مکانهای کوچک مثل خانه و خیابان، طرح نام دارد. شما اگر از بالا به جایی نگاه کنید، می توانید طرح آن را بکشید.

سیّاره planet

جرمی آسمانی که دور یک ستاره در حرکت است، سیاره نامیده می شود. سیارهٔ **زمین**، یکی از نُه سیّاره‌ای است که به دور ستارهٔ خورشید می چرخد. این نه سیاره عبارت است از: عطارد، زهره، زمین، مریخ، مشتری، زحل، اورانوس، نپتون و پلوتو. عطارد نزدیکترین سیاره و پلوتو، دورترین سیاره به خورشید است.

تصویری عمومی از سطح سیّارهٔ زهره.

کشتزار plantation

مزارعی که در آن، محصولات کاشته و برای صادرات پرورش داده می شوند، کشتزار نام دارند. موز، قهوه، چای و شکر، از این گونه محصولات هستند.

درختهای موز در مزارع نواحی حارّه‌ای، بسرعت رشد می کنند. موزها برای فروش به دیگر قاره هایی که در آنها موز نمی روید، فرستاده می شوند.

فلات plateau

فلات، سرزمینی مرتفع، اما مسطّح است. مرتفعترین فلات، فلات تبت است که چهار هزار متر از سطح دریا ارتفاع دارد.

شخم زدن ploughing

به زیر و روکردن خاک و آماده کردن زمین برای کاشت محصول، شخم زدن می گویند. برخی کشاورزان، ترجیح می دهند زمین را به طور طولی شخم بزنند و برخی، شخم عرضی را بهتر می دانند. در این عمل، لبه های برآمدهٔ خاک، آن را از شسته شدن به وسیلهٔ آب باران، محافظت می کند.

قطبی polar

نواحی اطراف قطب شمال و قطب جنوب، مناطق قطبی نامیده می شود. آب و هوای مناطق قطبی، بسیار سرد و پوشیده از یخ و برف است. هفت دهم آبهای کرهٔ زمین، در کلاهکهای یخی گرینلند، جنوبگان و اقیانوس منجمد شمالی قرار دارد.

پُلدر polder

در هلند، به زمینهای پستی که زمانی دریا یا دریاچه ای بوده اند، پُلدر می گویند. برای گرفتن این زمینها از دریا معمولاً سدهایی ایجاد کرده و آب آنها را به وسیلهٔ پمپهایی به داخل دریا تخلیه می کنند.

قطبها poles

قطبهای زمین عبارت است از **قطب شمال** و **قطب جنوب**. قطبها دورترین نقاط در شمال و جنوب زمین هستند.

آلودگی pollution

مواد مضرّی که از خانه ها، خودروها و کارخانه ها به هوا، رودها و دریاهای اطراف می ریزند، آلودگی نامیده می شوند.
مراجعه کنید به **دور ریختن زباله**.

آلودگی می تواند به گیاهان و جانوران آسیب رسانده یا آنها را از بین ببرد. آلودگی ممکن است سبب بیماری انسان هم بشود.

آبگیر pond

قطعه زمینی که آب در آن جمع می شود، آبگیر نام دارد، که معمولاً مکان مناسبی برای زندگی گیاهان و حیوانات است.

جمعیت population

مجموعه ای از انسانها که در یک **شهر** یا **کشور**، در کنار یکدیگر زندگی می کنند، جمعیت نامیده می شوند. چین با جمعیت ۱۲۰۰ میلیون نفر، پرجمعیت ترین کشور جهان محسوب می شود.

بندر port

بندر مکانی است که کشتیها برای بارگیری یا تخلیهٔ بار، در آن جا توقف می کنند.
همچنین مراجعه کنید به **بارانداز**.

چالاب pot - hole

چالاب، چالهٔ آبی است که داخل سنگها یا در غارهای آهکی ایجاد می شود. برخی از انسانها علاقه مند به غارنوردی می باشند.

نیروگاه power station

در نیروگاه، آب حرارت داده شده و به بخار تبدیل می شود. سپس بخار از میان توربینها می گذرد و برق تولید می کند. در نیروگاه های هسته ای، از گرمای رادیواکتیو برای بخار کردن آب استفاده می کنند.
مراجعه کنید به **برق آبی**.

ریزشهای جوّی precipitation

ریزشهای جوّی، نام دیگر بارندگی است.
مراجعه کنید به **باران**.

معدن سنگ quarry

معدن سنگ، جایی است که **سنگها** از زمین استخراج می شوند. از این سنگها برای ساختن خانه ها، کارخانه ها و ادارات استفاده می شود. سنگهایی که از معدن **سنگ آهک** استخراج می شوند، برای ساختن جاده ها یا سیمان، مورد استفاده قرار می گیرند.

چین از کشور کانادا کوچکتر است؛ اما جمعیت آن تقریباً ۶۰ برابر بیشتر است. جمعیت کانادا بیست میلیون و جمعیت چین ۱۲۰۰ میلیون نفر است.

R

راه آهن railways

راه‌آهن، مسیری فلزی است که قطارها (ترن) روی آنها حرکت می‌کند. قطارها سریع حرکت کرده و سنگین هستند. ریلها باید روی زمینهای هموار یا با شیب کم استقرار یابند؛ زیرا قطارها نمی‌توانند در شیبهای تند، بارها را حمل کنند. قطارها بیشتر در درّه‌ها حرکت می‌کنند و سعی می‌کنند به خاطر سیل، از مسیر رودها دوری کنند.

باران rain

باران، آبی است که از **ابرها** فرو می‌ریزد. اگر لایه‌های بالایی ابرها بسیار سرد شده یا ذرّه‌های خاک و نمک در ابرها وجود داشته باشد، باعث باریدن باران می‌شود. ما می‌توانیم میزان بارش باران را در هر روز، در نقاط مختلف اندازه‌گیری کنیم.

میزان بارانی که در طول یک سال می‌بارد، باران سالیانه نام دارد. مرطوبترین منطقهٔ کرهٔ زمین، چراپونچی در هند، با بارش ۱۱۸۷۳ میلی‌لیتر در سال است؛ اما این مقدار باران، فقط در ۱۴۷ روز می‌بارد. پربارانترین منطقهٔ کرهٔ زمین، کوهی در هاوایی به نام مونت وایالیل است، که ۳۵۰ روز از ۳۶۵ روز سال در آن جا باران می‌بارد.
همچنین مراجعه کنید به **چرخهٔ آب**.

جنگلهای بارانی rain forest

جنگلهای بارانی، در نواحی نزدیک خط **استوا** یافت می‌شوند و به آنها جنگلهای استوایی نیز گفته می‌شود. آب و هوای این مناطق، در تمام طول سال، گرم و بارانی است و هزاران نوع درخت، بسرعت رشد می‌کنند. درختهای **سخت چوبی** مانند آبنوس و ساج، از این نوع هستند.

بزرگترین جنگلهای بارانی، یکی در امریکای جنوبی به نام آمازون و دیگری در قسمت غربی و مرکزی افریقاست.

طوطیها جزو حیوانات زیادی هستند که در جنگلهای متراکم بارانی زندگی می‌کنند.

رنگین کمان rainbow

رنگین کمان، کمانی از رنگهای مختلف است که هنگام تابش خورشید در باران پدیدار می‌شود. این رنگها شامل هفت رنگ قرمز، نارنجی، زرد، سبز، آبی، نیلی و بنفش می‌باشد.

مزرعهٔ پرورش دام ranch

مزرعه‌ای وسیع با فضایی مناسب که دارای **چراگاه** برای پرورش گاو یا گوسفند است. در بسیاری از کشورها مانند برزیل، آرژانتین و استرالیا از این مزارع وسیع، بسیار به چشم می‌خورد.

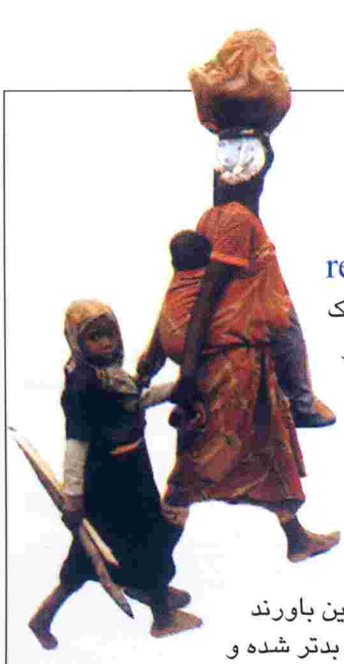
رنگین کمانی بر فراز جزیرهٔ ایسلند.

چراگاه درون دامداری range
علفزارهای موجود در مزارع پرورش دام را گویند. این چراگاه ها مکان مناسبی برای تغذیهٔ دامهاست. این واژه به معنای رشته کوه، یعنی یکسری کوه که زنجیروار به هم متصل شده باشند نیز می باشد.

تندآب rapids
در قسمتی از **رود** که دارای شیب تند است، آب بسرعت روی سنگها جریان می یابد که تندآب نام دارد.

مواد خام raw materials
موادی که از معادن، استخراج و به کارخانه ها برده می شود تا برای ساختن مواد دیگری مورد استفاده قرار گیرند، مواد خام گفته می شوند. به طور مثال، از مواد خامی چون **سنگ آهک**، سیمان تولید شده و از دریا، نمک و از درختان چوب تهیه می شود.

این پناهندگان، از روآندا در افریقای مرکزی، فرار می کنند.

پناهنده refugee
کسی که خانه و کاشانهٔ خود را ترک کرده و برای ادامهٔ حیات، به کشور دیگری روی آورد، پناهنده نامیده می شود. بسیاری از این افراد، به دلیل وجود جنگ، قحطی و بلایای طبیعی پناهنده می شوند. در سالهای اخیر، تعداد زیادی پناهنده در جهان وجود داشته است. بسیاری از مردم جهان، بر این باورند که در سالهای آینده اوضاع از این بدتر شده و تعداد پناهندگان از این بیشتر خواهد شد.

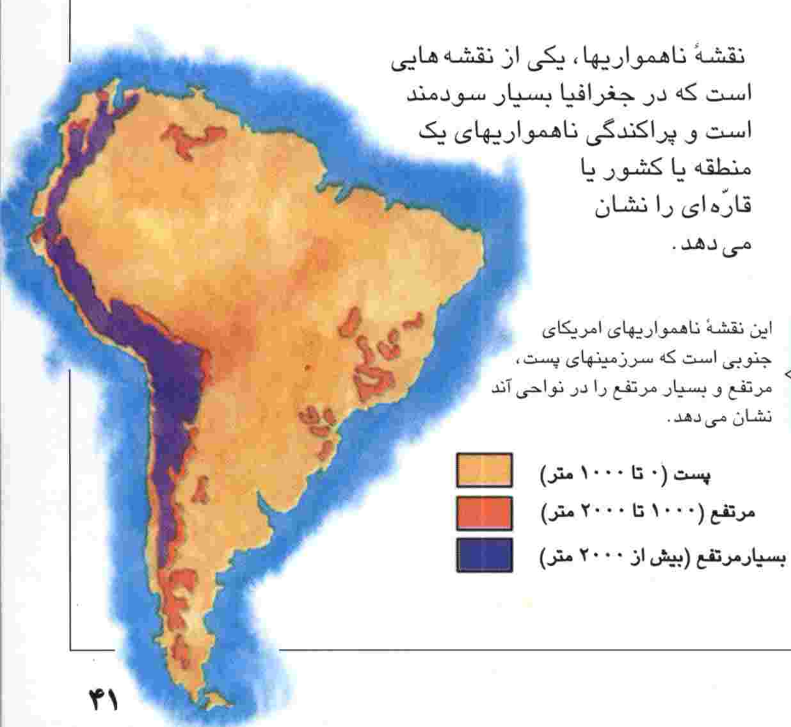
منطقه region
منطقه، بخشی از یک کشور یا یک قاره است که ویژگیهای خاص خود را دارا می باشد. یک کشور، ممکن است دارای یک منطقهٔ کوهستانی، یک منطقهٔ ساحلی، یک منطقهٔ بیابانی و یک منطقهٔ جنگلی باشد.

reclamation
احیا، آبادسازی
بازسازی مکانها و اشیای کم مصرف به چیزهای قابل استفاده، احیا یا آبادسازی نام دارد. به طور مثال، زمینهای بایر به زمینهای زراعی تبدیل شوند.
همچنین مراجعه کنید به **پُلدر**.

اگر بطری ها و ظروف شیشه ای را جمع آوری کنید، ممکن است آنها را بازیافت کنند و دوباره استفاده شوند.

ناهمواری relief
شکل طبیعی بخش خارجی پوستهٔ زمین که شامل **کوه ها** و **دره ها** باشد، ناهمواری نام دارد. ناهمواری پست، سرزمینی است که صاف بوده و تقریباً ارتفاع یکسانی دارد.

نقشهٔ ناهمواریها، یکی از نقشه هایی است که در جغرافیا بسیار سودمند است و پراکندگی ناهمواریهای یک منطقه یا کشور یا قارّه ای را نشان می دهد.

این نقشهٔ ناهمواریهای امریکای جنوبی است که سرزمینهای پست، مرتفع و بسیار مرتفع را در نواحی آند نشان می دهد.

بازیافت recycling
استفادهٔ مجدد از مواد کهنه و غیر قابل مصرف را بازیافت گویند؛ مثل ساختن شیشه یا بطریهای جدید از بطریهای شکسته و مستعمل، یک نوع بازیافت است. در سراسر جهان، بسیاری از کشورها عمل بازیافت را انجام می دهند. این راهی است برای مصرف صحیح منابع طبیعی و چیزهایی که ما دور می ریزیم.
همچنین مراجعه کنید به **دور ریختن زباله**.

آبسنگ، صخرهٔ مرجانی reef
رشته ای از سنگهای تیز که در کف دریا وجود دارد، آبسنگ نامیده می شود. بیشتر آبسنگها را مرجانها به وجود می آورند.

مخزن reservoir

دریاچه‌ای که به دست انسان ساخته شود، مخزن نام دارد. آب برای آشامیدن و شست‌وشو درون این مخزنها جمع‌آوری می‌شود تا مردم از آنها بهره گیرند. شهرها به آب زیادی نیاز دارند و هر شهر بزرگ در نزدیکی خود از این گونه مخازن دارد.

همچنین مراجعه کنید به **سد**.

تفریحگاه resort

مکانی که مردم تعطیلات خود را می‌گذرانند، تفریحگاه نام دارد. سواحل، تفریحگاه‌های مخصوص تابستان و پیستهای اسکی، تفریحگاه‌های مخصوص زمستانند.

همچنین مراجعه کنید به **جهانگرد**.

منابع طبیعی resources

کلیهٔ چیزهایی که مورد استفادهٔ مردم قرار می‌گیرد، منابع نامیده می‌شود. منابع طبیعی چیزهایی هستند که از **جنگلها**، **سنگها**، **اقیانوسها** و **خاک** به دست می‌آید. طلا، الوار و ماهی نیز از منابع طبیعی هستند.

انسانها باید از منابع طبیعی بخوبی مراقبت کنند تا ذخیره‌ای برای آینده خود داشته باشند. در برخی از مناطق جهان مثل اروپای غربی، **ماهیگیری** تحت کنترل قرار دارد تا ماهیهای کوچک به دام نیفتند تا برای ماهیگیران بعدی باقی بمانند.

همچنین مراجعه کنید به **دور ریختن زباله** و **بازیافت**.

مقیاس ریشتر Richter Scale

مقدار بزرگی **زمین لرزه**، با مقیاس ریشتر اندازه‌گیری می‌شود. زمین لرزهٔ زیر چهار درجهٔ ریشتر، هرگز احساس نمی‌شود، زمین لرزهٔ پنج درجهٔ ریشتر، به ساختمانها آسیب می‌رساند و زمین لرزهٔ بالای شش درجهٔ ریشتر، باعث تخریب ساختمانها و آتش‌سوزی می‌شود.

مقیاس ریشتر در سال ۱۹۳۵ توسط دانشمندانی با نامهای چارلز ریشتر (۱۹۸۵ - ۱۹۰۰) و بنو گوتنبرگ (۱۹۶۰ - ۱۸۸۹) ابداع شد.

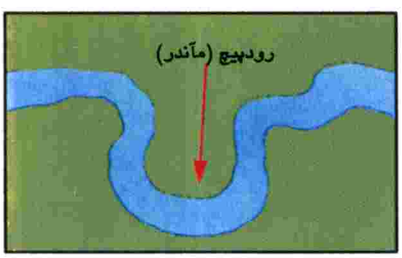

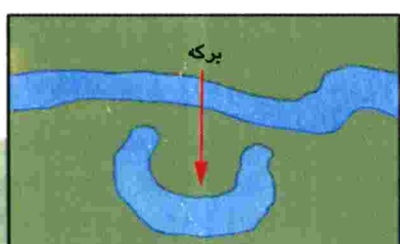

پُشته ridge

تپهٔ طویل و باریک را پشته می‌گویند.

درّهٔ فرو افتاده rift valley

درّه ای که بر اثر فرونشستن بخشی از پوستهٔ زمین در داخل دو گسل موازی به وجود آمده باشد، درّهٔ فرو افتاده نامیده می‌شود. درهٔ فرو افتادهٔ بزرگ شرق افریقا ۱۰۰۰ متر عمق و ۵۰۰۰ کیلومتر طول دارد.

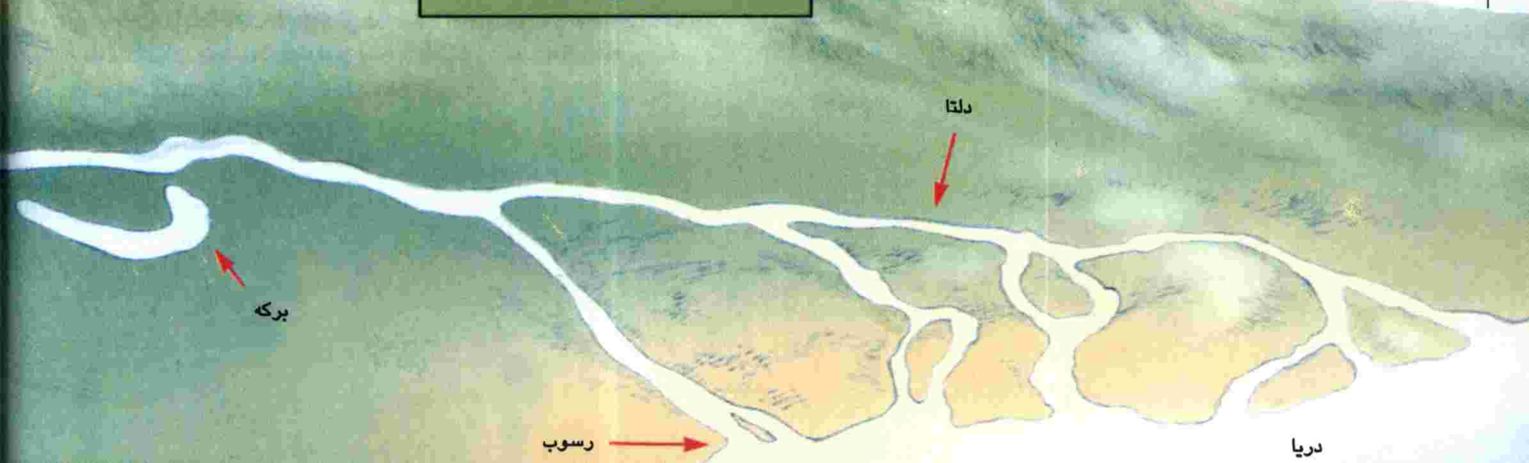

در امتداد بستر صاف یک درّه، رود به کندی حرکت می‌کند و رودپیچ (مآندر) به وجود می‌آید. رود در بستر خود، کج و معوج می‌شود. گاه خم رود بریده شده و دریاچه‌ای را می‌سازد که این دریاچه را برکه می‌گویند.

ریا ria

ریا به درّه‌ای گفته می‌شود که کناره‌های آن پرشیب بوده و دریا در آن پیشروی کرده باشد.

رود river

جویباری از آب که از سرچشمه‌ای آغاز و از میان **دره‌ها** به طرف دریاها جاری می‌شود، رود نام دارد.

سرچشمهٔ یک رود، معمولاً حوضچهٔ کوچکی از آب است که از **چشمهٔ** اطراف تپه‌ها بیرون می‌ریزد. گاهی برخی از رودها از **دریاچه** سرچشمه می‌گیرند.

اغلب رودها نزدیک سرچشمهٔ خود، دارای سرعت زیادی هستند و از آبشارها و تندآبها می‌گذرند، اما هر چه به دریا نزدیکتر می‌شوند، سرعت آنها کمتر شده و آرامتر جریان می‌یابند و رودپیچ، به شکل خمیدگی در مجرای رود به وجود می‌آید.

گاهی قسمتی از رود پیچ بریده می‌شود تا رود، مسیر خود را مستقیم دنبال کند. این امر، باعث ایجاد دریاچه‌ای می‌شود و برکه‌ای را به وجود می‌آورد.

رود از طریق دهانهٔ خود به دریا می‌ریزد و در آن جا شن و ماسه‌ای را که با خود آورده، بر جای می‌گذارد که **رسوب** نامیده می‌شود. گاهی دهانهٔ رود عریض و کم عمق بوده و نیمکتهای شنی یا رسی را ایجاد می‌کند که می‌توان هنگام جزر دریا آنها را مشاهده کرد.

نهرهای کوچکتر به رودهای بزرگتر می‌ریزند و در نزدیکی دریاها آنها را بزرگ و بزرگتر می‌کنند.

تمام منطقه‌ای که آب آن به وسیلهٔ یک رود و شاخابه‌های آن جمع شده و به دریا می‌رود، حوضهٔ آبگیر نامیده می‌شود.

منطقهٔ مسطحی را که یک رود به هنگام طغیان، بعد از بارانهای سنگین اشغال می‌کند، دشت سیلابی می‌نامند. اغلب رودها در نزدیکی دریا دارای دشت سیلابی هستند.

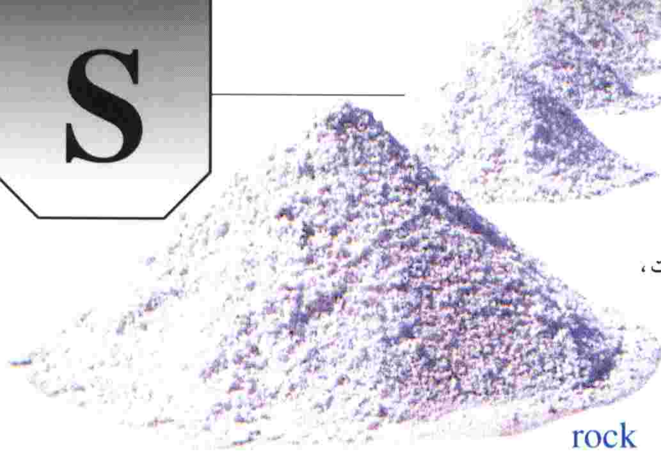
سُفلای رود به منطقهٔ پایینی جریان رود گفته می‌شود. یک قطعه چوب که در رود می‌افتد، به سمت سُفلای رود حرکت می‌کند. علیای رود، به منطقهٔ بالایی رود گفته می‌شود.
همچنین مراجعه کنید به **دلتا**.

△ قایقرانی روی رودهای خروشان، لذّتبخش است.

S

اینها کُپه های نمک استخراج شده از یک مانداب در کشور تایلند هستند.

جاده road

سطوح ویژه‌ای که برای عبور خودروها، کامیونها و اتوبوسها از جایی به جایی دیگر احداث می شود، جاده نام دارد. جاده ها از آسفالت، بتون یا نوعی خاک رس که بسیار سخت و با دوام است، ساخته می شوند.

سنگ rock

در اصطلاح، بخش سخت و جامد پوستهٔ زمین که زیر خاک قرار گرفته، سنگ نامیده می شود. این لایهٔ جامد زمین، بستر سنگی نام دارد. سنگهای مختلف، تحت تأثیر عوامل گوناگون به وجود می‌آیند. مثلاً بازالت از انواع سنگهای آتشفشانی است و سنگ آهک از اجساد موجودات ته دریا ایجاد می شود. همچنین مراجعه کنید به خاک **رس**، **گرانیت**، **سنگ آهک** و **ماسه سنگ**.

این یک جادهٔ مستقیم در ایالت آریزونای امریکاست.

مسیر route

مسیر، راهی است که مکانی را به مکان دیگر می پیوندد. مسیرهای مناسب باید شیب و پیچ و خم کمتری داشته باشد و باتلاقی و سیلابی نباشد. انسانها ترجیح می دهند در سرزمینهای پست، مسیر راه های خود را در امتداد **دره ها** بسازند.

جریان سطحی run - off

هنگامی که باران روی خشکی می بارد، به شکل **جویبار** یا **رود**، جاری می شود. جریان سطحی به آب بارانی می گوییم که هنوز به شکل جویبار یا رود در نیامده است.

روستایی rural

روستایی، به معنای هر چیزی است که مربوط به روستا می باشد. مخالف این کلمه، شهری است.

نمک salt

کلرید سدیم، با بلورهای سفید و روشن، که به شکل طبیعی در آب دریاهای شور یا دریاچه های شور یافت می شود، نمک نام دارد. پس از تبخیر شدن آب دریاچه ها، نمک در آن جا باقی می ماند که چالهٔ نمک نام دارد. باتلاق نمک، جایی است که آب شور در زمینهای اطراف دریا باقی بماند.

ماسه sand

ماسه دانه ای است که از تخریب سنگها بر اثر هوا یا آب به وجود می‌آید. دانه های ماسه از دانه های غبار بزرگتر و از شن کوچکترند. دانه های ماسه در **بیابانها** یا **ساحل** دریاها یافت می شود. یک تپهٔ ماسه ای، تلماسه نیز نامیده می شود. همچنین مراجعه کنید به **فرسایش**.

ماسه سنگ sandstone

ماسه سنگ، سنگی است که از دانه های به هم چسبیدهٔ **ماسه** به وجود آمده است. ماسه سنگها در جاهایی یافت می شوند که هزاران سال قبل، **سواحل** ماسه ای بوده اند.

صدها ماهواره در اطراف زمین، داخل فضا، در چرخش هستند.

ماهواره satellite

دستگاهی که در یک مدار به دور یک جرم آسمانی می چرخد، ماهواره نام دارد. بشر دستگاه هایی با نام ماهواره به مدار **زمین** می فرستد. این ماهواره ها به دور زمین سفر کرده و ارتباط مخابراتی ما را با دیگر نقاط جهان برقرار می کنند.

ساوان savanna

به منطقهٔ وسیع و پهناور پوشیده از گیاهان خشک و علفی، و درختهای پراکنده که در مناطق **حارّه ای** مانند شرق افریقا و امریکای جنوبی یافت می شوند، ساوان گفته می شود. ساوان دارای فصلهای خشک و مرطوب است. زرّافه، گورخر، شیر و آهو، از جمله حیواناتی است که در ساوان زندگی می کنند.

مقیاس scale

مقیاس، برای اندازه گیری فاصله های روی **نقشه ها** به کار می رود. اگر ما دو نقشه با مقیاسهای مختلف به اندازهٔ این صفحهٔ کتاب داشته باشیم، یکی از آنها منطقهٔ وسیعتری را نسبت به دیگری نشان می دهد.

منظره scenery

آنچه که ما با نگاه کردن به یک مکان می بینیم، منظره نام دارد. مردم به خارج شهرها می روند تا از منظرهٔ زیبای پیرامون شهر لذت ببرند.

واریزه scree

به پشته ای از سنگهای شکسته و ریخته شده که در کنار صخره ها و کوه ها قرار دارد، واریزه گفته می شود. تغییرات هوا شکافهای سنگها را عریض می کند و باعث شکسته شدن سنگها و فروریختن آنها در شیب کوه ها می شود. برخی از واریزه ها سالهای متمادی باقی می ماند؛ اما برخی دیگر بخصوص در نواحی ساحلی، توسط آب دریا شسته شده و دیگر اثری از آنها باقی نمی ماند.

دریا sea

پهنهٔ آبی که سواحل خشکیها را می شوید و شورمزه است، دریا نام دارد. شوری آب آن به خاطر وجود املاح معدنی در خاک است. اغلب دریاها معمولاً قسمتی از **اقیانوسها** هستند و برخی دیگر به وسیلهٔ خشکیها محصور شده اند؛ مانند دریای مرده و دریای خزر در آسیای غربی.

سطح دریا sea level

سطحی است که اگر آب **دریا** حرکت نکند و آرام بایستد، در آن قرار می گیرد. سطح دریا در حدّ فاصل **جزرومدّ** دریا قرار می گیرد. سطح دریاهای جهان، به آرامی در حال بالا آمدن است و کشورهای مناطق پست مثل بنگلادش، ممکن است در زمان حیات ما کاملاً زیر آب غرق شوند.

فصل season

فصل از تقسیمات سال است و دارای وضعیت هوای مخصوص خود می باشد. در نزدیکی **استوا** تقریباً در تمام فصول هوا گرم است؛ اما دارای فصلهای بارانی و خشک است.

در نواحی شمالیتر و جنوبیتر کرهٔ زمین، چهار فصل بهار، تابستان، پاییز و زمستان وجود دارد.

(۱)

(۲)

(۳)

(۴)

△ ◁ این درخت در زمستان (۱) بدون برگ (اما پوشیده از برف) است. در بهار جوانه های برگها را می توان دید (۲) و در تابستان (۳) پر از برگ می باشد. در پاییز (۴) برگهای آن کم کم فرومی ریزند.

داخل یک مرکز خرید در کشور مالزی.

رسوب sediment

شن، مواد رسی و ماسه ای که رود از بالا دستها با خود حمل می کند رسوب نام دارد. در رسوب، معمولاً قطعه سنگهایی از علیای رود وجود دارد. آب رودهایی که رسوبات را با خود می برند، معمولاً کثیف و قهوه ای رنگ است. هنگامی که یک رود طغیان می کند، ذرّه های رُس در زمینهای صاف کنارهٔ آن، بر جای می ماند.
همچنین مراجعه کنید به **نهشته گذاری**.

خدمات services

مراجعه کنید به **صنعت**.

ماندگاه، سکونتگاه settelement

مکانی که مردم در آن زندگی می کنند، ماندگاه یا سکونتگاه نام دارد. دهکده ها، روستاها و شهرها محلهای سکونت مردم هستند.

فاضلاب sewage

تمام مواد زائد مایع دور ریختنی خانه ها، کارخانه ها و خیابانها، فاضلاب نامیده می شود. این مواد زاید وارد لوله های فاضلاب شده، سپس به حوضچه های فاضلاب یا به دریا می ریزند.

حلبی‌آباد shanty town

شهر یا شهرکی است که مردم، خانه های خود را از چیزهای دور ریختنی می سازند. اغلب این حلبی‌آبادها، در کشورهای فقیر دیده می شود. روستاییانی که به شهرها نقل مکان می کنند، معمولاً از این نوع خانه ها برای خود می سازند.
همچنین مراجعه کنید به **زاغه**.

شن shingle

در کنارهٔ دریا، دریا تخته سنگ ها را آسیاب کرده و از آنها ریگ می سازد و سپس ریگها را به شن تبدیل می کند.

مغازه، فروشگاه shop

محلی که شما می توانید اجناس مورد نیاز خود را خریداری کنید، مغازه یا فروشگاه نام دارد. در اغلب کشورهای جهان، مغازه، یک اتاق یا یک ساختمان است. در کشورهای پیشرفته، مغازه های کوچک جمع شده و فروشگاه های بزرگی مانند سوپر مارکت باز شده اند.

محلی که در آن، مغازه های بسیار در کنار یکدیگر وجود داشته باشد، مرکز خرید نام دارد. مرکزهای خرید، مکانهای مناسبی برای خرید کردن است؛ زیرا هر چه لازم دارید، همه را در یک مکان می یابید.

کرانه shore

خطی که در امتداد آن دریا یا دریاچه با خشکی تماس پیدا می کند، کرانه نام دارد.

سیلت، لای silt

مراجعه کنید به **رسوب**.

سواحل شنی در کرانه های دریا دیده می شوند. در کنار دریا، سنگها به آرامی توسط امواج خرد می شوند و به ریگ و بعد به شن و ماسه تبدیل می گردند.

محل، جا site

محل، استقرار یک مکان روی خشکیها را جای آن می گویند.

موقعیت situation

موقعیت یک مکان، جایی است که آن مکان، نسبت به مکانهای اطراف خود دارد. به طور مثال، شهر «کیپ تاون» در جنوب افریقا در موقعیت جنوبی ترین نقطهٔ افریقا در اقیانوس آرام قرار دارد. موقعیت «کیپ تاون» از این لحاظ، اهمیت دارد که بندری است برای کشتیهایی که در جنوب افریقا تردد می کنند. کشتیها می توانند در آن جا تجدید سوخت کنند یا تعمیرات و تجارت انجام دهند.

مخلوط برف و باران sleet

هنگامی که برف و باران، همراه با هم می بارد، هوا مرطوب و سردتر می شود.

شیب؛ دامنه slope

میزان سربالایی و سرازیری زمین را شیب می گویند. اگر زمین مسطح باشد، هیچ گونه شیبی ندارد و اگر کمی بالا رفته باشد، شیب آرام و اگر بسیار سخت بتوان از آن بالا رفت، شیب تند است. تندترین شیب، **پرتگاه** نام دارد.

زاغه slum

منطقه ای با خانه های پست و ناجور را زاغه می گوییم. زاغه ها در کنار شهرهای بزرگ مشاهده می شوند. همچنین مراجعه کنید به **حلبی آباد**.

مزرعهٔ کوچک smallholding

مزرعهٔ کوچک، مکانی است که در آن تعداد کمی حیوانات پرورش داده می شوند و مقدار کمی محصول برای فروش کاشته می شود.

مِه دود smog

مخلوطی از **دود** و مه را مه دود گویند. مه، بخار آب موجود در هواست و دود از دودکش خانه ها و اگزوز خودروها خارج می شود. مه دود، تنفس و دید را مشکل می کند.

برف snow

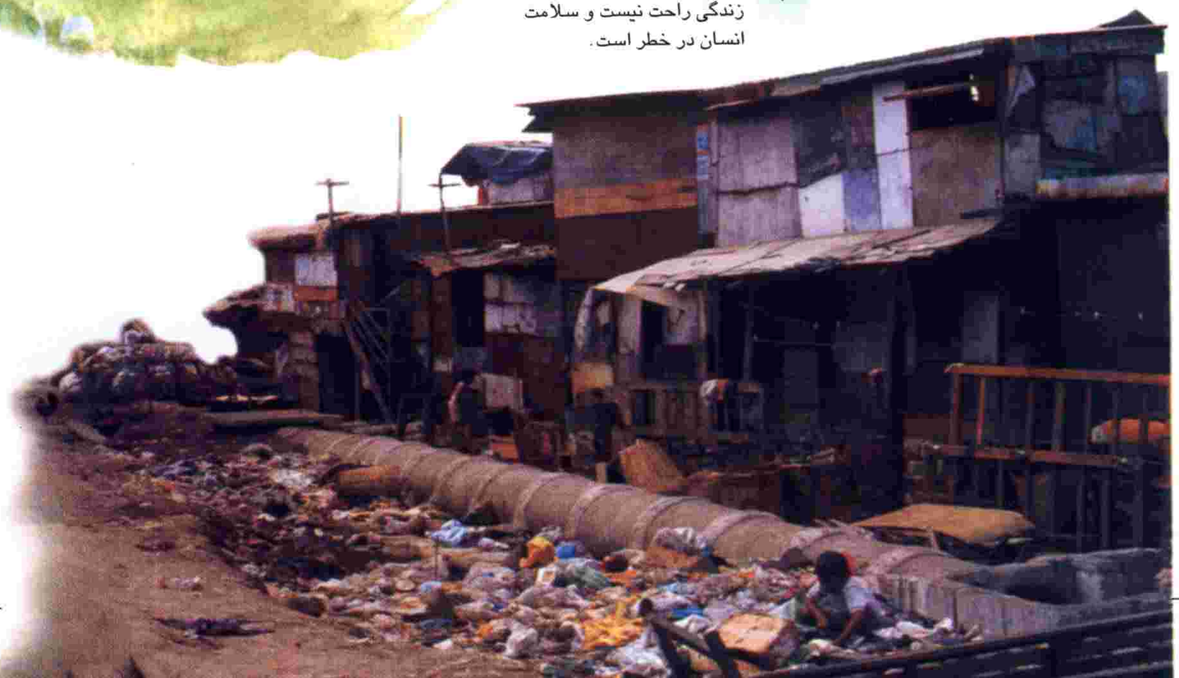
بلورهای **یخ** که از ابرها به زمین می بارد، برف نام دارد. هنگامی که آب موجود در ابرها بسیار سرد شود، یخ می زند و به بلورهای یخی تبدیل شده، از آسمان به زمین می ریزد.

خط یا حدودی که برف در کوه ها می بارد، حدّ برف یا برفمرز نام دارد. در زیر برفمرز، می توان سنگها، بوته زارها و درختها را دید. همچنین مراجعه کنید به **بهمن** و **بوران**.

نرم چوب softwood

چوبهایی که از درختهای مخروطی مانند کاج و صنوبر به دست می آید، نرم چوب نامیده می شود. اغلب مخروطیان، برای استفاده از الوار آنها کاشته می شوند. چوب این درختها مثل کاج، براق می شود و در ساختن مبلمان بسیار زیبای منازل، از آن استفاده می کنند.
همچنین مراجعه کنید به **مخروطیان** و **سخت چوب**.

▽ زاغه هایی مثل این عکس، از آب و برق برخوردار نیستند. در زاغه ها زندگی راحت نیست و سلامت انسان در خطر است.

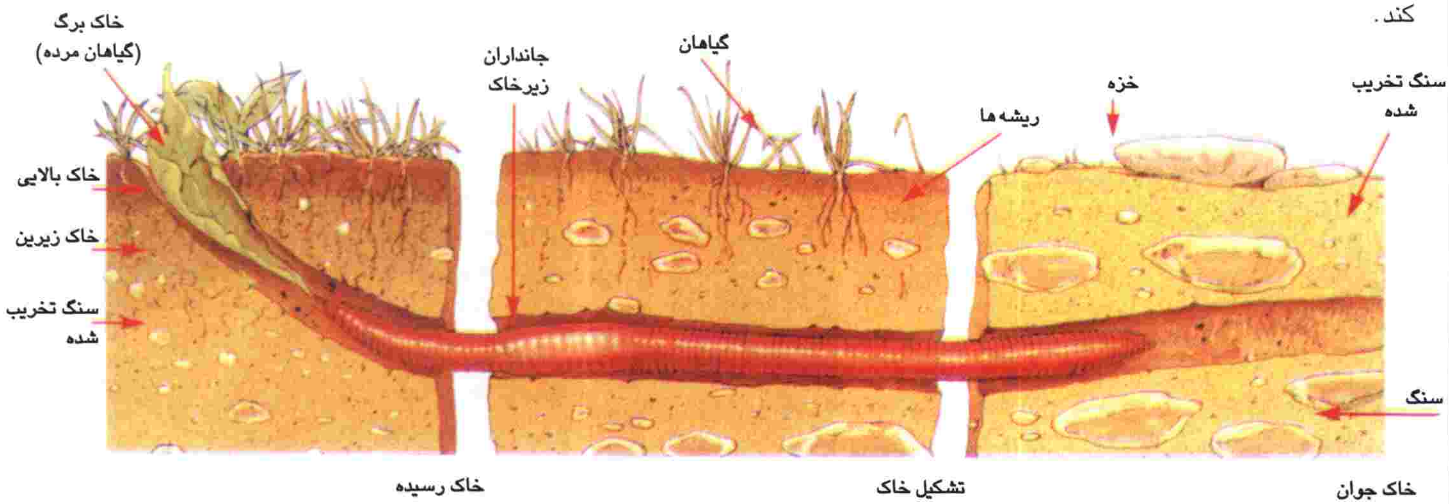

خاک soil

مواد نرم لایهٔ رویی سنگهای سطح زمین، خاک نام دارد. خاک از سنگریزه‌ها و گیاهان مرده تشکیل شده و فضاهای خالی در بین آن وجود دارد که آب و هوا به آسانی می‌تواند به داخل آن نفوذ کند.

سرچشمه source

محلّی که جویبار یا رود از آن آغاز می‌شود و جریان می‌یابد، سرچشمه نام دارد. معمولاً سرچشمه‌ها به شکل چشمه در کنارهٔ کوه‌ها و تپه‌ها مشاهده می‌شوند.

هزاران سال طول می‌کشد تا خاک به طور کامل تحوّل پیدا کند.

محصولات کشاورزی و گیاهان در خاک مغذّی، بخوبی رشد می‌کنند. خاک مزروعی، نوعی خاک مغذّی متشکل از شن، خاک رس و **گیاخاک** است. برخی از خاکها ممکن است خاک خوبی برای کشت محصول نباشند؛ چون مواد معدنی و مغذّی مورد نیاز گیاهان در آن وجود ندارد.

انرژی خورشید solar energy

انرژیی که از نور خورشید به دست می‌آید، انرژی خورشید نام دارد. اشعهٔ خورشید به ما گرما و نور می‌دهد. از انرژی خورشید، برای تولید برق استفاده می‌کنیم. انرژی خورشید توسط سلولهای خورشید جمع‌آوری شده و تبدیل به برق می‌شود. سلولهای خورشیدی معمولاً در مناطق خشک، جایی که ابر بندرت وجود داشته باشد، برپا می‌شوند.
همچنین مراجعه کنید به **نیروی باد**.

این خودرو با سلولهای خورشیدی کار می‌کند و انرژی مورد نیاز خود را از خورشید می‌گیرد.

جنوب south

مراجعه کنید به **قطب نما**.

قطب جنوب South Pole

جنوبی‌ترین نقشهٔ کرهٔ زمین قطب جنوب نام دارد. قطب جنوب در نواحی جنوبگان در نقطهٔ مقابل قطب شمال قرار دارد.
همچنین مراجعه کنید به **جنوبگان**.

فضا space

تمام قسمتهای خالی بین **زمین** و سایر سیّارات و ستارگان را فضا می‌نامند. خورشید، ماه و ستارگان در فضا قرار دارند. سفینه‌های فضایی، باید کاملاً درزگیری شوند. در غیر این صورت، تمام هوای موجود در آنها به خارج نفوذ می‌کند.

زبانهٔ شنی spit

زبانه‌ای طویل از شن و ماسه که از زمینهای اطراف یک خلیج به سمت دریا امتداد می‌یابد، زبانهٔ شنی نام دارد. زبانهٔ شنی در اثر برخورد **امواج موازی با ساحل** به وجود می‌آید.

چشمه، بهار spring

چشمه، آغاز جریان یک رود یا نهر است، آبی که از زمین خارج می‌شود و به سطح زمین جاری می‌شود، چشمه نام دارد. چشمه‌ها در اطراف کوه و سواحل دریاها یافت می‌شوند.

بهار، معنی دیگری برای واژهٔ مورد نظر است. همان طور که می‌دانید بهار، اوّلین فصل سال است.

spur **یال**

بالاترین و مرتفعترین نقطه در خط الرأس **کوه ها**، یال نام دارد.

stack **تودهٔ سنگی دریایی**

تودهٔ سنگی نزدیک ساحل و داخل دریا که بر اثر فرسایش دریایی از ساحل جدا افتاده است، تودهٔ سنگی نام دارد.
همچنین مراجعه کنید به **فرسایش**.

stalactite **استالاکتیت، چکنده**

استوانه های سنگی که از سقف غارهای آهکی آویزان است، **استالاکتیت** یا چکنده گفته می شود.
همچنین مراجعه کنید به **استالاگمیت**.

stalagmite **استالاگمیت، چکیده**

ستونهای سنگی که در کف غارهای آهکی تشکیل می شود، استالاگمیت یا چکیده نام دارد. چنان به نظر می رسد که این سنگها از کف غارها رشد کرده و بیرون آمده اند.
همچنین مراجعه کنید به **استالاکتیت**.

steppes **استپ**

مراجعه کنید به **مرتع**.

storm **توفان**

یک دوره آشفتگی هوا در سطح زمین، توفان نام دارد، که معمولاً با بادهای شدید، ابرهای تیره، بارانهای سنگین و برف و تگرگ همراه است.

stream **جویبار**

جریان باریکی از آب که به رودها یا دریاچه ها و حتی دریاها می ریزد، جویبار نام دارد.

suburb **حومه**

منطقه های مسکونی کناره های شهرها، حومه گفته می شود. در حومهٔ شهرها معمولاً اداره و فروشگاه وجود ندارد و ساکنان حومهٔ شهرها برای انجام کارهای خود، به مرکز شهر سفر می کنند.

استالاگمیت ها و استالاکتیت ها (چکیده و چکنده) گاهی به هم وصل می شوند و ستونی را ایجاد می کنند.

summer **تابستان**

مراجعه کنید به **فصل**.

swamp **باتلاق**

معمولاً در زمینهای پست و سیلابی باتلاق به وجود می آید. نی ها در این گونه زمینهای گلی و پر آب رشد می کنند.
همچنین مراجعه کنید به **لجنزار**.

symbol **علائم نقشه**

علائم نقشه، علائم قراردادی است که برای نشان دادن چیزی روی نقشه به کار می روند؛ مانند علامتی که برای نشان دادن مسجد یا دبستان به کار می رود.
همچنین مراجعه کنید به **راهنمای نقشه**.

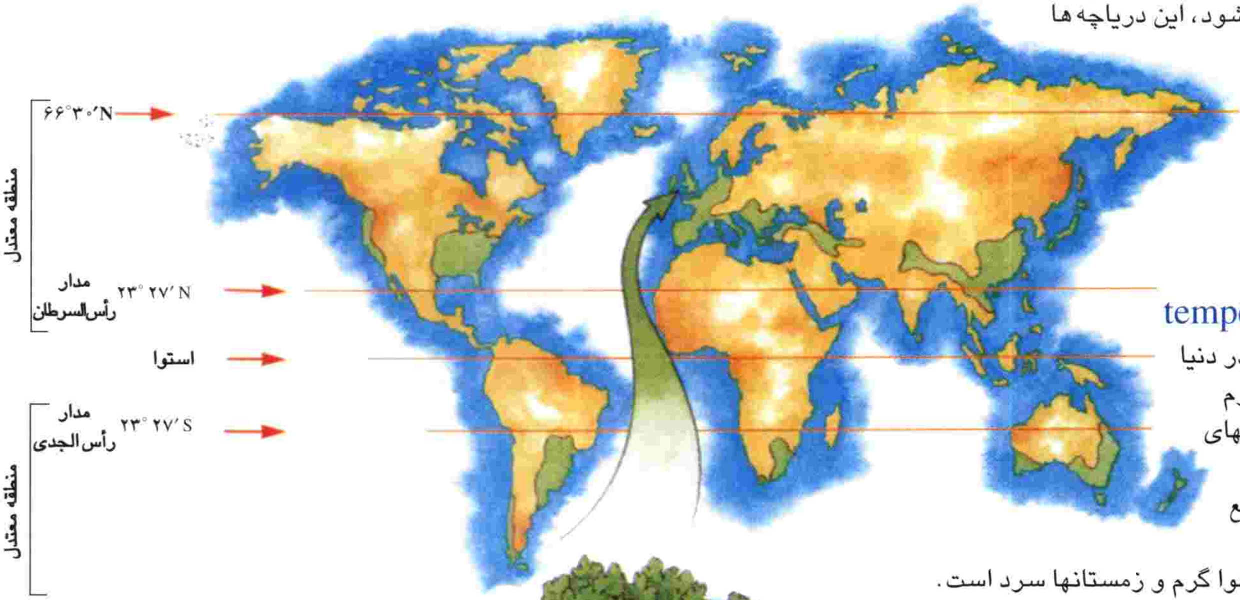

این، گزیده ای از مجموعه ای از علائم است که روی نقشه ها استفاده می شود.

T

tarn — دریاچهٔ کوهستانی
دریاچهٔ کوچکی که نزدیکی قلّهٔ کوه ها ایجاد می شود، دریاچهٔ کوهستانی نامیده می شود. هنگامی که آخرین لایه های یخ در **یخچالهای طبیعی** درون **سیرک یخچالی** ذوب می شود، این دریاچه ها به وجود می آید.

▽ تمام مکانهایی که نزدیک سواحل و در حدّ فاصل عرضهای جغرافیایی $23\frac{1}{2}°$ و $66\frac{1}{2}°$ نیمکرهٔ شمالی و جنوبی واقعند، در منطقهٔ معتدل واقع شده اند.

temperate — معتدل
منطقه های معتدل در دنیا بین سرزمینهای گرم حارّه ای و سرزمینهای سرد نزدیک **قطب شمال** و جنوب واقع شده اند. در مناطق معتدل، تابستانها هوا گرم و زمستانها سرد است.

tornado — گردباد
توفان شدیدی با حرکتهای پیچشی که خرابیهای زیادی به وجود می آورد، گردباد نام دارد. این توفانها در تگزاس و اُکلاهاما در امریکا بیشتر اتفاق می افتد. گردباد، هنگامی به وجود می آید که هوای سرد از سوی شمال با هوای گرم جنوب برخورد کند.

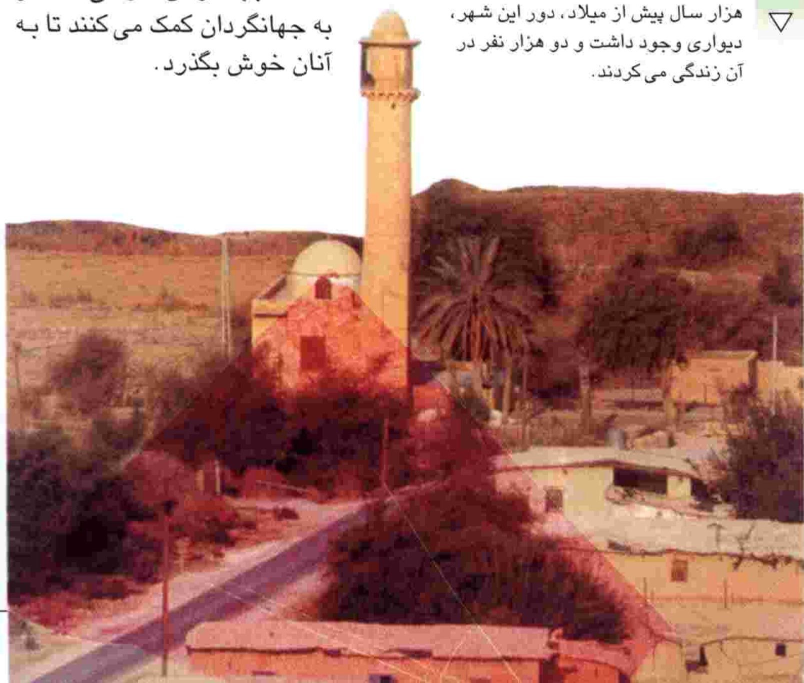

△ روزگاری، سرزمینهای معتدل، پوشیده از جنگل بودند. بخش اعظم این جنگلها بریده شده و اکنون بیشه زارها، باغها و اراضی زراعی را به وجود آورده اند.

Third World — جهان سوّم
در گذشته، به کشورهای فقیر دنیا، جهان سوّم گفته می شد. جهان اوّل، کشورهای ثروتمندی مانند امریکا، انگلستان و آلمان بود. جهان دوم، کشورهای روسیه و اروپای شرقی بود و بقیهٔ کشورهای دنیا در دستهٔ جهان سوّم قرار داشت. عمده ترین کشورهای جهان سوم را کشورهای مستقر در حارّه مثل هند تشکیل می دادند. همچنین مراجعه کنید به **کشورهای در حال توسعه**.

tourist — جهانگرد
به مردمی که برای دیدن و لذت بردن از مکانی به آن جا می روند، جهانگرد گفته می شود. بسیاری از مردم در **صنعت** جهانگردی کار می کنند و به جهانگردان کمک می کنند تا به آنان خوش بگذرد.

▽ جریشو در کشور اردن، جزو نخستین شهرهای ساخته شده است. در شش هزار سال پیش از میلاد، دور این شهر، دیواری وجود داشت و دو هزار نفر در آن زندگی می کردند.

thunderstorm — توفان توأم با رعد و برق، تندر
تندر یا رعد، صدای بزرگ و غرّانی است که بعد از هر آذرخش به گوش می رسد. توفان، توأم با رعد و برق با رگبار و تندر و آذرخش همراه است.

tide — جزر و مد
بالا آمدن و پایین رفتن منظم در آب اقیانوسها و دریاها در نواحی ساحلی را جزر و مد گویند. بالا آمدن آب، مد و پایین رفتن آن، جزر را به وجود می آورد. جزر هنگام قرار گرفتن ماه در حالت عادی اتفاق می افتد.

مد هنگامی اتفاق می افتد که خورشید و ماه در یک امتداد قرار گرفته و زمین را تحت تأثیر نیروی جاذبه خود قرار می دهند.

شهرک — town
شهرک، جایی است که از روستا بزرگتر و از شهر کوچکتر باشد.

تجارت — trade
خرید و فروش **کالا** تجارت نام دارد.

حمل و نقل — transport
دوچرخه، خودروی سواری، اتوبوس، کامیون، قطار، هواپیما و کشتی، انواع وسایل حمل و نقل هستند. کلیهٔ روشهایی که انسانها و **کالاها** از جایی به جایی دیگر برده می‌شوند، حمل و نقل نام دارند.

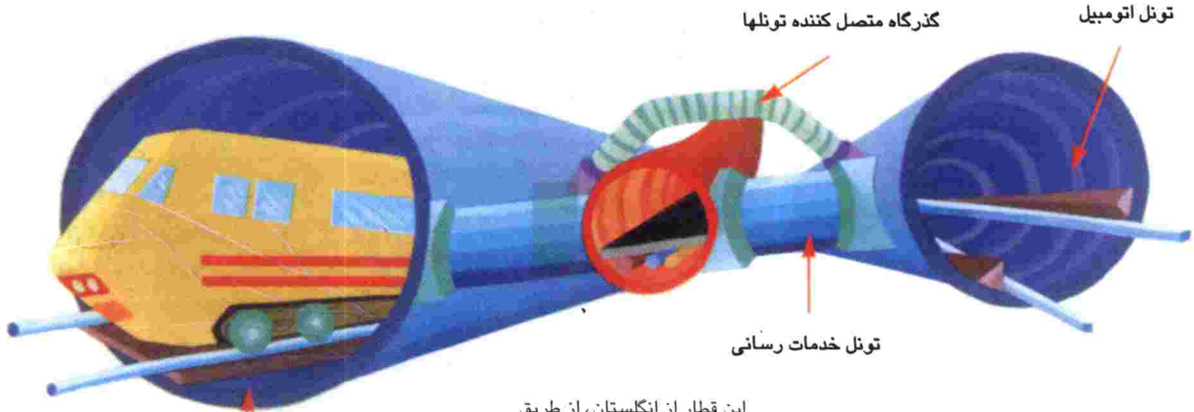
حد رویش درختها — tree line
بالاترین سطح رویش درختان در کوه‌ها، حدّ رویش درختها نام دارد. بالاتر از این سطح، هوا برای رویش درختها بسیار سرد است و مناسب نیست.

شاخابه — tributary
مراجعه کنید به **رود**.

بین‌المدارین — Tropics
سرزمینهای بین دو مدار رأس‌السرطان و مدار رأس‌الجدی، بین‌المدارین نامیده می‌شود. مدارهای رأس‌السرطان و رأس‌الجدی در **نقشه‌ها**، در شمال و جنوب خط **استوا** قرار دارند. کشورهایی که در این **منطقه** قرار دارند، کشورهای حارّه‌ای نام دارند.

توندرا — tundra
مناطق بدون درخت با بوته‌ها، خزه‌ها و گل سنگهایی که در مناطق سردسیری و خط برفی می‌رویند، توندرا نام دارد. توندرا در نزدیکی مناطق یخی گرینلند و **جنوبگان**، منطقهٔ وسیع بدون درخت شمال کانادا و شمال روسیه یافت می‌شود.

تونل — tunnel
انسانها برای عبور **راه‌آهن** و خودرو از میان **کوه‌ها**، تونلهایی حفر کرده و در میان آن جاده‌هایی می‌سازند. تونلی در زیر دریا بین دو کشور فرانسه و انگلستان ساخته شده است.

△ این قطار از انگلستان، از طریق تونل کانال که پنجاه کیلومتر طول دارد، راه افتاده و در حال ورود به فرانسه است.

حارّه‌ای، گرمسیری — tropical
مناطق بین دو مدار رأس‌الجدی و رأس‌السرطان، منطقهٔ حارّه‌ای نامیده می‌شود. نواحی حارّه‌ای در تمام سال، **آب و هوای** گرم دارند.

جنگلهای بارانی گرمسیری — tropical rain forest
مراجعه کنید به **جنگلهای بارانی**.

تیفون — typhoon
توفانهای بسیار سهمگین که از اقیانوس آرام به سوی آسیای شرقی حرکت می‌کنند، تیفون نام دارد. این لغت، از زبان چینی گرفته شده و نامهای دیگر آن **هاریکن** (توفند) و **سیکلون** است [illegible]مهٔ اینها، هنگامی به وقوع می‌پیوندند که گرمای آب دریا سبب صعود هوای بالای آب شده و با سرعتی زیاد به چرخش درمی‌آیند.

V U

urban
شهری
شهری، به معنای هر چیزی است که با شهر سر و کار دارد. به عنوان مثال، اتوبوس شهری، اتوبوسی است که داخل شهر کار می‌کند. مخالف این کلمه، واژهٔ روستایی است.

برخی از حیوانات، شهری شده و در شهرها و شهرکها ساکن شده‌اند. این روباه در میان زباله‌های خانه‌ها، چیزهایی برای خوردن پیدا می‌کند.

vegetation
رویش گیاهی، پوشش گیاهی
زندگی گیاهان در یک منطقه، از قبیل علف، بوته و درخت، رویش گیاهی نام دارد.

village
دهکده، روستا
مناطق مسکونی کوچک در نزدیکی شهرها، دهکده یا روستا نام دارد. دهکده‌ها در دنیا به هم شبیه نیستند.

در ایران، دهکده‌ها دارای خانه‌هایی با آجر یا سنگ، مسجد و فروشگاه‌هایی برای خرید کالاست.

در **افریقا** دهکده‌ها کاملاً متفاوتند. خانه‌ها بسیار کوچکند و از موادی چون گل خشک و چوب ساخته می‌شوند. کنار این خانه‌ها، برای نگهداری حیوانات حصارهایی به دور زمینها ساخته می‌شود.

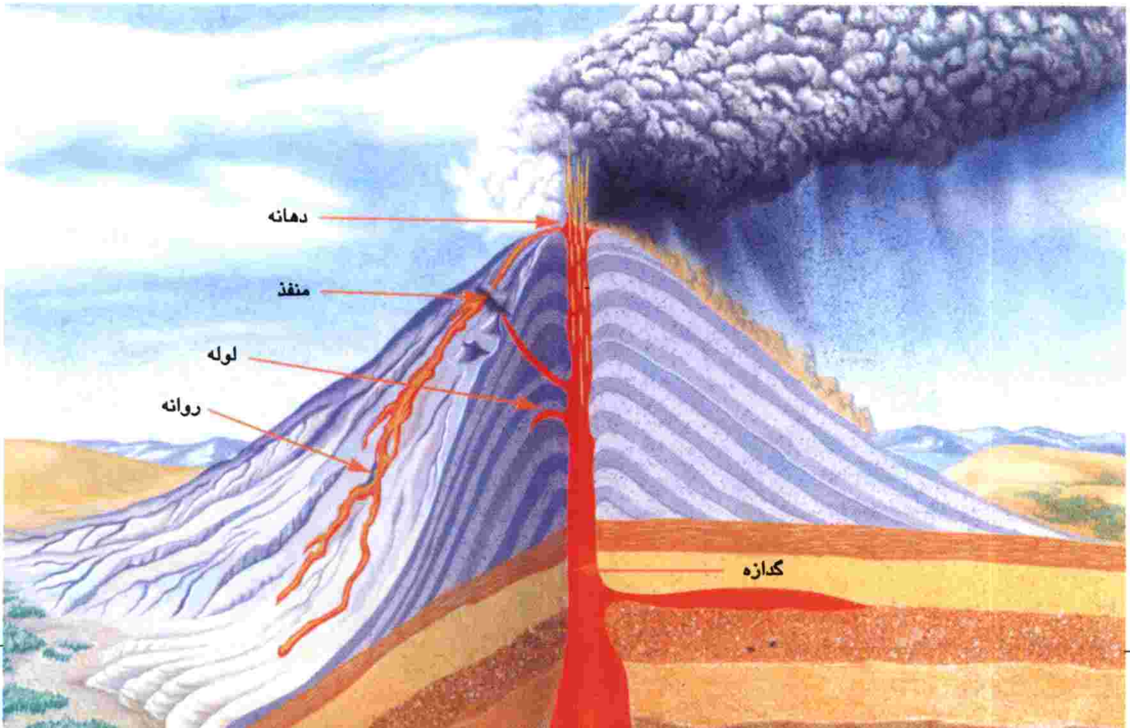
valley
درّه
خطی ممتد و دراز از زمینهای پست بین کوه‌ها و تپّه‌ها، درّه نامیده می‌شود. درّه‌ها معمولاً دارای رودها و جویبارهایی هستند که در اطراف آنها، سبزه‌زار و درختهای سبز وجود دارد.

درّه‌ها شکلهای متفاوتی دارند. درّه‌های مناطق کوهستانی، دارای شیبهای تند و در کنارهٔ رودها دارای زمینهای پست هستند؛ در حالی که در نواحی پست درّه‌ها، شیب بسیار کم و زمینهای کم‌ارتفاع و فراوانی مشاهده می‌شود.

در برخی درّه‌ها، اصلاً جویباری وجود ندارد و آب باران به طور مستقیم در **سنگهای آهکی و گچی** نفوذ می‌کند.

volcano
آتشفشان
آتشفشان، **کوهی** است که از دهانهٔ آن، **سنگها** و گازهای گرم داخل زمین، به بیرون پرتاب می‌شود. هنگامی که لایه‌های سنگهای زمین شکاف برمی‌دارد، **گدازه** از اعماق زمین به بیرون ریخته می‌شود. اگر سنگهای داغ بسرعت و بموقع بیرون ریخته نشوند، کوه آتشفشان منفجر می‌شود.

درون آتشفشانها، مجراهایی وجود دارد که از طریق آنها گازها و گدازه خارج می‌شوند. گاز و گدازه از درون گودالها به خارج راه می‌یابند.

جنگ war

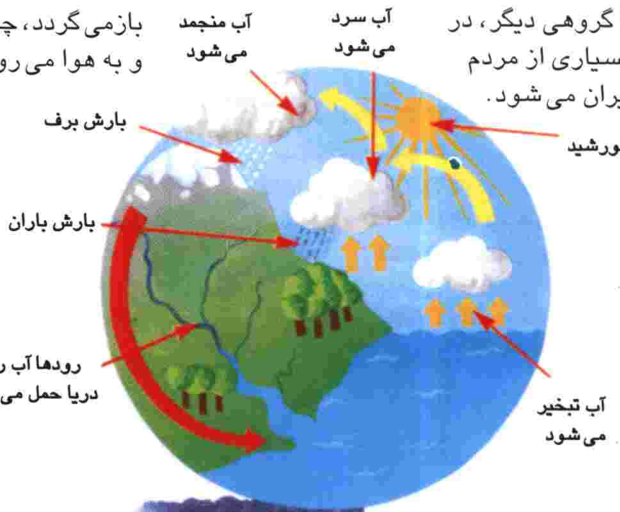
هنگامی که دو یا چند **کشور**، بر سر مسائل مختلف با یکدیگر درگیر می شوند، جنگ به وجود می آید. در جنگهای داخلی، گروهی از مردم با گروهی دیگر، در همان کشور می جنگند. در جنگها بسیاری از مردم کشته شده و بسیاری از خانه ها ویران می شود.

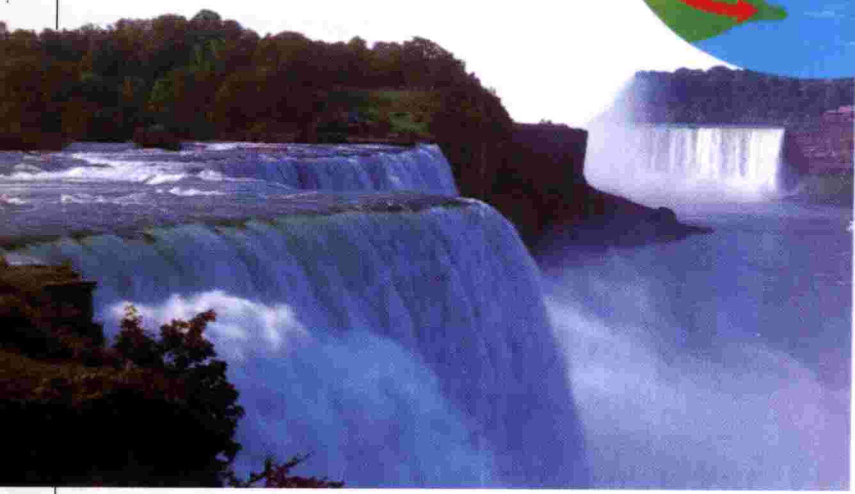
همچنین جنگ باعث **آلودگی** و ویرانی زمینها می شود. در جنگ خلیج فارس در سال ۱۳۶۹، سربازان عراقی، چاه های نفت کویت را آتش زدند و میلیونها تن نفت وارد آبهای خلیج فارس شد.

چرخهٔ آب، گردش آب در طبیعت water cycle

مسیری که در آن آب از دریا خارج و دوباره به آن بازمی گردد، چرخهٔ آب نام دارد. ابتدا آب دریا بخار می شود و به هوا می رود، که این عمل، **تبخیر** نام دارد.

سپس این بخارها به قطره های ریز آب تبدیل می شوند که به آن، **تراکم** می گویند. پس از آن، ابرها سرد شده و به صورت باران به زمین می ریزد. آن گاه از طریق رود و جویبار، دوباره وارد دریا می شود.

△ رود نیاگارا به خاطر آبشارش که ۴۵ متر ارتفاع دارد، معروف است.

دور ریختن زباله waste disposal

دور ریختن زباله ها، روشی برای خلاص شدن از زباله است. باقیماندهٔ غذاها، پوست میوه ها، لباسها و لوازم خانگی کهنه، چیزهایی است که ما دور می ریزیم.

خلاص شدن از کوهی از زباله، کار بسیار مشکلی است. در برخی کشورها مثل آلمان، مردم زباله ها را جدا کرده و در کیسه های مخصوص شیشه، پلاستیک و غیره می ریزند. کیسه های مختلف به کارخانه های مختلف برده شده و به کالاهای جدید تبدیل می شوند.

همچنین مراجعه کنید به **بازیافت** و **منابع طبیعی**.

▽ در این محل دفن زباله، تمامی آشغالها و زباله ها آماده می شوند تا در زیر زمین دفن شوند.

آبشار waterfall

جایی که رود از یک سطح شیب دار به پایین فرو می ریزد و جاری می شود، آبشار نامیده می شود.

آب پخشان watershed

آب پخشان، برآمدگی زمینها در اطراف حوزهٔ آبریز رودهاست. آب باران از این برآمدگیها به درون حوزه های آبریز جاری می شود.

گردباد دریایی waterspout

گردبادی که روی دریا ایجاد می شود، گردباد دریایی نام دارد. در این گردباد، مقدار زیادی از آب دریا به شکل ستونی به بالا مکیده می شود و ابری توفانی را به وجود می آورد.

آبراه ها، کانالها — waterways

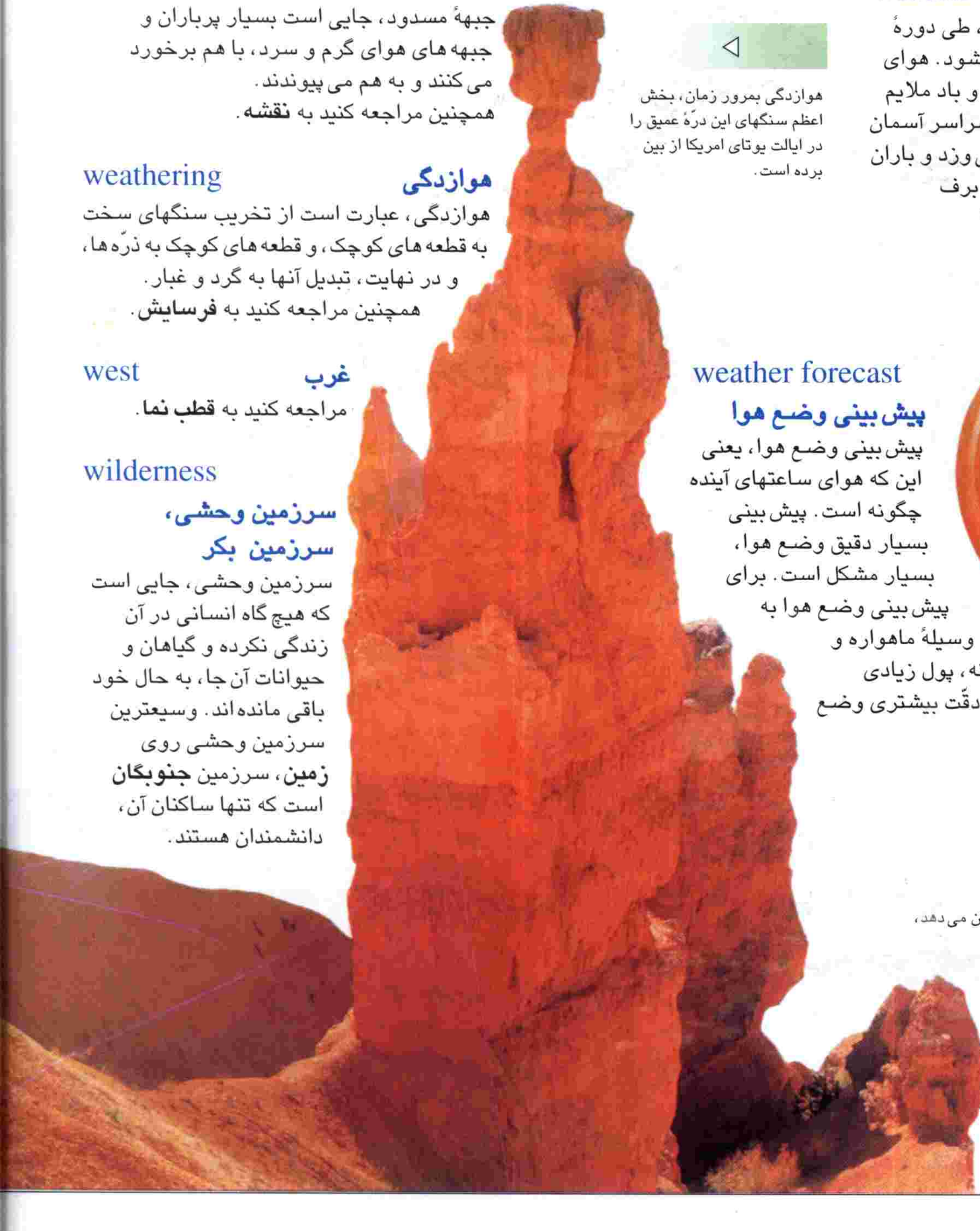
آبراه یا کانالی است که قایقها از طریق آن، مسافران و **کالاها** را از جایی به جایی دیگر حمل می کنند.

موج — wave

توده‌ای از آب که بر اثر جریان باد یا تغییر فشار هوا، در دریا بالا و پایین می رود و به سوی ساحل پیش می رود، باعث به وجود آمدن موج می شود.

وضع هوا — weather

شرایط موجود در جوّ یک مکان، طی دورهٔ کوتاه مدت، وضع هوا گفته می شود. هوای خوب، هوایی صاف و بدون ابر و باد ملایم است. در هوای توفانی، ابرها سراسر آسمان را فرامی گیرند و باد شدیدی می وزد و باران می بارد. در هوای بسیار سرد، برف می بارد و در یک موج گرم، هوا بسیار گرم و آفتابی است.

هوازدگی بمرور زمان، بخش اعظم سنگهای این درّهٔ عمیق را در ایالت یوتای امریکا از بین برده است.

پیش بینی وضع هوا — weather forecast

پیش بینی وضع هوا، یعنی این که هوای ساعتهای آینده چگونه است. پیش بینی بسیار دقیق وضع هوا، بسیار مشکل است. برای پیش بینی وضع هوا به وسیلهٔ ماهواره و رایانه، پول زیادی صرف می کنند تا با دقّت بیشتری وضع هوای آینده را پیش بینی کنند.

چون فشارسنج، فشار هوا را نشان می دهد، برای پیش بینی هوا مورد استفاده واقع می شود. اگر فشار کاهش یابد، احتمال توفانی شدن هوا هست و اگر فشار افزایش یابد، احتمال دارد که هوا آرامتر شود.

جبههٔ هوا — weather front

جبههٔ هوا، مرز بین یک تودهٔ هوای گرم و یک تودهٔ هوای سرد است.

جبههٔ گرم، مجموعه ای از هوای گرم و کم باران است. هنگامی که ریزش **باران** قطع شود، آسمان صاف و هوا گرم می شود.

جبههٔ سرد نیز مجموعه ای از هوای سرد و بارانی است؛ اما وقتی آسمان صاف می شود، هوا سردتر از قبل می شود.

جبههٔ مسدود، جایی است بسیار پرباران و جبهه های هوای گرم و سرد، با هم برخورد می کنند و به هم می پیوندند.
همچنین مراجعه کنید به **نقشه**.

هوازدگی — weathering

هوازدگی، عبارت است از تخریب سنگهای سخت به قطعه های کوچک، و قطعه های کوچک به ذرّه ها، و در نهایت، تبدیل آنها به گرد و غبار.
همچنین مراجعه کنید به **فرسایش**.

غرب — west

مراجعه کنید به **قطب نما**.

سرزمین وحشی، سرزمین بکر — wilderness

سرزمین وحشی، جایی است که هیچ گاه انسانی در آن زندگی نکرده و گیاهان و حیوانات آن جا، به حال خود باقی مانده اند. وسیعترین سرزمین وحشی روی **زمین**، سرزمین **جنوبگان** است که تنها ساکنان آن، دانشمندان هستند.

این یک بادنماست. خروس روی این بادنما در همان جهتی می‌ایستد که باد می‌وزد.

باد wind

حرکت هوا، باد نام دارد. باد ملایم مانند **نسیم**، حرکت آهسته‌ای دارد و بادهای شدید مانند توفان، حرکت شدیدی دارند. برخی از بادها محلّی‌اند و برخی دیگر صدها کیلومتر را درمی‌نوردند. باد «جت استریم» در ارتفاع بالا، جایی که هواپیماها عبور می‌کنند، می‌وزد. بادهای تجارتی به طور مستمر، از شرق به طرف خط **استوا** می‌وزند.
همچنین مراجعه کنید به **مقیاس بوفورت**.

گیاه خشکی پسند xerophyte

گیاهانی که در شرایط آب و هوایی خشک زندگی می‌کنند، گیاهان خشکی پسندند. گیاهان کاکتوسی از این نوعند و می‌توانند در بیابان به حیات خود ادامه دهند. این گیاهان دارای برگهای ضخیم و برّاقی هستند که می‌توانند تا مدتها آب را در خود نگه دارند. آنها آب را در ریشه و ساقهٔ خود نگه می‌دارند و ریشه‌های بلند آنها باعث می‌شود که آب را از اعماق خاک بالا بکشند.

نیروی باد wind power

نیروی باد، نیرویی است که پره‌های آسیاب بادی را می‌چرخاند. امروزه، نیروی باد، به عنوان نیروی پاک مشهور است؛ چون آلودگی هوا ایجاد نمی‌کند.
همچنین مراجعه کنید به **انرژی خورشید**.

بازده، راندمان yield

مقدار محصولی که از هر**هکتار** زمین به دست می‌آید، بازده یا راندمان نام دارد.

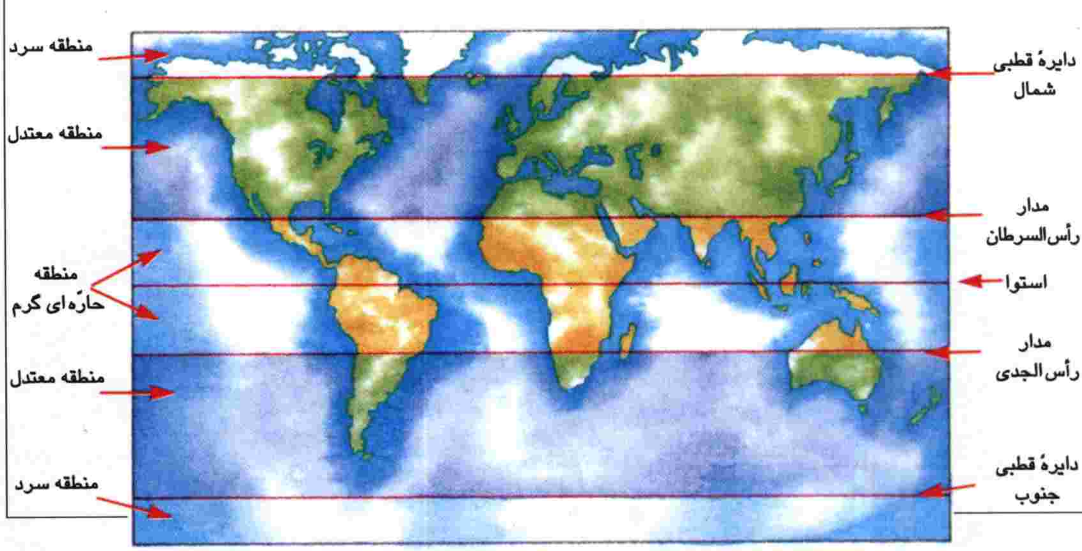
زمستان winter

مراجعه کنید به **فصل**.

منطقه zone

منطقه، جایی است که در تمام مکانهای آن، خصوصیات همانندی وجود داشته باشد. روی نقشه‌ها، حدود منطقه را با خطی مشخص می‌کنند که به دور آن کشیده شده است. کرهٔ زمین را به سه منطقهٔ سرد، معتدل و گرم تقسیم می‌کنند. منطقهٔ سرد نزدیک قطبها؛ منطقهٔ گرم نزدیک استوا و مناطق معتدل در حدّ فاصل آنها قرار می‌گیرد.

این نقشه مناطق سرد، معتدل و حارّه‌ای را نشان می‌دهد. منطقهٔ حارّه‌ای بین مدارهای رأس‌السرطان و رأس‌الجدی قرار می‌گیرد.

چوب wood

چوب، چیزی است که از تنهٔ درختها به دست می‌آید. هنگامی که درختها را می‌برند، ابتدا به قطعه‌های مختلف تقسیم می‌کنند. برخی از این قطعه‌ها را بسیار خرد کرده، به صورت خاک ارّه درآورده و با آب مخلوط می‌کنند. بدین ترتیب، خمیر بسیار نرم و فشرده‌ای به دست می‌آید که از آن کاغذ می‌سازند.

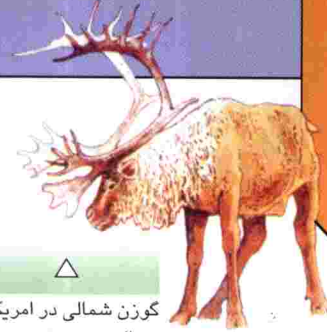
این واژه، همچنین به معنای بیشه‌زار است که از **جنگل** کوچکتر می‌باشد.
همچنین مراجعه کنید به **جنگلداری**، **سخت چوب** و **نرم چوب**.

جهان world

به سیّارهٔ **زمین** که ما در آن زندگی می‌کنیم، جهان هم می‌گویند.

امریکای شمالی
North America

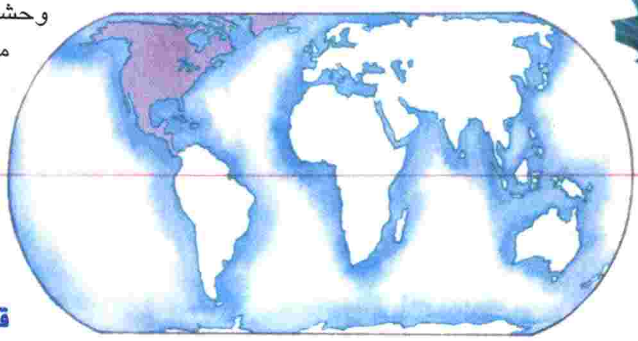
△
گوزن شمالی در امریکای شمالی، مورد توجه بسیاری از شکارچیان است.

امریکای شمالی، شامل کشورهای کانادا، ایالات متحده، گرینلند، مکزیک و به علاوهٔ هفت کشور در امریکای مرکزی و شانزده جزیره در دریای کارائیب است. شرق و غرب این قارّه، دارای سرزمینهای مرتفع است و میان آنها جلگه های پست، پنج دریاچهٔ بزرگ و رودهای طویل می سی سی پی، میسوری و مکنزی وجود دارد.

The north
قسمت شمالی

قسمت شمالی امریکای شمالی، در زمستانها سرد و تاریک، و در تابستانها درخشان و آفتابی است. این سرزمین، یکی از کم جمعیت ترین سرزمینهای جهان است. جمعیت شهر نیویورک، بیشتر از ده برابر جمعیت هزاران کیلومتر مربع از سرزمین آلاسکا و شمال کاناداست. در این سرزمین، حیواناتی مانند گوزن شمالی و گاوهای وحشی زندگی می کنند.

The centre
قسمت مرکزی

در جریان سفر از کوه های راکی تا اقیانوس اطلس، مزارع، جنگلها و شهرهای بزرگی دیده می شود. کشتیرانی در رودها و دریاچه ها، در امتداد مرزهای کانادا و ایالات متحده تا علفزارهای مرکزی این قارّه، امکانپذیر است. رود مکنزی به سمت شمال و به طرف اقیانوس منجمد شمالی در حرکت است و رود می سی سی پی به سمت جنوب حرکت می کند و آب خود را به خلیج مکزیک می ریزد.

The west
قسمت غربی

قسمت غربی امریکای شمالی، محلّ زندگی خرسهای قهوه ای و دیگر جانوران بزرگ است. در امتداد ساحل، نهنگهای خاکستری اقیانوس آرام مشاهده می شوند و در نزدیکی کوه ها، بلندترین درختهای جهان با ارتفاع صد متر می رویند. کوه ها و فلاتها به وسیلهٔ درّه های عمیق از هم جدا می شوند؛ مانند گراندکانیون که عمیقترین درّهٔ جهان است. شهر لوس آنجلس بسیار وسیع است و مکزیک، پرجمعیت ترین شهر جهان می باشد.

◁
خرسهای گریزلی می توانند خطرناک باشند و علاوه بر چنگال معروف خود، می توانند با دندان و آرواره های خود، خطرآفرین باشند.

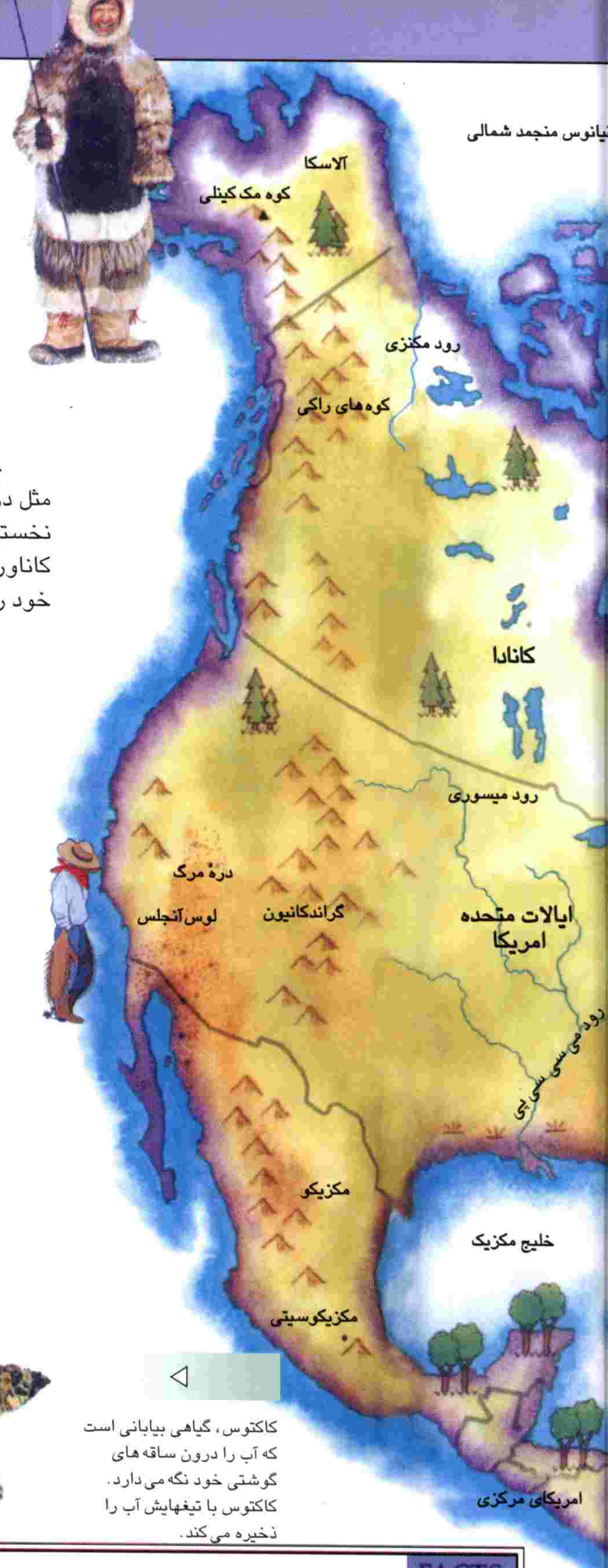
▷
درختهای عظیم الجثهٔ چوب سرخ، درازترین موجودات جهان ما هستند. این درختها تا صد متر ارتفاع یافته و تا دویست سال عمر می کنند.

عقابِ کلّه طاس، علامت ایالات متحده امریکاست!

قسمت شرقی The east

نخستین انسانهایی که در کانادا و ایالات متحده زندگی می کردند، از اروپا آمده و در بندرهای مونترال، بوستون، نیویورک و بالتیمور ساکن شدند. سپس به سمت غرب حرکت کرده و از کوه های آپالاش، مکانهایی با اسامی زیبا مثل درّهٔ شناندوه و کوه های آبی عبور کردند. در سال ۱۹۶۹ نخستین انسانهایی که به کرهٔ ماه رفتند، از دماغهٔ کاناورال در سواحل شرقی فلوریدا سفر خود را آغاز کردند.

راهنما

دریاچه	کوه ها	جنگلهای گرمسیری
مانداب	بیابان	جنگلهای سردسیری
رود	مرز	

قسمت جنوبی The south

در جنوب امریکای شمالی، کشور مکزیک قرار دارد. هوای قسمت غربی مکزیک، خشک است؛ اما در کنار خلیج مکزیک، آب و هوا گرم و مرطوب است. جنگلهای بارانی حارّه‌ای، روی خرابهٔ شهرهای باستانی جنوب مکزیک روییده و از سواحل جنوبی ایالات متحده، دارای مردابهای باتلاقی و دکلهای نفتی می باشد. همچنین در نواحی ساحلی شکارگاه هایی متناسب با محیط زیست جانورانی مانند فیل دریایی و تمساح وجود دارد.

کاکتوس، گیاهی بیابانی است که آب را درون ساقه های گوشتی خود نگه می دارد. کاکتوس با تیغهایش آب را ذخیره می کند.

FACTS

وسعت: ۲۴ میلیون کیلومتر مربع

وسیعترین کشور: کانادا (حدود ۱۰ میلیون کیلومتر مربع)

بلندترین نقطه: کوه مک کینلی با ۶۱۹۴ متر ارتفاع از سطح دریا

درازترین رود: رود می سی سی پی ـ میسوری (۵۹۷۰ کیلومتر از سرچشمهٔ رود)

جمعیت: ۴۵۰ میلیون نفر

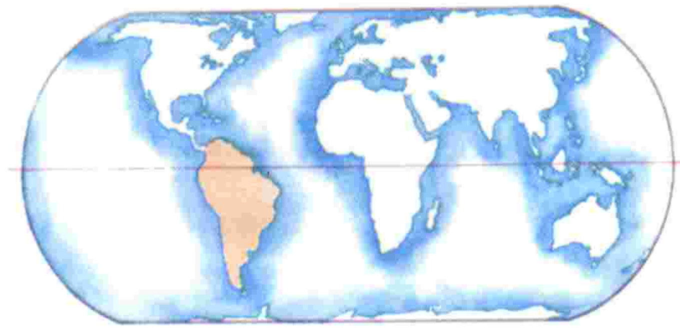
پرجمعیت ترین کشور: ایالات متحده (۲۵۰ میلیون نفر)

پست ترین نقطه: درّهٔ مرگ (۸۶ متر پایین تر از سطح دریا)

بزرگترین دریاچه: دریاچهٔ سوپریور (۸۲۳۵۰ کیلومتر مربع)

امریکای جنوبی
South America

در امریکای جنوبی، سیزده کشور وجود دارد. برزیل از نظر جمعیت و مساحت، بزرگترین کشور است. پس از برزیل، آرژانتین، کلمبیا و پرو، بزرگترین کشورها در این مجموعه می باشند. در قسمت غربی امریکای جنوبی، قلّه های پوشیده از برف، سلسله کوه های آند قرار دارد. در قسمت شرقی، چراگاه ها و جلگه هایی با جنگل تُنُک وجود دارد.

The Galapágos Islands
جزایر گالاپاگوس

حدود ۱۱۰۰ کیلومتری غربِ اکوادور، جزایر گالاپاگوس وجود دارد. این جزایر، محلّ زندگی گیاهان و جانوران نادری چون لاک پشتهای عظیم الجثّه و مارمولکهای شبیه اژدهاست.

ایگوانا

The Amazon Basin
حوزهٔ آمازون

حوزهٔ آمازون، منطقهٔ وسیع پستی است که دارای بزرگترین جنگلهای بارانی جهان می باشد. اما بسیاری از درختهای جنگلهای بارانی، به خاطر کشاورزی بریده شده اند و برخی از مردم، تصور می کنند که در آینده، این سرزمین به بیابان تبدیل خواهد شد. جانوران و گیاهان این جنگل، از جنگلهای دیگر کرهٔ زمین بیشتر است و تمام آنها در معرض خطرند؛ مانند حیوانی به نام تنبل درختی (tree sloth) و نوعی مار بوآ (anaconda) که در نقاط دیگر جهان دیده نمی شوند.

توکان

هنوز تعدادی آمازونی هستند که برای غذای خود متّکی به گیاهان و جانوران پیرامون خود می باشند.

آبشار آنجل در ونزوئلا، مرتفعترین آبشار جهان است.

راهنما

کوه ها	جنگلهای کم باران
مانداب	ساوان

The grasslands
منطقهٔ علفزارها

برجهای سر به فلک کشیدهٔ شهر بزرگ و جدید برازیلیا، در علفزارهای مرتفع و گرم برزیل قرار دارد. در این علفزارها، دامهای زیادی پرورش داده می شوند. در قسمت جنوبی، تا مسافت ۱۵۰۰ کیلومتر، مراتع و چراگاه های آرژانتین و اوروگوئه همانند مرغزارهای امریکای شمالی قرار دارد. در شهرهای ساحلی مانند بوینوس آیرس و مونته ویدئو، کارخانه هایی برای کنسرو کردن گوشت گاو و گوسفند وجوددارد.

دریاچهٔ تی تی کاکا Lake Titicaca

دریاچهٔ تی تی کاکا در ۳۸۰۰ متری کوه های آند است و بین دو کشور بولیوی و پرو قرار دارد. این دریاچه، مرتفع ترین دریاچهٔ جهان است که کشتیها می توانند در آن حرکت کنند. مردم آن جا نوعی قایق از ساقه های نی می سازند و در این دریاچه حرکت می کنند.

ناحیهٔ ساحلی برزیل The Brazilian coast

در سواحل برزیل، بچه ها به فوتبال علاقهٔ بسیاری دارند. تیم ملی برزیل، بارها در جام جهانی قهرمان شده است. محصولات این قسمت از امریکای جنوبی شکر و قهوه می باشد. شهرهای مهم برزیل، عبارت است از ریودُژانیرو و سائوپائولو، که دارای وسعت زیادی می باشند. اکنون کارخانه های زیادی آن را به صورت یک منطقهٔ صنعتی درآورده اند. بسیاری از مردم، در خانه های موقّت و محقّر به نام زاغه زندگی می کنند.

△ فوتبال از بازیهای مورد علاقهٔ کودکان و نوجوانان ریودُژانیرو در برزیل است.

▷ گاچوها گاوچرانان علفزارهای پامپا در آرژانتین اند.

کوه های آند The Andes Mountains

آند، طویلترین رشته کوه روی کرهٔ زمین است. به دلیل این که از استوا تا جنوبیترین نقطهٔ قارّهٔ امریکا امتداد دارد و انواع آب و هواها و زندگیهای گیاهی در آن یافت می شود. جنگلهای بارانی در شمال و جنگلهای مخروطی در جنوب رشد می یابند و در بیابان علفزار و جنگلهای خزان کننده در میان آنها نیز وجود دارد.

▷ لاماها، بومی کوه های آند -درازترین رشته کوه جهان- هستند.

FACTS

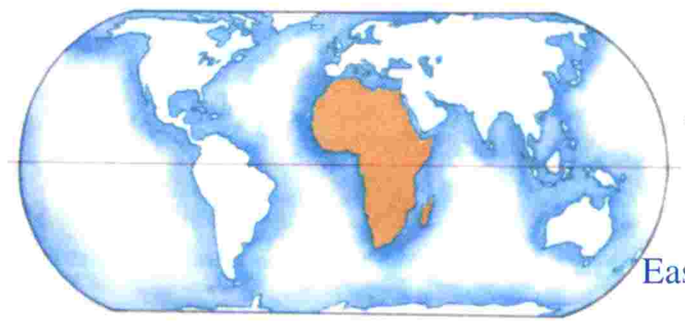
وسعت:	۱۷/۸ میلیون کیلومتر مربع	جمعیت:	۳۰۰ میلیون نفر
وسیعترین کشور:	برزیل (۸/۵ میلیون کیلومتر مربع)	پرجمعیت ترین کشور:	برزیل (۱۵۰ میلیون نفر)
مرتفعترین نقطه:	کوه آکونکاگوآ، شیلی	پست ترین نقطه:	سالیناس گراندس، آرژانتین (۴۰ متر پایین تر از سطح دریا)
درازترین رود:	رود آمازون، برزیل (۶۲۸۰ کیلومتر از سرچشمهٔ رود)	بزرگترین دریاچه:	دریاچهٔ تی تی کاکا، بولیوی (۸۳۰۰ کیلومتر مربع)

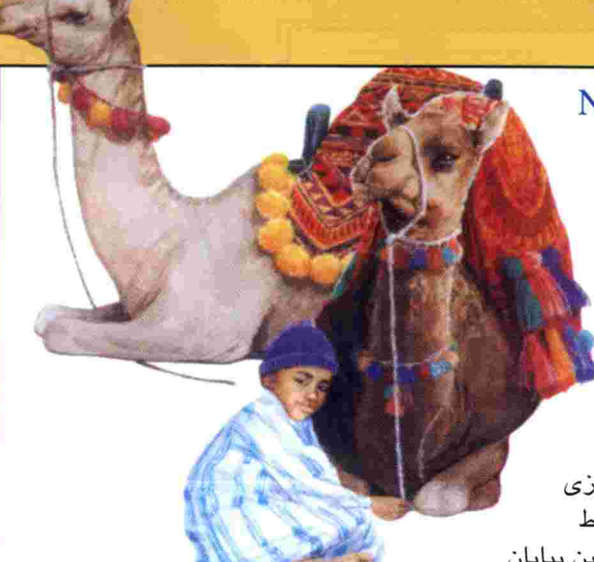

افریقا
Africa

افریقا پس از آسیا، دومین قارّهٔ بزرگ جهان است. همچنین چون دارای آب و هوای حارّه‌ای است، گرمترین قارّهٔ جهان نیز می‌باشد و فقط شمالیترین و جنوبیترین نقاط این قارّه، خارج از آب و هوای حارّه‌ای است. بنابراین، جای تعجب نیست که مکانی به نام دالول در اتیوپی، گرمترین نقطهٔ روی کرهٔ زمین باشد. ثروتمندترین کشورها در این قارّه، الجزایر و افریقای جنوبی، خارج از ناحیهٔ مداری قرار دارند. ۵۴ کشور در این قارّه قرار دارد. سودان، بزرگترین کشور افریقا و نهمین کشور بزرگ جهان است. اما نیجریه بیشترین جمعیت را دارا می‌باشد.

افریقای شمالی Northern Africa

شمال افریقا بسیار خشک است. فقط در کوه‌های اطلس و سواحل کشورهای مغرب (مراکش)، الجزایر و تونس بارندگی به اندازه‌ای است که در آن کشت و زرع انجام می‌شود. سرزمینهای داخلی را از اقیانوس اطلس تا رود نیل در مشرق، بیابانی به نام صحرا در برگرفته است که با ده میلیون کیلومتر مربع مساحت، وسیعترین بیابان جهان محسوب می‌شود. در سطح این بیابان، چیزی جز شن، ماسه و سنگ یافت نمی‌شود و فقط کارگران نفت و چادرنشینان می‌توانند در این بیابان دوام آورند.

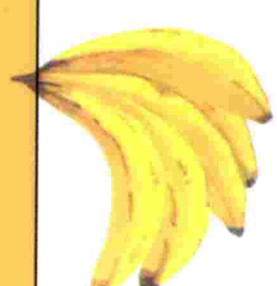
△ در شمال افریقا، از شترها برای مسافرت در بیابانها استفاده می‌کنند. شترها جهانگردان را به سوی خود جلب می‌کنند.

راهنما

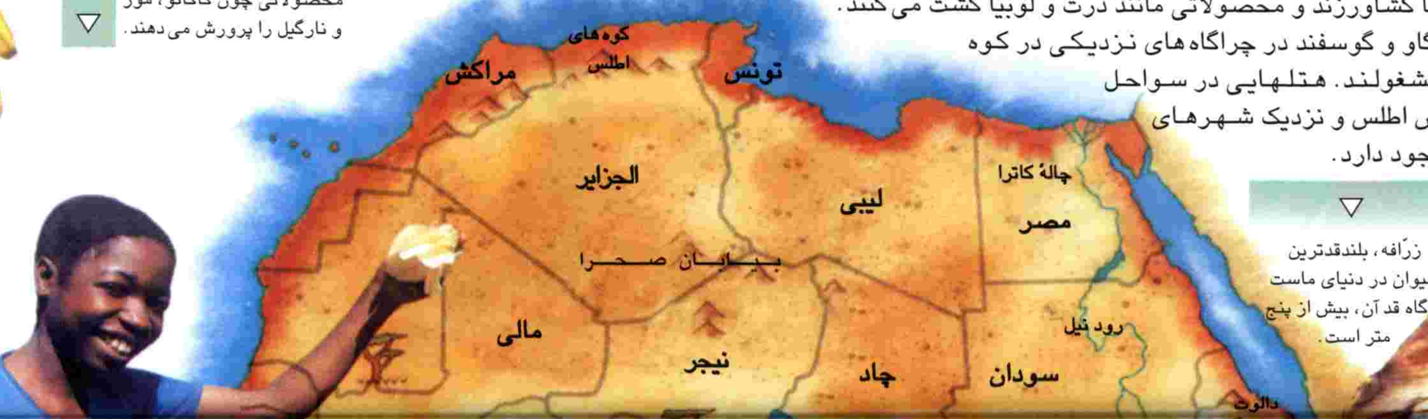
کوه‌ها	جنگلهای گرمسیری
بیابان	ساوان

افریقای شرقی East Africa

همه ساله، میلیونها جهانگرد با هواپیما به شهر نایروبی در کشور کنیا سفر می‌کنند. آنها به خاطر دیدن شیرها، فیلها و زرافه هایی که در علفزارهای ساوان در شرق افریقا زندگی می‌کنند، به این سرزمین سفر می‌کنند. بجز صنعت جهانگردی، برخی از مردم کشورهای کنیا و تانزانیا کشاورزند و محصولاتی مانند ذرّت و لوبیا کشت می‌کنند. برخی دیگر به پرورش گاو و گوسفند در چراگاه‌های نزدیکی در کوه کلیمانجارو و کوه کنیا مشغولند. هتلهایی در سواحل شنهای سفید در اقیانوس اطلس و نزدیک شهرهای مومباسا و دارالسلام وجود دارد.

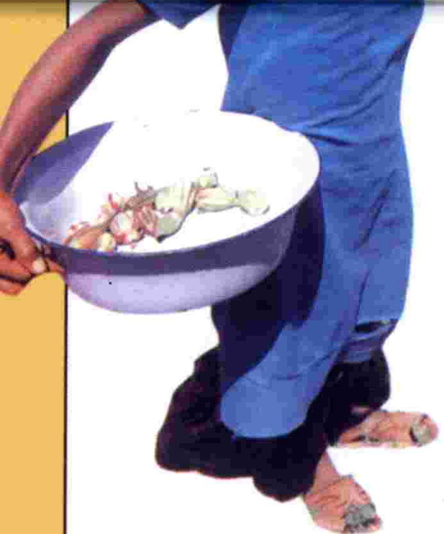

◁ ▽ کشاورزان نیجریه‌ای، محصولاتی چون کاکائو، موز و نارگیل را پرورش می‌دهند.

▽ زرّافه، بلندقدترین حیوان در دنیای ماست و گاه قد آن، بیش از پنج متر است.

West Africa
افریقای غربی

درختهای بلند در سواحل غربی افریقا، نشان دهندهٔ آب و هوای گرم و بارانی است. سرزمینهای داخلی آن خشکتر است و جنگلها جای خود را به علفزارهای ساوان داده‌اند. بیشتر درختهای این جنگلها، بریده شده‌اند و انسانها در آنها زندگی می کنند و به کشت محصولاتی چون کاکائو، موز و دیگر محصولات درختی می پردازند. اغلب مردم در نواحی ساحلی و در شهرهای جدید و بزرگ مانند لائوس در نیجریه و آکرا در غنا زندگی می کنند.

Southern Africa
افریقای جنوبی

کوه های تیبل جنوبیترین نقطهٔ افریقای جنوبی، بر فراز کیپ تاون سایه افکنده‌اند. در قسمت جنوبی افریقا نژادهای مختلف، با روش زندگی متفاوت وجود دارد. این قسمت از افریقا، یکی از دیدنیترین مکانهای جهان است. کوه های دارکنزبرگ (کوه های اژدها) بر درّه های جنگلی بخش شرقی ساحل اقیانوس هند سایه افکنده‌اند. در قسمت غربی، علفزارهای مرتفعی به نام وِلد وجود دارد که بتدریج جای خود را به بیابانهای «کالاهاری» و نامیب در سواحل خشک غربی می دهند. مهمترین شهر در وِلد، ژوهانسبورگ است که قسمت اعظم طلاهای جهان، از معدنهای آن جا استخراج می شود.

◁ زندگی در شهرهای افریقای جنوبی، به طور کامل با زندگی روستایی در این کشور متفاوت است. در این عکس، کودکی مشغول حمل هیزم به روستای خود می باشد.

Madagascar
ماداگاسکار

لمور، نوعی میمون زیباست که در جنگلهای جزیرهٔ ماداگاسکار در جنوب شرقی افریقا یافت می شود. این جزیره، بیش از ده میلیون نفر جمعیت دارد. مردم آن اغلب در علفزارها کشاورزی می کنند یا در جنگلهای بارانی شرقی، مشغول به کارند.

▷ لمورها فقط در ماداگاسکار یافت می شوند. این یک لمور دم حلقه‌ای است.

FACTS

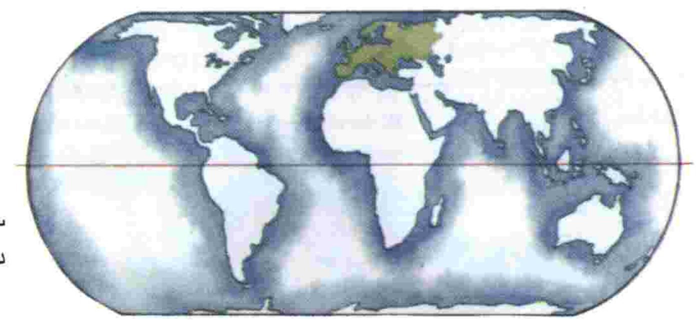
وسعت:	۳۰/۳ میلیون کیلومتر مربع	جمعیت:	۷۵۰ میلیون نفر
وسیعترین کشور:	سودان (۲/۵ میلیون کیلومتر مربع)	پرجمعیت ترین کشور:	نیجریه (۱۳۰ میلیون نفر)
مرتفعترین نقطه:	کوه کلیمانجارو در تانزانیا (۵۸۹۴ متر بالاتر از سطح دریا)	پست ترین نقطه:	چالهٔ قطره در مصر (۱۳۳ متر پایین تر از سطح دریا)
دراز ترین رود:	رود نیل در شمال شرقی افریقا (۶۶۷۰ کیلومتر از سرچشمهٔ رود)	بزرگترین دریاچه:	دریاچهٔ ویکتوریا در افریقای مرکزی (۶۹۵۰۰ کیلومتر مربع)

اروپا
Europe

آبدرّه های نروژ، طولانی و باریکند و عمق زیادی هم دارند.

یکی از جهانگردان گفته است که، اروپا گوهر قارّه های جهان است. منظورش این بوده که قارّه ای کوچک، بسیار زیبا و با ارزش است. بیش از ۵۰۰ میلیون نفر در بیش از ۳۰ کشور اروپا زندگی می کنند که هر کدام دارای تاریخچه و آداب و رسومی است. اتحادیهٔ اروپا با شرکت گروهی از کشورهای اروپایی تشکیل شده است. رنگهای اروپا عبارت است از رنگ سیاه به نشانهٔ جنگلهای سیاه شمال، سبز به نشانهٔ سواحل اقیانوس اطلس، آبی به نشانهٔ مدیترانهٔ آفتابی و سفید نشانهٔ قلّه های پر برف کوه های آلپ.

اروپای شمالی
Northern Europe

تصوّر کنید در یک قایق بارکش نشسته اید و در آبهای تاریک سرزمینهای شمالی، به سوی لنگرگاه حرکت می کنید. کوه های بلند و پربرف اطرافتان را فراگرفته اند. این همان فیورد یا آبدرّهٔ معروف در خط ساحلی نروژ است. در نزدیکی دریای بالتیک، سرزمینهای پست سوئد، فنلاند و شمال روسیه، دارای جنگلهای تاریک و دریاچه های بسیار است و در تابستان، آفتابی و آبی و در زمستان یخ زده و سفید است. در وسط تابستان، در شمالیترین نقطهٔ این سرزمین، خورشید اصلاً غروب نمی کند و به «سرزمین آفتاب نیمه شب» معروف است و در وسط زمستان، خورشید اصلاً طلوع نمی کند و ۲۴ ساعت شب است. اغلب مردم شمال اروپا، ترجیح می دهند که همیشه تابستان باشد.

قارهٔ اروپا معماریهای زیبا و مستعدی دارد.

بخش غربی اروپا، معادن زغال سنگ و نفت زیادی دارد که از آنها برای تولید برق استفاده می شود.

اروپای غربی
Western Europe

کشورهای انگلستان، فرانسه، آلمان و کشورهای بِنلوکس (Benelux) که شامل بلژیک، هلند و لوکزامبورگ است، دارای آب و هوای معتدل و بارانی می باشند. کشاورزان در این مناطق، به کشت محصول و پرورش دام می پردازند. بجز کشاورزی و دامپروری، مردم این کشورها، به ساختمان سازی در شهرهای بزرگ، احداث کارخانه ها و شرکتهای تجاری گوناگون پرداخته اند. شهرهای این کشورها به وسیلهٔ جاده ها و راه‌آهنهای جدید به هم مرتبط می شوند. این منطقه، حاصلخیزترین منطقه، در روی کرهٔ زمین است.

اروپای شرقی
Southern Europe

قسمت جنوبی اروپا، سرزمینی مرتفع، کم باران و گرم است؛ بخصوص در تابستان، جهانگردان از دیگر نقاط اروپا به این منطقه سفر کرده و تعطیلات خود را در سواحل پرتغال، اسپانیا، فرانسه، ایتالیا و یونان می گذرانند و از سواحل ماسه ای و دریاهای آبی لذت می برند. این کشورها دارای کوه های بسیار و جاده های باریک و دهکده های پراکنده می باشند. روستاهای این منطقه، به اندازهٔ مناطق استراحتگاهی آن مجهّز و مناسب نیست.

▽ سواحل کشورهای مدیترانه ای ماسه ای هستند و جهانگردان از گوشه و کنار جهان، برای دیدن آنها، به این سواحل مسافرت می کنند.

△ کوه های مرتفع اروپا، در زمستان، پوشیده از برف می شوند و مکانی مناسب برای ورزشهای زمستانی و اسکی هستند.

اروپای شرقی ومرکزی
Central and Eastern Europe

کوه های آلپ در مرکز اروپا، سر به فلک کشیده اند. بلندترین قلّهٔ آن «مون بلان» به معنای کوه های سفید است و ۴۸۰۷ متر از سطح دریا بالاتراست. کشورهای این منطقه ـ سوئیس، اتریش و اسلوونی ـ دارای چشم اندازهای بسیار زیبا می باشند، که بسیاری از جهانگَردان، در تابستان و زمستان به آن جا سفر کرده و لذت می برند. در طرف شرق کوه های آلپ، کوه های «کارپات» قرار دارد که در میان کشورهای اسلواکی، لهستان و رومانی امتداد دارد و مانند حلقه ای، اطراف مجارستان را دربرگرفته اند. این کشورها به اندازهٔ کشورهای دیگر اروپا، غنی و ثروتمند نیستند؛ اما دارای شهرهای زیبا و باستانی می باشند.

FACTS

وسعت:	۱۰/۴ میلیون کیلومتر مربع
وسیعترین کشور:	قسمت غربی روسیه (۵ میلیون کیلومتر مربع)
مرتفعترین نقطه:	کوه ال بروس در گرجستان (۵۶۳۳ متر بالاتر از سطح دریا)
دراز ترین رود:	رود ولگا در روسیه (۳۷۰۰ کیلومتر از سرچشمهٔ رود)
جمعیت:	۵۰۵ میلیون نفر
کشورهای پرجمعیت:	قسمت غربی روسیه (۲۴۰ میلیون نفر) و آلمان (۷۷ میلیون نفر)
پست ترین نقطه:	پُلدرهای هلند (۴ متر پایین تر از سطح دریا)
بزرگترین دریاچه:	دریاچهٔ لادوگا در روسیه (۱۸۴۰۰ کیلومتر مربع)

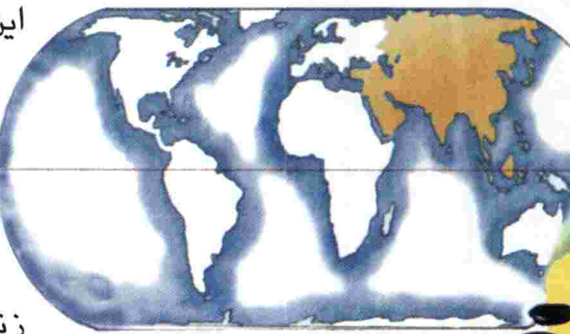
خط مرزی جغرافیایی بین قارّه های اروپا و آسیا، از میان برخی از کشورهای اروپایی می گذرند.

آسیا
Asia

آسیا، بزرگترین قارّهٔ جهان است. در گذشته، در تمام مناطق این قارّه ببر وجود داشت؛ اما اکنون فقط در جاهایی که انسانها زندگی نمی کنند، یافت می شود. نیمی از کل بچه ها، زنان و مردان دنیا در آسیا زندگی می کنند و بیشتر آنها در جنوب و شرق آسیا ساکن هستند. بقیهٔ قسمتهای آسیا، خالی از سکنه به نظر می رسد. مساحت آسیا، دو برابر مساحت افریقاست و در نیمکرهٔ شمالی قرار دارد.

سفالگری، یک صنعت دستی سنّتی چند هزار ساله در کشورهای عربی است. کوزه ها و کاسه ها، به عنوان لوازم زندگی به کار می روند.

آسیای غربی West Asia

قسمت غربی آسیا، به بخش شرقی اروپا نزدیک است. به این دلیل، اروپاییها این منطقه را خاورمیانه نام نهاده اند. این منطقه بسیار خشک و بیابانی است و چادرنشینان هنوز در این بیابانها زندگی می کنند. کارگران تأسیسات نفتی نیز در این مناطق زندگی می کنند و به استخراج نفت از زیر زمین مشغولند. بهره برداری از نفت، حاکمان کشورهای این قارّه را ثروتمند ساخته است.

کوه اورِست، همواره برای کوهنوردان جذّاب بوده است. شرپاهایی که در این قسمت از آسیا زندگی می کنند، از کوهنوردان ماهر می باشند.

FACTS

وسعت:	۴۴ میلیون کیلومتر مربع	**پرجمعیت ترین کشور:**	چین (۱۲۰۰ میلیون نفر)
وسیعترین کشور:	قسمت شرقی روسیه (۱۲ میلیون کیلومتر مربع)	**پست ترین نقطه:**	دریای مرده در اردن و فلسطین اشغالی (۳۹۲ متر پایین تر از سطح دریا)
بلندترین نقطه:	کوه اورِست در نپال و چین (۸۸۴۸ متر بالاتر از سطح دریا)	**بزرگترین دریاچه:**	دریای خزر (دریاچهٔ شور) (۴۴۰۰۰۰ کیلومتر مربع) ودریاچهٔ بایکال درروسیه (دریاچهٔ آب شیرین) (۲۴۰۰۰ کیلومتر مربع)
درازترین رود:	یانگ تسه در چین (۵۴۷۰ کیلومتر از سرچشمهٔ رود)		
جمعیت:	۳۴۰۰ میلیون نفر		مرز جغرافیایی بین قارّهٔ اروپا و آسیا، از میان بسیاری از کشورها می گذرد.

خرسهای روسی یا قهوه‌ای بسیار خطرناکند. این خرسها معمولاً روی چهار دست وپا راه می‌روند؛ اما می‌توانند روی دوپا هم حرکت کنند.

North Asia آسیای شمالی

خرس روسی در بزرگترین جنگلهای دنیا، در شمالیترین قسمت آسیا زندگی می‌کند. اغلب روسهای آسیایی، در شهرهایی زندگی می‌کنند که در امتداد راه‌آهن اقیانوس آرام به قسمت غربی اروپا مستقرند. در نزدیکی نواحی ساحلی اقیانوس منجمد شمالی، یک بوته زار یخ زده به نام توندرا وجود دارد. در قسمت جنوبی شمال آسیا جنگلهای درختهای کاج و صنوبر وجود دارد که در مقابل سرما استقامت دارند. همچنین در همین قسمت، بخشی از جنگلها جای خود را به علفزارها داده‌اند. در این منطقه، کشور مغولستان با جمعیت کم وجود دارد که به وسیلهٔ پرورش اسب و گوسفند، امرار معاش می‌کنند.

راهنما

جنگل گرم‌سیری	کوه‌ها	
جنگل سردسیری	بیابان	مانداب

معابد فراوانی در آسیا یافت می‌شوند.

کارگران مشغول برداشت برنج از شالیزارهای چین.

Central Asia آسیای مرکزی

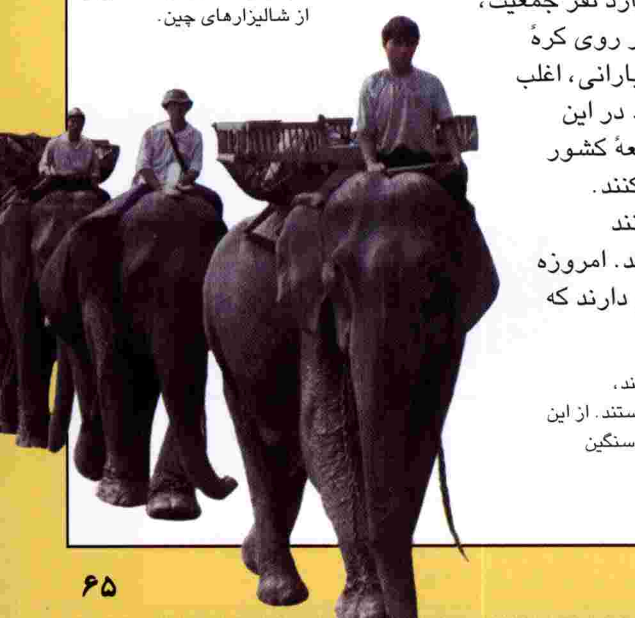
در قسمت مرکزی آسیا، بیابان سرد گُبی و مرتفعترین کوه‌های جهان، هیمالیا وجود دارد. منطقهٔ تبّت که اکنون قسمتی از چین است، بلندترین سرزمین جهان می‌باشد و بیش از ۴۰۰۰ متر از سطح دریا بالاتر است.

East Asia آسیای شرقی

قسمت شرقی آسیا با ۱/۵ میلیارد نفر جمعیت، یکی از پرجمعیت ترین مکانها در روی کرهٔ زمین است. در نواحی ساحلی بارانی، اغلب کشاورزان برنج کشت می‌کنند. در این شهرها مردم برای رشد و توسعهٔ کشور خود، سعی و تلاش بسیار می‌کنند. ژاپنیها ثابت کرده‌اند که می‌توانند محصولاتی با کیفیت بالا بسازند. امروزه مردم کره، مالزی و چین، سعی دارند که مثل ژاپنیها باشند.

South Asia آسیای جنوبی

جهانگردان برای دیدار از معبدهای زیبای قدیمی و فیلها به آسیای جنوبی سفر می‌کنند. ازدحام جمعیت در همهٔ این مناطق وجود دارد. هند، پاکستان و بنگلادش، بیش از یک میلیارد نفر جمعیت دارند و اغلب آنها در مزارع و دهکده‌های کوچک زندگی می‌کنند. در شهرها، کارخانه‌های جدیدی در حال تأسیس است. اکنون در این مناطق، همه چیز، از کتری گرفته تا موشکهای فضایی ساخته می‌شود.

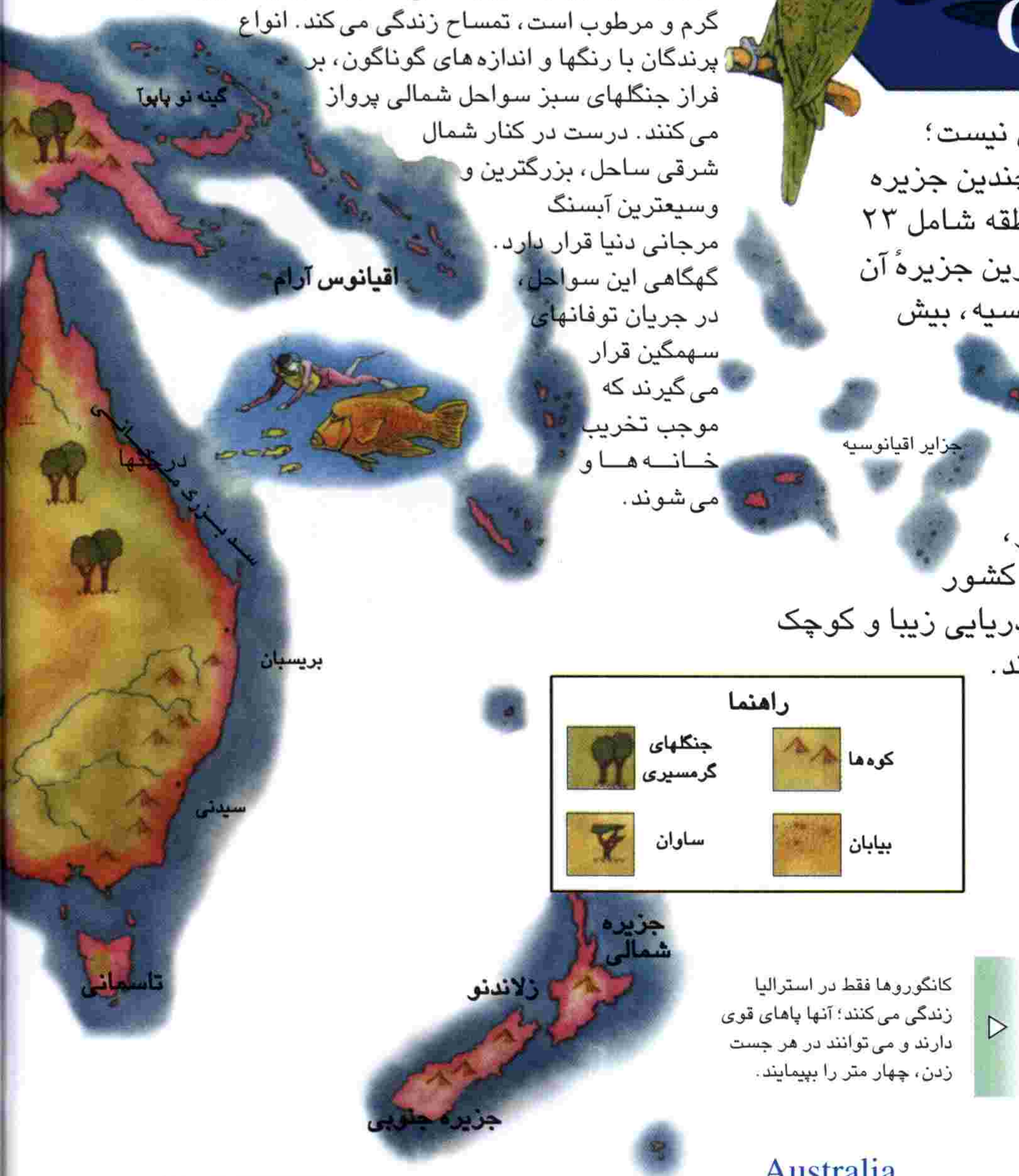
فیلهایی که در آسیا زندگی می‌کنند، قدکوتاه‌تر از فیلهای افریقایی هستند. از این فیلها برای حمل بارهای بزرگ و سنگین استفاده می‌شود.

اقیانوسیه و استرالیا
Oceania

اقیانوسیه در واقع یک مکان خاص نیست؛ بلکه نام یک منطقهٔ وسیع، شامل چندین جزیره در اقیانوس آرام می باشد. این منطقه شامل ۲۳ کشور است و جزیرهٔ گینه، بزرگترین جزیرهٔ آن می باشد. فقط دو منطقه در اقیانوسیه، بیش از یک میلیون نفر جمعیت دارد؛ گینهٔ جدید پاپوآ با چهار میلیون نفر و نیوزیلند با ۳/۵ میلیون نفر جمعیت. گاهی سه کشور استرالیا، نیوزیلند و گینهٔ نو، اقیانوسیه نامیده می شوند. بیست کشور دیگر این قارّه، در هزاران جزیرهٔ دریایی زیبا و کوچک جنوب اقیانوس آرام زندگی می کنند.

شمال استرالیا Northern Australia

در رودها و دریاچه های باتلاقی شمال استرالیا، جایی که هوا گرم و مرطوب است، تمساح زندگی می کند. انواع پرندگان با رنگها و اندازه های گوناگون، بر فراز جنگلهای سبز سواحل شمالی پرواز می کنند. درست در کنار شمال شرقی ساحل، بزرگترین و وسیعترین آبسنگ مرجانی دنیا قرار دارد. گهگاهی این سواحل، در جریان توفانهای سهمگین قرار می گیرند که موجب تخریب خانه ها و می شوند.

کانگوروها فقط در استرالیا زندگی می کنند؛ آنها پاهای قوی دارند و می توانند در هر جست زدن، چهار متر را بپیمایند.

استرالیا Australia

استرالیا، کوچکترین قارهٔ جهان می باشد. قارّه‌ای بسیار خشک و کم باران که بسیاری از مناطق آن بایر است. اغلب مردم آن، در نزدیکی سواحل جنوب شرقی زندگی می کنند. در این مناطق، میزان بارش برای کشت محصول، آشامیدن و شست وشو کافی است. استرالیا محلّ زندگی حیواناتی مانند کیسه داران، خرس کوالا و کانگورو می باشد. قسمت اعظم آن، خالی از سکنه است و هفده میلیون نفر جمعیت دارد.

اولورو یا آیرزراک، در میان فلات هموار، سربرافراشته است.

FACTS

وسعت:	۸/۵ میلیون کیلومتر مربع	**جمعیت:**	۳۰ میلیون نفر
وسیعترین کشور:	استرالیا (۷/۷ میلیون کیلومتر مربع)	**پرجمعیت ترین کشور:**	استرالیا (۱۷ میلیون نفر)
مرتفعترین نقطه:	پونکاک جایا در گینهٔ نو در ایریان غربی (۵۰۲۹ متر بالاتر از سطح دریا)	**پست ترین نقطه:**	دریاچهٔ آیره در استرالیا (۱۲ متر پایین تر از سطح دریا)
درازترین رود:	رود مورای ـ دارلینگ در استرالیا (۲۴۵۸ کیلومتر از سرچشمهٔ رود)	**بزرگترین دریاچه:**	دریاچهٔ آیره (۹۶۰۰ کیلومتر مربع)

شیر و مغز نارگیل، به عنوان مواد غذایی به کار می‌رود و دیگر قسمتهای درخت نارگیل، برای گالی‌پوش کردن خانه و حصیربافی استفاده می‌شود.

Oceanian Islands جزایر اقیانوسی

آیا مایلید اوقاتی را در یک جزیرهٔ دوردست با درختهای نخل که در اثر نسیم به آرامی حرکت می‌کنند و امواج دریا به طرف شنهای نقره‌ای حرکت می‌کنند، بگذرانید؟ بسیاری از جزایر اقیانوسیه، این‌گونه به نظر می‌رسند و مشکل اصلی این است که هر جزیره با دیگری، هزاران کیلومتر فاصله دارد و مشاغل کمی برای مردم وجود دارد. گروه‌های اصلی این جزایر فی‌جی، ساموآ، تاهیتی، هاویت، کیراباتی، وانوآتو، سلیمان، مارشال و تووالو می‌باشد.

اپرای سیدنی، یکی از ساختمانهای معروفی است که قایقها و کشتیهایی که به لنگرگاه شهر می‌رسند، از آن به عنوان ساختمان شاخص استفاده می‌کنند.

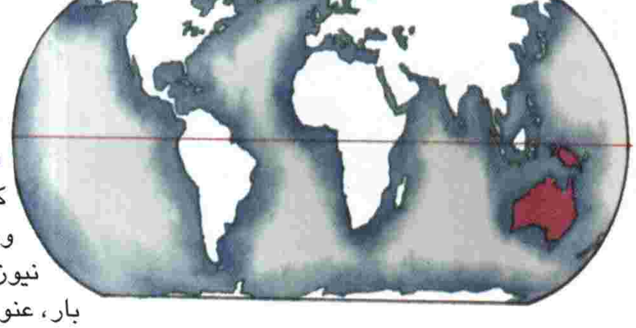

Eastern Australia استرالیای شرقی

ساختمان سفید درخشان اُپرای سیدنی، در شهر بندری سیدنی قرار دارد. این ساختمان، یکی از نُخستین ساختمانهایی است که در این جزیره ساخته شده و اکنون مورد علاقهٔ همهٔ استرالیاییهاست و شهرت جهانی دارد.

شهر سیدنی، بزرگترین شهر استرالیا و اقیانوسیه است و یکی از زیباترین مکانها برای زندگی می‌باشد. نُه ماه از سال، خورشید در آن می‌درخشد. مشاغل فراوانی برای مردمش وجود دارد. سواحلش زیباست و کوه‌ها کمی دورتر قرار دارد. نُه دهم ($\frac{9}{10}$) استرالیاییها در شهرهای پرثْ، آدلاید، ملبورن، سیدنی و بریسبان یا در نزدیکی آنها زندگی می‌کنند که تمام این شهرها در نواحی ساحلی قرار دارند.

Central Australia استرالیای مرکزی

اولورو که همچنین آیرزراک هم نامیده می‌شود، در نزدیکی مرکز استرالیا قرار دارد. به مناطق مرکزی، استرالیای دورافتاده می‌گویند. این منطقه، بیابانی و شبه بیابانی است و دارای خاک قرمز و درختچه‌های کوتاه قد می‌باشد. بیشتر گیاهان در نزدیکی ماندابها یا حفره‌های آبگیر هستند که مکان مناسبی برای زندگی نیست. فقط ساکنان بومی آن منطقه، با مهارتهای خود، می‌توانند بدون آوردن آب و غذا از مناطق مرطوب، به حیات خود ادامه دهند. به این دلیل است که در این مناطق، جمعیت کمی ساکن هستند.

New Zealand نیوزیلند

کشتیرانی و راگبی، ورزش ملی مردم نیوزیلند است و چندین بار، عنوان قهرمانی جهان را هم به دست آورده‌اند. این کشور دارای دو جزیره می‌باشد. یکی جزیرهٔ شمالی که گرم و آفتابی است و یک آبفشان در آن وجود دارد که آب را تا ارتفاع زیاد به هوا پرتاب می‌کند. دیگری جزیرهٔ سرد جنوبی نیوزیلند است و دارای کوه‌های پوشیده از برف و آبدرّه‌هایی مانند کوه‌ها و آبدرّه‌های نروژ در غرب اروپا می‌باشد. در این جزیره‌ها گاو و گوسفند پرورش داده می‌شود. برّهٔ نیوزیلندی، چوب، کره و پنیر از این کشور به سراسر جهان صادر می‌شود.

فوّاره‌های آب گرم و بخار آب، از درون چاله‌هایی که به آنها آبفشان می‌گویند، به بالا پرتاب می‌شود.

جنوبگان

Antarctica

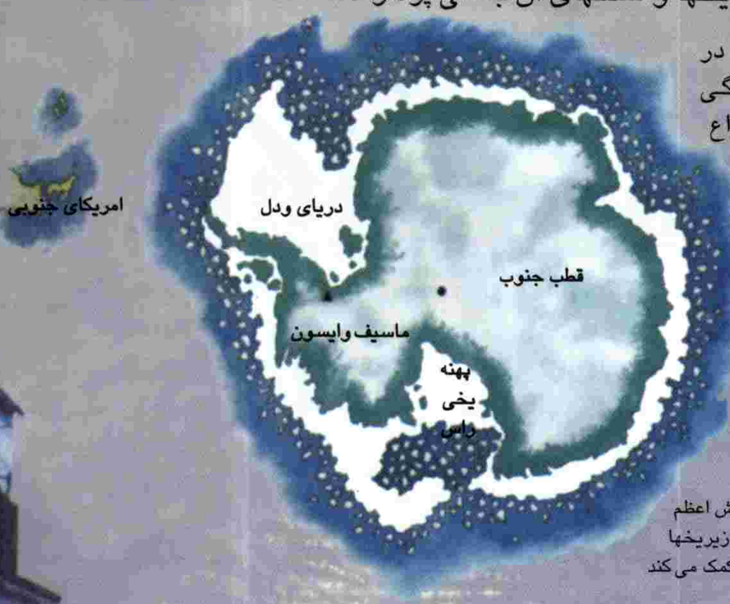
پنگوئنها روی یخهای سواحل جنوبگان، سردترین قارّهٔ جهان، سُر می خورند و بازی می کنند. قارّهٔ جنوبگان، در قطب جنوب واقع است و به وسیلهٔ قشر ضخیم و سنگینی از کلاهک یخی پوشیده شده است. این کلاهک یخ، باعث فشرده شدن زمین به طرف پایین می شود. به همین خاطر قشر خشکی زمین ۲۵۰۰ متر پایین تر از سطح دریا قرار دارد.

△ ما معمولاً از این گونه نقشه های جهان استفاده می کنیم. شکل واقعی قطب جنوب را در پایین ملاحظه می کنید.

▷ در جنوبگان سه ماه از سال ـ تیر تا شهریور ـ خورشید می تابد و پس از آن در تاریکی فرو می رود.

قارّهٔ جنوبگان، از اروپا بزرگتر است؛ اما هیچ کس در آن جا زندگی نمی کند بجز دانشمندان و نظامیانی که به طور موقّت در آن جا اقامت می کنند و به مطالعهٔ آب و هوا، یخها و سنگهای آن جا می پردازند.

گونه های اندکی از حیوانات در قسمتهای داخلی این سرزمین زندگی می کنند؛ اما در سواحل آن، انواع فراوانی از جانوران مثل فُکها، نهنگها و گونه های مختلفی از پرندگان مشاهده می شود. بتازگی جنوبگان، به عنوان یک سرزمین حفاظت شده شناخته شده است. بنابراین، استخراج معادن و حفّاریها، مزاحم این مجموعهٔ طبیعی در جنوبیترین نقطهٔ کرهٔ زمین نخواهد شد.

▽ فُکهای دریای ودل در قطب جنوب، بخش اعظم وقت خود را روی یخها یا درون آبهای زیریخها می گذرانند. چشمهای درشت، به آنها کمک می کند که بهتر ببینند.

◁ مکتشفان و دانشمندان، به این قسمت از جهان توجه خاصی دارند؛ زیرا دارای محیط طبیعی زیبا و سرشار از کانیهای ارزشمند است.

FACTS

وسعت:	۱۳/۲ میلیون کیلومتر مربع	**بزرگترین دریاچه:**	هیچ (تمام سرزمین یخ زده)
وسیعترین کشور:	هیچ	**جمعیت:**	۱۰۰۰ دانشمند
مرتفعترین نقطه:	وینسون ماسیف (۵۱۴۰ متر بالاتر از سطح دریا)	**پرجمعیت ترین کشور:**	هیچ
درازترین رود:	هیچ (این سرزمین در تمام طول سال یخ زده است)	**پست ترین نقطه:**	۲۴۹۹ متر پایین تر از سطح دریا (قشر یخ که ۴۰۰۰ متر قطر دارد و زمین را به طرف پایین فشار می دهد.)

واژه نامهٔ الفبایی

آ

آبادسازی ۴۱	reclamation
آبادی ۲۷	hamlet
آب پخشان ۵۳	water shed
آبدرّه ۲۳	fiord
آبراه ۱۱	canal
آبراه‌ها ۵۴	waterways
آبسنگ ۴۱	reef
آبسنگ حلقوی ۱۰	atoll
آبشار ۵۳	waterfall
آبفشان ۲۵	geyser
آبکَند ۲۷	gully
آبگذر ۲۷	gully
آبگیر ۳۹	pond
آب و هوا ۱۳	climate
آبیاری ۳۱	irrigation
آتشفشان ۵۲	volcano
آتُل ۱۰	atoll
آسیا ۹ و ۶۴	Asia
آسیای جنوبی ۶۵	South Asia
آسیای شرقی ۶۵	East Asia
آسیای شمالی ۶۵	North Asia
آسیای غربی ۶۴	West Asia
آسیای مرکزی ۶۵	Central Asia
آفت کش ۳۷	pesticides
آکر ۸	acre
آلپ ۸	alp
آلودگی ۳۹	pollution

الف

ابرها ۱۳	clouds
اتمسفر ۱۰	atmosphere
اثر گلخانه‌ای ۲۶	greenhouse effect
احیا ۴۱	reclamation
ارتباطات ۱۳	communications
ارتفاع ۸	altitude
اروپا ۲۱ و ۶۲	Europe
اروپای شرقی ۶۳	Southern Europe
اروپای شرقی و مرکزی ۶۳	Central and Eastern Europe
اروپای شمالی ۶۲	Northern Europe
اروپای غربی ۶۳	Western Europe
اُزن ۳۶	ozone
استالاکتیت ۴۹	stalactite
استالاگمیت ۴۹	stalagmite
استپ ۴۹	steppes
استرالیا ۱۰ و ۶۶	Australia
استرالیای شرقی ۶۷	Eastern Australia
استرالیای مرکزی ۶۷	Central Australia
استوا ۲۰	equator
اطلس ۹	atlas
افتادگی ۱۷	depression
افریقا ۸ و ۶۰	Africa
افریقای جنوبی ۶۱	Southern Africa
افریقای شرقی ۶۰	Eest Africa
افریقای شمالی ۶۰	Northern Africa
افریقای غربی ۶۱	West Africa
افق ۲۹	horizon
اقلیم ۱۳	climate
اقیانوس ۳۶	ocean
اقیانوسیه و استرالیا ۶۶	Oceania
اکوسیستم ۲۰	ecosystem
اکولوژی ۱۹	ecology
امریکا ۸	America
امریکای جنوبی ۵۸	South America
امریکای شمالی ۵۶	North American
انجمن ۱۵	council
انرژی خورشید ۴۸	solar energy
انسان ۲۹	humans
اوراسیا ۲۱	Eurasia

ب

باتلاق ۱۱	bog
باتلاق ۴۹	swamp
باد ۵۵	wind
بار ۱۲	cargo
بار ۲۴	freight
باران ۴۰	rain
باران اسیدی ۸	acid rain
بارانداز ۱۸	dock
بازار ۳۳	market
بازده ۵۵	yield
بازیافت ۴۱	recycling
باغ ۳۶	orchard
برف ۴۷	snow
برفک ۲۴	frost
برق آبی ۲۹	hydro - electricity
برکه ۳۶	ox-bow lake
برگریز ۱۷	deciduous
بزرگراه ۳۴	motorway
بشر ۲۹	humans
بندر ۳۹	port
بوران ۱۱	blizzard
بوستان ۳۷	park
بوم ۲۷	habitat
بوم شناسی ۱۹	ecology
بهار ۴۸	spring
بهمن ۱۰	avalanche
بیابان ۱۷	desert
بین المدارین ۵۱	Tropics

پ

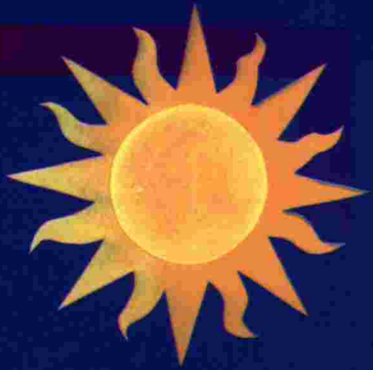
پارک ۳۷	park
پارک ملّی ۳۵	national park
پایتخت ۱۲	capital
پاییز ۱۰	autumn
پایین رود ۱۸	down stream
پرتگاه ۱۲	cliff
پرورش گیاهان بازاری ۳۳	market gardening
پُشته ۴۲	ridge
پل ۱۱	bridge
پُلدر ۳۸	polder
پناهنده ۴۱	refugee
پوستهٔ جامد زمین ۱۶	crust
پوشش گیاهی ۵۲	vegetation
پیش بینی وضع هوا ۵۴	weather forecast

ت

تابستان ۴۹	summer
تبخیر ۲۱	evaporation
تپه ۲۸	hill
تپهٔ ماسه‌ای ۱۸	dune
تجارت ۵۱	trade
تراکم ۱۴	condensation
تفریحگاه ۴۲	resort
تگرگ ۲۷	hail
تندآب ۴۱	rapids
تندباد ۲۴	gale
تندر ۵۰	thunderstorm
تُنده ۲۱	escarpment
تنگه ۲۵	gorge
تنگه ۳۷	pass
تودهٔ سنگی دریایی ۴۹	stack
تورب ۳۷	peat
توفان ۴۹	storm
توفان توأم با رعد و برق ۵۰	thunderstorm
توفند ۲۹	huricane
توندرا ۵۱	tundra
تونل ۵۱	tunnel
تیفون ۵۱	typhoon

ج

جا ۴۷	site
جاده ۴۴	road
جادهٔ کمربندی ۱۱	bypass
جبههٔ هوا ۵۴	weather front
جریان ۱۶	current
جریان سطحی ۴۴	run-off
جریب ۸	acre
جزایر اقیانوسی ۶۷	Oceanian Islands

فرهنگ جغرافیایی ...

شامل:

- راهنمای استفاده از فرهنگ
- شرح ساده و تصویر واضح بیش از ۳۰۰ واژه و اصطلاح جغرافیایی
- شکلها و نقشه‌های ویژه‌ای

از:

- آسیا
- افریقا
- امریکا
- اروپا
- اقیانوسیه
- واژه نامهٔ الفبایی

وبهترین کتاب برای آنکه بخوانید و محیط اطراف وسیارهٔ زمین را بهتر بشناسید.

از این سری:

- فرهنگ علوم
- فرهنگ ریاضی
- فرهنگ فن آوری

9789644369438

۹۱۹/۴ ریال - ریال ۳۰۰۰۰

0919004030000

انتشارات مدرسه